

lines Turunen

**RETORINEN ANALYYSI SUOMEN JA
RUOTSIN TURVALLISUUSPOLIITTISESTA
KESKUSTELUSTA HELSINGIN SANOMIEN JA
DAGENS NYHETERIN PÄÄKIRJOITUKSISSA**

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Ylempi korkeakoulututkinto
Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Iines Turunen: Retorinen analyysi Suomen ja Ruotsin turvallisuuspoliittisesta keskustelusta Helsingin Sanomien ja Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa
Ylempi korkeakoulututkinto
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimus
Huhtikuu 2020

Tutkielmassa tarkastellaan Suomen ja Ruotsin turvallisuuspoliittista keskustelua. Tämä tehdään analysoimalla Helsingin Sanomissa ja Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa käytettyä retoriikkaa liittyen turvallisuuspolitiikkaan, maiden väliseen yhteistyöhön ja Venäjään.

Tutkielman teoreettisena pohjana käytettiin konstruktivismia. Konstruktivismi perustuu ajatukselle siitä, että valtioiden intressit ja identiteetit rakentuvat, muokkautuvat ja muuttuvat koko ajan sosiaalisesti rakennetussa yhteisessä todellisuudessa. Tällä tarkoitetaan sitä, että kansainvälinen järjestelmä, missä valtiot toimivat, on myös sosiaalisten rakenteiden tuottamaa. Näin ollen esimerkiksi kielen ja yhteisesti jaettujen kokemusten sekä kollektiivisten identiteettien merkitys korostuu ja vaikuttaa siihen, miten valtiot suhtautuvat toisiinsa. Materiaalina käytettiin Dagens Nyheterin ja Helsingin Sanomien pääkirjoituksia, jotka on julkaistu vuosien 2017-2018 aikana. Haku rajattiin aiheisiin, joissa käsitellään Venäjää, turvallisuuspolitiikkaa ja turvallisuutta. Lisäksi valintaan vaikutti se, jos pääkirjoitukset oli julkaistu samaan aikaan, tai jos niissä käsiteltiin samaa tapahtumaa. Lehdet valittiin sillä perusteella, että ne ovat riippumattomia ja laajalti tunnettuja medioita, joilla on paljon lukijoita. Tämän takia niissä käytävän keskustelun voitiin olettaa heijastelevan myös yhteiskunnallisen keskustelun tilaa.

Kirjoitusten analysoimiseen käytettiin retorista analyysiä. Lisäksi tutkittiin tekstien argumentointia ja miten sillä vahvistettiin tekstien retorista sanomaa. Tutkimuksen perusteella Dagens Nyheterin ja Helsingin Sanomien pääkirjoitukset eroavat toisistaan huomattavasti retorisesti. Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa Venäjä nähdään fyysisenä ja ideologisena uhkana. Venäjää käytetään myös pelotteena, jonka avulla perustellaan esimerkiksi Natojäsenyyden hakemista. Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa tällaista käyttötapaa ei ole havaittavissa. Venäjän uhka tiedostetaan, mutta siitä kirjoitetaan lähinnä asiapitoisesti. Retorisesti Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa käytetään paljon tunteita herättävämpää ja dramaattisempaa kieltä. Helsingin Sanomissa pyritään useimmiten retorisestikin maltilliseen ilmaisuun. Loppupäätelmä on se, että Suomen ja Ruotsin turvallisuuspoliittisessa keskustelussa on huomattavia eroja. Erot näkyvät erityisesti kirjoitettaessa Venäjästä ja Nato-jäsenyydestä.

Avainsanat: konstruktivismi, retorinen analyysi, turvallisuuspolitiikka, Venäjä, Suomi, Ruotsi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Suomen ja Ruotsin ulkopoliittiset linjaukset	2
2.1 Ruotsin ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2
2.2 Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	4
2.3 Suomen ja Ruotsin kahdenkeskiset suhteet	5
3. Aikaisempi tutkimus	8
4. Teoreettinen viitekehys	10
4.1 Konstruktivismi	11
4.2 Identiteetti, normit ja intressit	13
4.3 Anarkian eri kulttuurit	16
4.4 Turvallisuusyhteisö	17
4.5 Konstruktivismiin suuntaukset	19
4.6 Kritiikkiä	20
5. Helsingin Sanomien ja Dagens Nyheterin pääkirjoitukset aineistona	21
6. Retorinen analyysi	22
7. Analyysi	27
7.1 Helsingin Sanomien pääkirjoitukset	27
7.2 Dagens Nyheterin pääkirjoitukset	39
8. Keskustelu	52
Liitteet	64

1. Johdanto

Suomen ja Ruotsin on täytynyt arvioida uudelleen turvallisuuspoliittisia ratkaisujaan viime vuosien aikana. Maiden välinen yhteistyö on perinteisesti ollut tiivistä, mutta viime vuosina sen tärkeys on korostunut entisestään. Yhteistyöhön sisältyy monia eri osa-alueita ja siihen kuuluu myös pohjoismaisen yhteistyön ulottuvuus. Keskiöön ovat kuitenkin nousseet erityisesti turvallisuus- ja puolustuspoliittiset kysymykset, mihin maailmanpolitiikan tapahtumat ovat vakuuttaneet.

Lähialueiden turvallisuuden varmistaminen on korkealla molempien maiden agendalla. Vuoden 2013 Krimin valtaus ja sitä seurannut Ukrainan sota osoitti, että Venäjän ulkopoliittinen doktriini on muuttunut ja että maa ajaa omaa etuaan entistä aggressiivisemmin. Tämän seurauksena Itämeren alueen profiili strategisesti tärkeänä alueena nousi suurvaltojen silmissä. Alueesta on esimerkki Venäjän ja länsimaiden kiristyneiden suhteista (Iso-Markku 2018, 3).

Suomella ja Ruotsilla on yhteinen, pitkä historia sekä jaetut intressit. Lisäksi maiden suhteita nimitetään virallisestikin erityisiksi. Viimeksi näin totesivat pääministerit Löfven ja Sipilä tammikuussa 2019 (Jägerhorn-Tabermann 2019). Yhteistyön syvenemiselle on myös vankka kansan tutki.

Samalla maiden turvallisuuspolitiikassa ja lähtökohdissa on eroja. Suomi on perinteisesti panostanut vahvaan armeijaan. Sen suhteet Venäjään ovat maantieteellisistä syistä ja historiallisesta näkökulmasta erilaiset kuin Ruotsin. Ruotsi puolestaan painotti pitkään ulkopoliitiikassaan kansainvälisyyttä sekä diplomatiaa. Maa myös karsi puolustusmenojaan vuosikausia sekä poisti käytöstä armeijan pakolliset kutsunnat, minkä seurauksena maassa on käyty kovaa turvallisuuspoliittista keskustelua viime vuosina.

Suomi on pyrkinyt ylläpitämään hyvät välit Venäjään Ukrainan tapahtumista huolimatta ja toimimaan välittäjänä keskusteluissa länsimaiden ja Venäjän kesken. Tästä esimerkkinä on Helsingissä kesällä 2018 järjestetty huipputapaaminen Venäjän ja Yhdysvaltojen kesken, jota isännöi presidentti Sauli Niinistö. Venäjän ja Ruotsin välejä on 2000-luvulla hiertänyt erityisesti Ruotsin virallisen linjan painottuminen ihmisoikeuksiin ja kansainväliseen oikeuteen (Kragh 2018, 59). Ruotsissa keskustelua on aiheuttanut viime vuosina esimerkiksi Tukholman saaristossa epäillyt havainnot tunnistamattomista sukellusveneistä sekä vaalivaikuttamisen uhat syksyn 2018 eduskuntavaalien alla. Viimeksi tammikuussa 2019 puolustusministeri Peter

Hultqvist totesi Venäjän toimien olevan yksi suurimmista turvallisuushkista Ruotsin valtiolle (Liljeheden 2019).

Vaikka maiden virallisissa linjoissa on eroja, on selvää, että Venäjällä on suuri rooli maiden turvallisuuspolitiikan kehityksessä ja siitä seuranneesta yhteistyön syvenemisessä. Millainen on Venäjän rooli maiden turvallisuuspoliittisessa keskustelussa virallisten linjojen ulkopuolella julkisuudessa käydyissä keskusteluissa? Tutkin tätä aihetta pro gradussani analysoimalla uutisartikkeleita kummankin maan suurimmista päivälehdistä, Helsingin sanomista ja Dagens Nyheteristä. Tutkimalla Venäjästä piirtyvää retorista kuvaa aion myös tutkia Suomen ja Ruotsin välistä yhteyttä. Tähän liittyy myös yhteistyön syventymisen haasteet esimerkiksi Natojäsenyyden kautta tai pohjoismaista yhteistyötä laajentamalla.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

- Millaista retoriikkaa lehdet käyttävät kirjoittaessaan turvallisuuspolitiikasta ja Venäjästä?
- Miten Suomen ja Ruotsin linjat turvallisuuspolitiikassa eroavat toisistaan?
- Minkälainen linja piiryy turvallisuuspolitiikan kehityksestä ja onko se selvää, että linjana on Ruotsin ja Suomen jonkinlainen liitto ja yhteinen tulevaisuus?

2. Suomen ja Ruotsin ulkopoliittiset linjaukset

Tässä osiossa käyn läpi maiden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja millaisia linjauksia maat ovat tehneet ja mitä asioita niissä on painotettu.

2.1 Ruotsin ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Ruotsin virallinen linja maailmansotien aikana oli neutraalius. Kylmän sodan aikana linjana oli olla riippumaton valta rauhanaikana ja neutraali sodan sattuessa. Maalla oli vahva armeija sekä sotateollisuus. Maa kehitti myös omaa ydinasettaan (Kunz 2015, 9.) Kylmän sodan päätyttyä 1990-luvulla maa arvioi, ettei Venäjä ole suuri uhka. Lisäksi Naton ja EU:n laajentuminen oli positiivinen merkki uudenlaisesta ajasta maailmanpolitiikassa (ibid:10.). Tämä johti osaltaan 1990-luvulta alkaneseen puolustuskyvyn heikentämiseen. Vuonna 2009 Ruotsin armeija lopetti pakolliset kutsunnat (ibid:12.). Ruotsissa on virallisesti kokonaispuolustus, mihin sisältyy sotilaallinen puoli sekä siviiliyhteiskunnallisia organisaatioita. Vaikka yleinen

asevelvollisuus lopetettiin vuonna 2010, laki velvoittaa silti tiettyihin ikäryhmiin kuuluvia kutsuntoihin, jos turvallisuustilanne muuttuisi (ibid:12.). 1990-luvulla ja vuosituhannen alussa Ruotsin ei nähty olevan minkään suoran uhan alla ja puolustusmenoja ohjattiin yhä enemmän kriisinhallintaan (ibid:13.).

Ruotsin ulkopoliittikka painottui 1960-luvulta eteenpäin yhä enemmän kansainvälisyyteen. Tähän sisältyi ydinaseriisunnan ajaminen ja aktiivisempi toiminta esimerkiksi Lähi-idässä ja Keski-Amerikassa (Fred och säkerhet 2002, 12.) Ruotsi on hakenut aktiivista roolia kansainvälisillä areenoilla muun muassa YK:n kautta ja maa on ollut kolme kertaa YK:n turvallisuusneuvostossa vaihtuvan jäsenmaan roolissa. Lisäksi Ruotsi on panostanut rauhanturvaamiseen (Säkerhet i nyt id 2016, 94.)

Tarkasteltaessa Ruotsin virallista ulkopoliittista linjaa 2010-luvulla selontekojen kautta, on selvää, että Venäjän toimilla on ollut vaikutus siihen, millaista politiikkaa maa painottaa ja tätä kautta myös virallisiin linjauksiin. Ruotsi on vuodesta 2015 tuominnut vahvoin sanoin Venäjän toimet. Viimeisimmässä, tammikuussa 2019 julkaistussa selonteossa todetaan, että Venäjän toimet Euroopassa ovat vaikuttaneet Euroopan turvallisuusjärjestykseen ja että Ruotsi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan siihen, ettei Venäjään kohdistuvia sanktioita poisteta niin kauan kuin syy niihin on vielä olemassa (Utrikesdeklarationen 2019). Suomen ja Ruotsin välinen erityissuhde on esiintynyt selonteoissa vuodesta 2014 eteenpäin. Pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä on korostettu viime vuosien selonteoissa ja myös yhteistyön syveneminen turvallisuuspolitiikassa tässä kontekstissa on tuotu esiin.

Ruotsin ja Venäjän suhteet ovat viilentyneet viime vuosina. Näin ovat todenneet Venäjän suurlähettiläs sekä Ruotsin ulkoministeri jo vuonna 2017 (Jåma 2017). Ruotsi on myös kohdistanut eri asioihin liittyen kritiikkiä Venäjään. Ulkoministeri Wallström kritisoi esimerkiksi Venäjän presidentinvaalien puolueellisuutta vuonna 2018 (Lindhe 2018). Lisäksi Wallström ehdotti viimeksi joulukuussa 2018 mahdollisia uusia sanktioita Venäjää kohtaan EU:ssa (Europaportalen 2019). Ruotsin puolustusministeri Hultqvist taas totesi viimeksi tammikuussa 2019 Venäjän provosoivan Ruotsia (Dagens Industri 2019). Ruotsin pääministeri Löfvenin ja Putinin välillä ei ole myöskään vielä kertaakaan ollut kahdenkeskistä tapaamista, tosin sellainen on suunnitteilla keväälle 2019 (Holmqvist 2019). Lisäksi esimerkiksi Säpon julkaiseman tutkimuksen mukaan kolmasosa Venäjän virallisista diplomaateista Ruotsissa työskentelee tiedustelupalvelussa joka harjoittaa vakoilua sekä sotaan valmistavia toimia ruotsalaisia intressejä vastaan (ks. Kragh 2018, 69). Ruotsin keskeisten ulko- ja turvallisuuspoliittisten toimijoiden Venäjään kohdistama kritiikki ei eroa monen muun

länsimaiden Venäjään kohdistamasta kritiikistä mutta samalla se on kuitenkin vahvempaa kuin Suomen toimijoiden lausunnot.

2.2 Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan on aina vaikuttanut maantieteellinen sijainti Venäjän naapurina. Kylmän sodan aikana suhde Neuvostoliittoon dominoi ulkopolitiikkaa ja Suomi pyrki politiikallaan vakuuttamaan Neuvostoliiton siitä, ettei Suomi ollut sille uhka (Creutz 2018, 332). Kylmän sodan päättymisen jälkeen Suomi ankkuroi itsensä vahvasti läntiseen yhteistyöhön. Tämä tarkoitti EU:hun liittymistä mutta myös syvempiä suhteita Yhdysvaltojen ja Naton kanssa (Creutz 2018, 332-333).

Suomen ulkopoliittisiin intresseihin on viime vuonna noussut kovan luokan turvallisuuskysymykset kuten lähialueiden puolustus. Itämeren alueen turvallisuustilanne ja sen saama strateginen tärkeys vaikuttavat tähän huomattavasti (Creutz 2018, 335.) Suomi on pyrkinyt säilyttämään hyvät suhteet Venäjään mutta se on myös tuominut, yhdessä muiden länsimaiden kanssa, Venäjän toimet Ukrainassa ja Georgiassa. Esimerkiksi taloudellisen yhteistyön nähdään rauhoittavan poliittista tilannetta (Salonius-Pasternak ym. 2015, 6). Samaan aikaan yhteiskunnallista keskustelua värittää edelleen kylmän sodan aikana kehittynyt diskurssi. Tämä käy esiin, kun verrataan esimerkiksi Suomen ja Viron erilaista suhtautumista Ukrainan kriisiin ja sen myötä Venäjään. Suomessa vallitsee edelleen ajatus siitä, ettei naapuria pidä kritisoida ja että Suomen pienenä valtiona pitää toimia vaatimattomasti ja harkiten selvitäkseen (Salonius-Pasternak ym. 2015, 6-7.) Korkean tason poliittisissa kysymyksissä Suomi pysyttelee edelleen kuitenkin tiukasti kiinni EU:n linjauksissa (Salonius-Pasternak ym. 2015, 4).

Muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa Suomelle entistä tärkeämpää on suorat yhteydet suurvaltoihin, kuten Venäjään, ja muihin pohjoismaihin (Creutz 2018, 339). Viime vuosina myös Yhdysvalloista on tullut yhä tärkeämpi kumppani, josta esimerkkinä on vuonna 2018 päätetty puolustusyhteistyö Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltojen välillä (Creutz 2018, 335). Maailmalla Suomi tunnetaan erityisesti ratkaisupainotteisesta ulkopolitiikastaan (Creutz 2018, 337).

Virallista ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa ei julkaista joka vuosi Suomessa. Viimeksi vuonna 2016 julkaistussa selonteossa (puolustuspolitiikasta julkaistiin oma selontekonsa)

todetaan, että Suomen turvallisuuspoliittinen tilanne on muuttunut Venäjän takia eikä Suomeen kohdistuvaa sotilaallista voimankäyttöä tai sen uhkaa voida sulkea pois (Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016, 13). Venäjän ja lännen välisistä kiristyneistä suhteista todetaan, että osapuolilla on eri käsitykset nykytilanteesta, mutta että Venäjä on toimillaan Ukrainassa ja Krimin niemimaalla aiheuttanut tilanteen (Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016, 14). Selonteossa mainitaan, kuinka Ruotsilla on erityisasema suhteessa Suomeen. Suhteiden tiivistäminen nähdään molemminpuolisena etuna ja lisäksi pohjoismaisen yhteistyön edistämisellä nähdään olevan erityisesti lähialueen turvallisuutta vahvistava vaikutus (Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016, 23.)

2.3 Suomen ja Ruotsin kahdenkeskiset suhteet

Kuten jo aiemmin todettu hyvät kahdenkeskiset suhteet ovat todella tärkeitä sekä Suomelle että Ruotsille. Kahdenkeskinen yhteistyö on mahdollistanut kunnianhimoisen politiikan samalla kun molemmat maat ovat voineet pysyä puolueettomina kuulumatta esimerkiksi Natoon (Juntunen ym. 2018, 129). Yhteistyössä on painotettu esimerkiksi puolustusvoimien yhteisen harjoittelun resurssitehokkuutta ja tätä kautta pienentyviä kuluja. Yhteistyön poliittisuus on kuitenkin lisääntynyt viime vuosina.

Hyviin väleihin ja keskinäiseen luottamukseen on tullut myös säröjä. Maiden välejä hiersi pitkään Ruotsin ilmoitus Euroopan talousyhteisön jäsenyyden hakemisesta ilman, että Ruotsi informoi Suomea siitä etukäteen 1990-luvulla. Juntunen ja Pesu ovat analysoineet maiden välejä turvallisuusyhteisön ja luottamuksen teorioiden kautta ja argumentoivat, että Ruotsin toiminta EU-jäsenyyttä hakiessaan hiertää maiden välejä edelleen ja on nykyään nähtävissä natojäsenyyteen liittyvissä keskusteluissa (2018, 139-140). Tutkittaessa suomalaisen poliittisen eliitin lausuntoja sekä yleistä ulkopoliittista diskurssia tutkijat havaitsivat niissä ”epäluottamuksen narratiivin”. He argumentoivat sen olevan ristiriitainen sen yleisen mielikuvan kanssa, että maiden väliset suhteet ovat esimerkilliset (Juntunen ym. 2018, 145, 147.). Tämän taustalla oli maiden välillä vallinnut ”hiljainen sopimus” siitä, että Pohjoismaat viestisivät toisilleen merkittävistä poliittisista päätöksistä etukäteen (Pesu 2018). Lisäksi Suomen ja Ruotsin oli tarkoitus tehdä yhteistyötä kauppapoliittisissa neuvotteluissa vuonna 1990, joiden päämääränä oli luoda Eftan ja EY:n yhteinen talousalue. Alueen jäsenenä Suomi pystyisi käymään kauppaa muiden siihen kuuluvien maiden kanssa olematta osa EY:tä. Vaikka Ruotsista alkoi kuulua ristiriitaisia viestejä EY-jäsenyyden hakemisesta, luotti Suomi maiden väliseen sopimukseen yhteistyön tekemisestä. Loppujen lopuksi tieto Ruotsin aikeista tuli

Suomen ylimmälle johdolle hieman ennen sen julkistamista ja vaikka Ruotsi ei pimitänyt jäsenyyden hakua täysin, ei se pitänyt kiinni myöskään alkuperäisestä sopimuksestaan Suomen kanssa (Hämäläinen 2015)

Natojäsenyyteen liittyvää keskustelua käydään aika ajoin sekä Suomessa että Ruotsissa, erityisesti Venäjän mahdolliseen uhkaan ja Itämeren alueeseen liittyessä. Vuonna 2014 Naton Walesin huippukokouksessa maat ottivat askeleen entistä läheisempään yhteistyöhön Naton kanssa, liittymällä Naton laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuusyhteistyöhön. Maat ovat myös osallistuneet Nato kokouksiin, joissa käsitellään erityisesti Itämeren turvallisuustilannetta (Iso-Markku 2018, 6.) Lisäksi Suomi ja Ruotsi osallistuivat esimerkiksi viimeksi syksyllä 2018 yhteisiin harjoituksiin Naton kanssa (Raivio 2018). Nato-jäsenyys ei kuitenkaan saa yhtä suurta kannatusta kuin pohjoismaisen yhteistyön lisääminen turvallisuuspolitiikassa tai Suomen ja Ruotsin yhteistyö.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan tutkimuksen mukaan vuonna 2018 natojäsenyyttä kannatus oli 23 prosentissa (23%) kun sitä taas vastusti 46 prosenttia (46%) tutkimukseen osallistuneista (EVA 2018). Maanpuolustuksen tutkimuslaitoksen tekemässä tutkimuksessa 20 prosenttia (20%) vastaajista kannatti Natoon liittymistä, kun taas 59 prosenttia (59%) vastusti vuonna 2018 jäsenyyttä (maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 2018). Ruotsissa vastaavanlaisessa vuonna 2018 tehdyssä mittauksen mukaan 42 prosenttia (42%) vastaajista kannatti Natojäsenyyden hakemista, kun taas 34 prosenttia (34%) vastusti sitä (MSB 2018).

Suomessa on myös mitattu Ruotsin kanssa tehtävän yhteistyön kannatusta, jota kannatti viime vuonna 94 prosenttia (94%) vastaajista. Pohjoismaista puolustusyhteistyötä kannatti 95 puolestaan (95%) prosenttia (MTS 2018). Mielenkiintoista on, että Ruotsissa ei ole tehty toistaiseksi saman tyyppistä mielipidemittausta ja tämän voidaan nähdä omalta osaltaan vahvistavan tarvetta tutkimukselleni. Ruotsissa puolestaan vastaavanlaisissa tutkimuksissa on kysytty millainen vaikutus Suomen liittymisellä Natoon olisi. Vuoden 2018 mittauksessa 28 prosenttia (28%) vastaajista piti sitä positiivisena. Tosin se oli vasta yhdeksännellä sijalla kaikista vaihtoehdoista.

Toinen tärkeä kysymys on pohjoismaisen yhteistyön ulottuvuus. Pohjoismaisen yhteistyön antamat raamit ovat tarjonneet omalta osaltaan helpon tavan edistää yhteistyötä myös bilateraalisesti. Koska osa Pohjoismaista kuuluu Natoon, osa EU:hun, on turvallisuuspoliittisen yhteistyön syventyminen rajoitteista. Suomen näkökulmasta pohjoismaisen yhteistyön

syveneminen näissä kysymyksissä onkin viime vuosina tarkoittanut lähinnä Ruotsin kanssa tiivistyvää yhteistyötä (Juntunen ym. 2018, 141).

Pohjoismaiden välillä ei ole ollut sotaa 1800-luvun jälkeen ja maiden välillä on usein sanottu vallitseva niin sanottu pohjoismainen tasapaino (Wivel 2013, 82.) Yhteistyö on rajoittunut kuitenkin vain tietyille politiikan alueille johon turvallisuuspolitiikka ei ole sisältynyt. Vasta 2000-luvun lopusta yhteistyön syvenemiseksi on otettu askeleita myös tällä alueella. Yksi tähän johtaneista syistä on lähialueiden turvallisuuden muutos (Iso-Markku 2018, 3.)

Toisen maailmansodan jälkeen Pohjoismaat tekivät erilaisia turvallisuuspoliittisia päätöksiä. Tanska, Norja ja Islanti liittyivät Natoon, kun taas Ruotsi julistautui neutraaliksi. Suomi jäi puolestaan pois Natosta poliittisista syistä (Dahl 2013,67.) Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen ja kylmän sodan päätyttyä turvallisuuspolitiikan kenttä muuttui Pohjoismaissa. Itämeren alueesta kehittyi hiljalleen yksi turvallisuuspoliittisesti tärkeimmistä alueista. Baltian maat etsivät mahdollisuutta kuulua länsimaihin ja Suomi sekä Ruotsi solmivat Naton kanssa yhteistyösopimuksen vuonna 1994 (Dahl 2013, 72.)

Vuonna 2009 Norjan entinen pääministeri Jens Stoltenberg julkaisi raportin, jossa pyrittiin eri tavoin tiivistämään Pohjoismaiden ulko- ja turvallisuus sekä puolustuspoliittista yhteistyötä. Suuri osa ehdotuksista oli kuitenkin kohdistettu yhteistyön edistämiseen taloudellisten etujen perusteella (Archer ym. 2016, 170). Eniten huomiota herätti Stoltenbergin ehdotus maiden välisestä solidaarisuusjulistuksesta (ibid.). Tämä ehdotus vaikutti siihen, että vuonna 2011 pohjoismaiset ministerit sopivat avunannosta, mikäli jokin maista joutuisi yleisten turvallisuusuhkien kohteeksi (ibid.). Archer ja Joenniemi toteavat, että tästä solidaarisuuspäätöksestä huolimatta maat ovat edelleen rajoitettua sopimuksissaan toisiaan kohtaan ja tämän takia vuoden 2011 lausunto jätettiin lähinnä koskemaan luonnonkatastrofeja, terrorismia tai kyberuhkia (2016, 171).

Vaikka maiden välinen yhteistyö näissä kysymyksissä on edennyt, puuttuu siitä esimerkiksi institutionaaliset raamit, jotka antaisivat sille jatkuvuutta. Lisäksi erilaiset intressit sekä strategisen ajattelun eroavaisuus toimivat hidasteena yhteistyön syvenemiselle (Archer ym. 2016, 175-176.) Sen pohjana on luottamus ja henkilökohtaiset suhteet ja se on luonteeltaan epävirallista.

Ukrainan kriisin jälkeen maiden yhteiseksi prioriteetiksi nousi lähialueiden turvallisuus. Maat myös tuomitsivat yksimielisesti Venäjän toimet Aftenposten lehdessä julkaistussa yhteisessä kirjoituksessa, jonka allekirjoittivat kaikki pohjoismaiset puolustusministerit (Iso-Markku

2018, 5.) Erot maiden suhtautumisesta Venäjään tulivat selvästi esiin julkaisemisen jälkeen. Iso-Markku kirjoittaa, että siitä kävi selville, kuinka Suomen suhtautumistapa on selvästi pragmaattisempi verrattuna Ruotsiin, jolle on tyypillisempää arvopohjainen keskustelu (ibid.).

Yhteenvedona voidaan sanoa, että Suomen ja Ruotsin välit ovat nykyään erityiset. Tähän liittyy jaettu näkemys turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä ja sen pohjalta lähentynyt ja yhä tiivistyvä puolustusyhteistyö. Se on kehityksestä paras ja konkreettisin esimerkki. Maat ovat 2014 vuoden tapahtumien jälkeen jakaneet näkemyksen siitä, että Venäjän ulkopoliittinen doktriini on muuttunut ja että valtio pyrkii lisäämään vaikutusvaltaansa myös Itämerellä. Suomi ja Ruotsi ovat muiden länsimaiden tavoin tuominneet Venäjän toimet Ukrainassa sekä Georgiassa ja osallistuneet maata vastaan asetettuihin pakotteisiin. Samanaikaisesti maat eroavat suhteissaan ja suhtautumisessaan Venäjään, mikä on selitettävissä suurimmalta osin historiallisilla ja maantieteellisillä syillä.

Ruotsin ja Venäjän välit ovat jo pidempään olleet viileät. 2010-luvulla Itämeren alueella tapahtuneet ilmatilaloukkaukset sekä mahdolliset havainnot sukellusveneistä Ruotsin vesistöissä ovat lisänneet huolta Venäjän vaikutuspyrkimyksistä maan lähialueilla. Tähän vaikuttaa lisäksi Ruotsissa jo pidempään jatkunut oman puolustuksen menojen karsiminen, mikä on maailmanpoliittisen tilanteen muuttuessa lisännyt huolta maan puolustuskyvystä.

Suomi puolestaan on pyrkinyt pitämään hyvät välit Venäjään ja vaikka se on ottanut kantaa Georgian sotaan ja Ukrainan kriisiin, on se samalla pyrkinyt toimimaan jonkinasteisena viestinvälittäjänä Venäjän ja länsimaiden välissä. Tämä suhtautuminen on myös nähty historiallisena jatkumona kylmän sodan ajoista tähän päivään saakka.

3.Aikaisempi tutkimus

Suomen ja Ruotsin välinen turvallisuuspoliittinen yhteistyö on ollut laajemman mielenkiinnon kohteena viime vuosina ja aihe on herättänyt paljon myös yhteiskunnallista keskustelua. Usein maiden välinen yhteistyö ja sen kehittyminen liitetään kuitenkin osaksi pohjoismaista yhteistyötä ja sen kehitykseen tutkimiseen eri näkökulmista.

Aiempaa tutkimusta Ruotsin ja Suomen medioiden ulko- ja turvallisuuspolitiikasta on ollut haastavaa löytää. Tämän vuoksi toivon graduni analyysin tuovan uusia näkökulmia

turvallisuuspolitiikan yhteiskunnallisen keskustelun analyysiin. Kuitenkin politiikan ja retoriikan välistä yhteyttä on tutkittu muuten laajasti ja niissä on osittain käytetty pohjana myös konstruktivistista lähestymistapaa.

Retoriikkaa pohjanaan käyttävää tutkimusta on tehnyt esimerkiksi Riikka Kuusisto tutkimuksessaan Balkanin sodan retoriikasta. Siinä Kuusisto analysoi Yhdysvaltain, Ison-Britannian ja Ranskan ulkopoliittisten johtajien lausuntoja. Hän analysoi viholliskuvia ja tarinoita, joita luodaan kielellisillä strategioilla ja joiden avulla vakuutetaan yleisöä. Lisäksi aineistona on suurvaltajohtajien puheita. Kuusisto tutkii puheita Chaïm Perelmanin retorisen argumentointiteorian avulla ja pyrkii osoittamaan näitä eri aspekteja tutkimalla, että sotaan liittyvällä puheella on yhteys itse sotimiseen (Kuusisto 1996, 267.) Kuusisto toteaa, että politiikka koostuu paljolti kertomuksista, joista ihmisten on valittava omaan maailmankuvaan sopiva kertomus. Tosiasioiden selittämällä voidaan oikeuttaa toimia ja Kuusisto argumentoi, että retoriikalla luodaan maailmanjärjestystä (Kuusisto 1996, 270-271.) Viholliskuvilla on sama funktio. Sillä voidaan motivoida hyökkäys mutta samalla vahvistetaan omaa identiteettiä ja eheytetään omat joukot (Kuusisto 1996, 274).

Maria Dahlin tutkii väitöskirjassaan retoriikan ja turvallisuuspolitiikan välistä yhteyttä, analysoimalla Venäjän ja Ruotsin poliittisten johtajien puheita syksyllä 2001 terroristi iskujen jälkeen (Dahlin 2008, 11). Dahlin vertaa myös kulttuurillisen kontekstin sekä retorisen perinnön vaikutusta presidentti Putinin ja pääministeri Perssonin puheissa. Puheita arvioidaan kehyksen avulla, joka pohjautuu retoriikan ja Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisen teorioihin. Dahlin nimittää analyysimallinsa osia turvallisuuspolitiikan rakenteellisiksi *topoiksi* (strukturella säkerhetspolitiska topoi) joka jakautuu aggressiokuvaan, uhkakuviin ja turvallistamiskuviin (Dahlin 2008, 50, 52). Näiden avulla hän pyrkii katsomaan, millaisia kerrontastruktuureita käytetään turvallistamistarkoituksessa (ibid.). Lisäksi hän analysoi retorista tilannetta, jolla hän pyrkii avaamaan puhujan roolia suhteessa aiheeseen sekä vastaanottajaan (ibid.:2008, 51). Myös klassisen retoriikan eetos, paatos ja logos ovat tärkeitä välineitä puheiden vaikutusta tarkastellessa. Dahlin osoittaa, että Persson ja Putin puhuvat kansainvälisestä terrorismista eri näkökulmista ja käyttävät turvallistamista eri tarkoituksiin. Perssonin puheissa terrorismi on uhka demokratialle, kun taas Putinin puheissa keskitytään taisteluun terrorismia vastaan ja selvää syytä tähän ei anneta (Dahlin 2008, 209).

Edellä mainitut tutkimukset keskittyvät tutkimaan poliitikkojen puheita ja sitä millainen rooli tai vaikutus niillä mahdollisesti on yhteiskunnalliseen keskusteluun. Valtioiden johtavat poliitikkojen motiivina toimii kuitenkin virallisten toimien perustelu ja kannatuksen hakeminen

retorisiin keinoin. Tämän takia median käyttämän retoriikan tutkiminen on perusteltu lisää tutkittaessa sitä, miten turvallisuuspolitiikasta keskustellaan yhteiskunnassa.

4. Teoreettinen viitekehys

Pro gradussani keskityn tutkimaan sitä, miten pääkirjoitusten kielen avulla rakennetaan poliittista todellisuutta liittyen turvallisuuteen. Tämän vuoksi konstruktivistinen lähestymistapa, missä valtioiden sosiaaliset suhteet, normit sekä identiteetti ovat keskiössä, toimii hyvin teoriapohjana. Konstruktivismi on monimuotoinen koulukunta, joka jakaantuu konventionaaliseen ja radikaaliin suuntaukseen. Lähestyn omassa tutkimuksessani aihetta konventionaalisen suuntauksen kautta. Suuntauksen tunnetuin teoretikko on Alexander Wendt. Tämän lisäksi käytän turvallisuusyhteisön teoriaa, joka myös osaltaan luetaan kuuluvaksi konstruktivistiseen tutkimukseen. Aluksi kuitenkin avaan turvallisuutta yleisesti käsitteenä kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa. Käytän konstruktivistista lähestymistapaa ja turvallisuusyhteisön näkökulmaa teoreettisena taustana sen vuoksi, että niissä valtioiden välisiä suhteita ja todellisuutta tarkastellaan sosiaalisena, ja alati muuttavana, rakennelmana. Samalla tavoin retoriikalla ja sanoilla on vahva vaikutus siihen, millaisia mielikuvia eri aiheista muodostetaan ja miten yhteiskunnallista keskustelua käydään eri teemojen ympärillä.

Turvallisuus määritellään sanakirjassa ”tilaksi, joka on vapaa vaarasta tai sen uhasta” sekä ”tapahtumiksi tai toimenpiteiksi, joiden avulla turvataan valtion tai organisaation turvallisuus” (Oxford dictionaries). Valtioiden turvallisuuden tutkimus on osa kansainvälisten suhteiden tutkimusta. Keskiössä on kaiken sellaisen vuorovaikutuksen tutkiminen, jolla on vaikutusta valtioiden turvallisuuteen kansainvälisessä järjestelmässä (Hough 2004, 2). Turvallisuus jaetaan perinteisesti sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen. Viimeksi mainitusta vastaa armeija. Sotilaallinen voima, sen käyttö ja käytön uhka muodostavat niin sanotun kapean turvallisuuskäsityksen. Turvallisuuskäsitystä on laajennettu erityisesti kylmän sodan jälkeen sisältämään myös muita ulottuvuuksia, kuten esimerkiksi ympäristö ja talous (Hough 2004, 7.)

Turvallisuutta voidaan tutkia monista eri teoreettisista lähtökohdista. Realismi, liberalismi sekä konstruktivistiset lähestymistavat ovat olleet vaikutusvaltaisia koulukuntia turvallisuuden tutkimuksessa. Realistisen koulukunnan perinteinen näkemys valtion turvallisuudesta oli vallalla erityisesti kylmän sodan aikana (Diez & Bode & Fernandes da Costa 2011, 175.) Sen määritteleviä tekijöitä on pessimistinen näkemys itsekkästä ihmisluonnosta, jolloin konfliktit ovat väistämättömiä, mutta niitä voidaan kontrolloida. Valtiot ovat keskeisiä toimijoita, jotka toimivat kansainvälisessä, anarkistisessa järjestelmässä. Lisäksi valtiot voivat lopulta luottaa

vain itseensä pysyäkseen turvassa. (Fierke 2007, 17). Sen mukaan valtioiden turvallisuus on kokoaikaista tasapainoilua varustautumisen ja yhteistyön välillä (Diez ym. 2011, 165). Turvallisuudilemmaksi kutsutaan sitä, kun valtion pitää valita lisääkö se sotilaallista varustautumistaan ja kasvattaa näin puolustuskykyään vai luottaako se siihen, etteivät toiset valtiot hyökkää sitä kohtaan. Riskinä sotilaallisessa varustautumisessa on se, että muut valtiot voivat tulkita sen uhaksi, jolloin konfliktin mahdollisuus kasvaa (Diez ym. 2011, 184.)

Liberaalin koulukunnan mukaan turvallisuus kansainvälisessä järjestelmässä syntyy valtioiden välisenä yhteistyönä ja kansainvälisten järjestöjen avulla. Sitä ohjaavat kansainväliset lait ja normit. Keskinäinen riippuvaisuus toisista valtioista vähentää valtioiden halua sotilaalliseen yhteenottoon (Diez ym. 2011, 122.) Konstruktivistiset lähestymistavat sekä kriittiset teoriat ovat vaikuttaneet laajan turvallisuuskäsityksen syntyyn (Diez ym. 2011, 175). Uhka valtio turvallisuudelle ei tarkoittanut enää pelkästään sotilaallista uhkaa. Uhkakuvan laajentuminen haastoi myös näkemyksen siitä, että valtion turvallisuus on tärkeintä.

4.1 Konstruktivismi

1980- luvulla uudet kriittiset teoriat saivat jalansijaa kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa ja turvallisuutta alettiin tulkita laajemmin. Yksi näistä suuntauksista on konstruktivismi. Konstruktivismi kehittyi vastauksena realistiselle koulukunnalle ja sen materialistiselle maailmankuvalle. Se ei suoranaisesti ole politiikan teoria, vaan kuten Emanuel Adler määrittelee, se on pikemminkin lähestymistapa tai metodi, joka sijoittuu rationalistisen ja relativistisen koulukunnan välimaastoon (Adler 1997, 322). Sen yksi tärkeimpiä teoreetikkoja on Alexander Wendt. Wendtin tunnetuin väite on, että 'anarkia on sitä mitä valtiot siitä tekevät' (Wendt 1992, 395). Tällä hän viittaa realismiin olettamukseen siitä, että kansainvälisissä suhteissa vallitsee aina anarkia ja kilpailu valtioiden välillä on vakio. Sen sijaan Wendt argumentoi, että anarkia ja oman edun asettaminen muiden edelle on sosiaalisten rakenteiden tuottamaa (ibid.).

Konstruktivismiin perusajatus onkin se, että kansainvälisessä politiikassa sosiaaliset rakenteet muokkaavat valtioiden intressejä ja identiteettiä, eivätkä pelkästään niiden käytöstä (Wendt 1995, 71-72). Konstruktivistit ovat selittäneet esimerkiksi kylmän sodan päättymistä sillä, että tällainen muutos on mahdollista koska kansainväliset suhteet ovat perustaltaan sosiaalinen rakennelma (Fierke 2007, 56).

Konstruktivismin keskiössä on ideoiden, normien ja identiteettien vaikutus kansainväliseen järjestelmään ja sen tutkimiseen. Materiaalinen maailma ja ihmisen toiminta muokkaavat toisiaan ja tämä vuorovaikutus materiaalisen maailman ja siitä tehtyjen episteemisten sekä normatiivisten tulkintojen kanssa on konstruktivismin perusta (Adler 1997, 322). Se on saanut vaikutteita sosiologisista teorioista ja rakentuu ajatukselle siitä, ettei ole olemassa vain yhtä materialistista todellisuutta vaan että toimijat rakentavat todellisuutta koko ajan (Agius 2007, 50). Näin ollen jaetut merkitykset ja intersubjektiivisuus nousevat vähintään yhtä tärkeiksi vaikutustekijöiksi kuin materiaaliset asiat (Fierke 2007, 56).

Ontologisesti konstruktivismi perustuu siihen, että materialistiset resurssit ovat merkityksellisiä ihmisen toiminnalle vain jaetun tiedon ja siihen upotettujen merkitysten kautta (Wendt 1995, 73). Normatiiviset rakenteet ovat siis yhtä tärkeitä, tai tärkeämpiä, kuin materialistiset rakenteet (Agius 2007, 50). Toiseksi sosiaaliset faktat perustuvat ihmisen tajuntaan ja kieleen. Esimerkiksi kun puhumme 'meistä' (self) ja 'toisesta' (other), syntyy meidän ja toisen intressit (Agius 2007, 100). Kolmanneksi ihmisten ajatukset ja tunteet perustuvat kollektiiviseen ymmärrykseen kuten kieleen ja normeihin. Neljänneksi konstruktivistit ajattelevat, että koska ihmisten väliset suhteet ovat lähtökohtaisesti sosiaalisia, muokkautuu maailma niiden mukaan yhtä paljon kuin ne vaikuttavat ympäröivästä maailmasta (Agius 2007, 51). Tämän takia kansainvälinen politiikka ei voi myöskään olla irrallaan ihmisen toiminnasta. Tämä yhtäläinen tärkeys toimijan ja rakenteen välillä on yksi tärkeimmistä konstruktivismin piirteistä (ibid.). Esimerkiksi Venäjälle voidaan katsoa annettavan oma rooli Suomen ja Ruotsin virallisissa linjauksissa. Sen ei lasketa kuuluvan samaan liittoon tai yhteistyöhön, vaan se edustaa aina niin sanottua 'toista' osapuolta, jonka käyttäytymistä tulkitaan myös tältä kannalta.

Konstruktivismiin kuuluu olennaisena osana myös tulkitseminen. Adler viittaa tässä Max Weberin termiin *Verstehen*, josta on koulukunnan mukaan erilaisia tulkintoja, mutta joka tässä tapauksessa tarkoittaa Adlerin mukaan sosiaalista todellisuutta, jota yhteisön jäsenet ja heidän käyttäytymisensä tuottaa ja toisintaa (Adler 1997, 326.) Esimerkiksi tällaisesta sosiaalisen todellisuuden tuottamisesta Adler nostaa diplomatian harjoittamisen, asevalvonnan tai jonkin yleisesti hyväksytyyn normiin (ibid.). Tulkintaan liittyy tärkeänä osana myös mahdollinen yleistäminen (contingent generalisation) mutta tämä ei lukitse tulkintaa vaan nimenomaan laajentaa ymmärrystä sosiaalisesta maailmasta. Konstruktivistit eivät ole kiinnostuneita siitä, miten asiat ovat, vaan miten asioista tuli sellaisia kuin ne ovat (Adler 2002, 101.)

4.2 Identiteetti, normit ja intressit

Jos konstruktivistisen teorian yksi peruspilareista on ajatus siitä, että sosiaaliset rakenteet ovat yhteisön jäsenten yhteinen tuotos, voidaan intersubjektiiiset merkitykset nähdä myös osana kollektiivista tajuntaa. Näillä merkityksillä viitataan siis uskomuksiin, joiden olemassaolo jaetaan kollektiivisesti eivätkä ne rajoitu vain yksilön tulkinnaksi maailmasta (Adler 1997, 327.) Lainaten Shultzia sosiaalinen maailma on ”intersubjektiiivista koska elämme siinä... ymmärtäen toisia ja toisten ymmärtäessä meitä” (Adler 1997, 327, Schutz 1962,10). Sosiaaliset käytännöt (social practices) vahvistavat intersubjektiiivisuutta ja tuottavat identiteettejä sekä sosiaalisia rakenteita. Ted Hopf käyttää esimerkkinä Vietnamin sotaa, jossa Yhdysvaltojen hyökkäys tulkittiin sen monien identiteettien kautta. Yhdysvallat nähtiin esimerkiksi imperialistina, suurena valtana sekä joko liittolaisena tai vihollisena muiden valtioiden puolesta (Hopf 1998, 178.) Sosiaalisten käytäntöjen voima onkin intersubjektiiivisten merkityksien tuottamisessa. Tähän kietoutuu myös ennakoitavuus. Valtioiden oletetaan toimivan tietyllä tavalla tietyssä sosiaalisessa kontekstissa. Tämä puolestaan vahvistaa sitä, että valtioiden ennakoidaan toimivan samalla tavalla vastaavassa kontekstissa myös tulevaisuudessa. Näin todellisuudesta tulee lopulta intersubjektiiivista. Wendt kutsuu tätä mekanismia vahvistamiseksi (reinforcement). Hän painottaa Adlerin ja Hopfin tavoin sosiaalisten prosessien vahvistavaa vaikutusta valtioiden identiteeteille (Wendt 1995, 406). Sosiaalisilla käytännöillä on vaikutus yhteisöihin ja ne voivat myös luoda kokonaisia yhteisöjä. Wendt argumentoi, että myös kilpailua painottavat järjestelmät, joissa valtiot ajavat vain omaa etuaan, voidaan nähdä tällaisten sosiaalisten prosessien lopputuloksena (Wendt 1992, 407). Valtioiden väliset suhteet eivät ole ulkopuolisia tällaisille sisäisille prosesseille.

Kuten aikaisemmin on mainittu, konstruktivismiin keskeisiä teemoja ovat identiteetti, uskomukset, kollektiiviset ideat ja kulttuuri, normit sekä yhteinen rakenne (mutual constitution). Identiteetti on tärkeä, koska sen avulla pystytään tutkimaan sitä, millainen toimija on ja näin ollen selvittämään myös mitkä ovat toimijan mahdolliset intressit (Agius 2007, 53). Alexander Wendt jakaa identiteetit toimijan sisäisen itsesääntelyn tuloksena syntyvään yksilöllisyyteen (corporate identity) ja sosiaaliin identiteetteihin. Sisäisen itsesääntelyn tuottama identiteetti johtaa Wendtin mukaan siihen, että valtio toimijana tavoittelee fyysistä ja ontologista turvallisuutta, toimijaksi tunnustamista muiden toimijoiden puolesta sekä paremman ihmiselämän kehitystä, jonka puolesta valtiot toimivat kollektiivisella tasolla (Wendt 1994, 385). Sosiaalisella identiteetillä puolestaan tarkoitetaan niitä merkityksiä, joita

toimija antaa itselleen ollessaan sosiaalisena objektina. Toimijoilla on yleensä useita tällaisia identiteettejä riippuen kontekstista. Sosiaaliset identiteetit toimivat myös linkkinä toimijan ja rakenteen välillä (ks. Wendt 1994, 385). Wendt käyttää esimerkkinä Yhdysvaltojen suhtautumista eri tavoin Englannin ja Pohjois-Korean ydinaseisiin. Hänen mukaansa Yhdysvaltojen hyväksyvä suhtautuminen Englannin omistamiin ydinaseisiin ei ole selitettävissä pelkästään sillä, että maat ovat kumppaneita vaan myös sillä, että maat jakavat liberaalin demokraattisen identiteetin (Wendt 1995, 73). Identiteetti on sosiaalinen prosessi ja syntyy valtioiden vuorovaikutuksessa keskenään. Esimerkiksi Ranska ja Saksa olivat pitkään vihollisia mutta Euroopan integraation myötä ne tekevät nykyään yhteistyötä ja sotaa valtioiden välillä olisi vaikeaa kuvitella (Agius 2007, 54.) Suomen ja Ruotsin välinen suhde ei myöskään perustu pelkkiin virallisiin yhteistyösopimuksiin, vaan myös jaettuun kulttuuriin ja identiteettiin. Samalla perusteella Venäjän kanssa ei jaeta yhteistä kulttuuria tai identiteettiä vaan maa on ulkopuolella ja sen käytöstä tulkitaan myös tästä näkökulmasta.

Wendt argumentoi, että alkujaan valtioiden identiteettien muokkautumiseen ovat vaikuttaneet kaksi eri tekijää: luonnonvalinta ja kulttuurinen valinta. Ensimmäisellä Wendt viittaa anarkistisen järjestelmän alkuvaiheeseen, jolloin omaa etua ajavat valtiot selvisivät muita paremmin (Wendt 1999, 320-323.) Kulttuurinen valinta voidaan Wendtin mukaan taas rinnastaa sosialisatioon (Wendt 1999, 324). Sen muodostavat imitaatio sekä sosiaalinen oppiminen, joista jälkimmäisellä Wendt tarkoittaa sellaista oppimista, joka muokkaa identiteettiä. Toimijat eli valtiot muokkaavat identiteettiään riippuen millaisia intressejä heillä on ja riippuen millainen vastapuolen reaktio on (Wendt 1999, 327.) Wendt käyttää toimijoista nimityksiä Alter ja Ego. Ensimmäisessä kohtaamisessa toimijoilla ei ole mitään käsityksiä toisistaan ja he ovat vapaita valitsemaan roolinsa. Kuitenkin heti roolin valittuaan he automaattisesti tulevat määritelleeksi myös vastapuolen roolin, jotta se sopii heidän intresseihinsä (Wendt 1999, 329).

Identiteetin muodostumiseen liittyy vahvasti jaettu ymmärrys ja uskomukset (Agius 2007, 55). Ne tuottavat normeja, joiden avulla voimme muokata ja muodostaa identiteettiämme. Konstruktivismi jakaa normit kahteen eri kategoriaan: konstruktiviisiin (constructive) ja sääteleviin (regulative). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että konstruktiiiviset normit määrittelevät toimijan identiteetin sekä sen intressit ja käyttäytymisen. Säätelevät normit taas kertovat mitä pitää tehdä ja miten tietyn identiteetin omaavan toimijan pitää toimia (Agius 2007, 56.) Puhuttaessa esimerkiksi itsenäisestä valtiosta voidaan ajatella, että säätelevä normi määrittelee, miten valtion tulee toimia tullakseen määriteltyksi itsenäiseksi. Konstruktiiivinen

normi vaikuttaa puolestaan niin, että valtion toimiessa itsenäisen valtion määritelmän mukaan siitä myös tulee itsenäinen eli sen intresseistä tulee itsenäisen valtion intressejä ja näin ollen myös muut toimijat eli valtiot tunnistavat sen itsenäiseksi (Agius 2007, 57).

Normit ja niiden vaikutus ovat olleet keskeisessä osassa esimerkiksi tutkittaessa ydinaseita. Nina Tannenwald argumentoi, että ydinvoiman käytön tabu vie oikeutuksen sen käytöltä (ks. Agius 2007, 57). Yleinen mielipide ja kansainväliset organisaatiot vahvistavat tabua ja lisäksi on olemassa kansainvälisiä sopimuksia niiden käytön kieltämiseksi. Keskeistä kysymyksessä on mielikuva sivistyneestä valtiosta, joka pidättäytyy käyttämästä aseita (ibid.). Myös Finnemore ja Sikkink ovat tutkineet normien vaikutusta valtioiden käyttäytymiseen ja kansainväliseen politiikkaan. Heidän mukaansa normien kehitys jakautuu kolmeen vaiheeseen. Normien synnyn alkuvaiheessa toimijat (norm entrepreneurs) pyrkivät vaikuttamaan suureen massaan tehdäkseen normista yleisen (Finnemore & Sikkink 1998, 895). Toisessa vaiheessa johtavat valtiot yrittävät puolestaan vaikuttaa muihin valtioihin ja niiden käytökseen. Kolmannessa vaiheessa tapahtumaketju on pisteessä, jossa normi on sisäistetty eikä siitä käydä enää julkista keskustelua samalla tavalla (ibid.). Toimijat, jotka käynnistävät tapahtumaketjun, voivat esimerkiksi olla kansainvälisiä järjestöjä tai kansallisessa kontekstissa toimivia aktivisteja. Finnemore ja Sikkink käyttävät esimerkkinä naisten äänioikeuden puolesta alkuun taistelleita suffragetteja Englannissa (International organization 1998, 899). Jos normi halutaan yleisesti hyväksytyksi, on tärkeää, että alussa saadaan mukaan valtioita, joilla on vaikutusvaltaa toisiin valtioihin. Kriittisiksi valtioiksi kutsutaan niitä, joita ilman tietyn normin yleistyminen ei tapahdu (Finnemore & Sikkink 1998, 901.) Kun tietyt valtiot ovat omaksuneet normin ja alkaneet levittämään sitä tarvitaan vielä kriittinen hetki, piste (tipping point) jonka jälkeen normi alkaa levitä nopeasti (Finnemore & Sikkink 1998, 902). Tähän vaikuttaa kansainvälinen sosialisointiprosessi. Finnemore ja Sikkink argumentoivat, että syy sosialisointiin löytyy valtioiden halusta identifioitua ja olla osana kansainvälistä yhteisöä. Kun tarpeeksi suuri osa valtioista on hyväksynyt uuden normin, pystyvät ne määrittelemään ne uudestaan valtion identiteetin (ibid.).

Konstruktivistit eivät näe, että valtioilla olisi yhtä määrättyä intressiä, vaan ne vaihtelevat. Valtioiden eivät automaattisesti jaa samoja intressejä. Se, miksi valtioilla on tietyt intressit, on yhtä kiinnostavaa kuin se, miksi niiltä puuttuvat tietyt intressit. Puuttuvat intressit ovat samoin yhtä lailla sosiaalisesti tuotettuja siinä missä ne, joita valtiot aktiivisesti tavoittelevat. Intressit ovat tällä tavoin tiukasti kiinni myös valtion identiteetissä (Hopf 1998, 176.) Konstruktivismi näkee

valtiot vahvoina toimijoina, joilla on useita eri vaihtoehtoja mutta samalla ne on tiukasti sidottu sekä historialliseen että kulttuuriseen ympäristöönsä (Hopf 1998, 177).

4.3 Anarkian eri kulttuurit

Wendt jaottelee anarkian kolmeen eri kulttuuriin: hobbesilaiseen, lockelaiseen ja kantilaiseen. Jokaiseen eri anarkian kulttuuriin liittyy vahvasti jaottelu 'meihin' (self) ja 'muuhun' (other) mutta suhde ja siihen perustuva käytös ovat erilaisia riippuen anarkian tyypistä. Hobbesilainen anarkian kulttuuri hallitsi kansainvälistä järjestelmää pitkään. Se perustuu siihen, että valtiot eivät turvaudu toisiinsa vaan valta perustuu ainoastaan sotilaalliseen voimaan (Wendt 1999, 265). Valtio voidaan leimata viholliseksi toisen valtion toimesta, jos sen koetaan uhkaavan omaa olemassaoloa. Vihollista kohtaan voi käyttää rajattomasti väkivaltaa toisin kuin jos valtio nähtäisiin kilpailevana valtiona, jolloin toisen oikeus olemassaoloon tunnustetaan ja väkivaltaa käyttöä rajoitetaan (Wendt 1999, 261.) Tällaista vastakkainasettelua ja viholliseksi määrittelyä on hyödynnetty läpi historian, esimerkiksi Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa tai Balkanin sodassa 1990-luvulla. Jos toinen valtio määrittellään viholliseksi, on sillä suoria seuraamuksia valtioiden välisiin suhteisiin. On kyse ilmiöstä, missä vihollisvaltiolle annetut määritelmät heijastuvat takaisin ja pakottavat reagoimaan tietyllä tavalla. Hobbesilaisen anarkian kulttuurin yleisempi nimitys on realismi, tosin Wendt käyttää mieluummin määrittelyä 'realpolitik' (Wendt 1999, 263.)

Lockelainen anarkian kulttuuri taas korostaa kilpailua valtioiden välillä. Valtioiden suvereniteetti on myös olennainen osa sitä, koska toisin kuin hobbesilaisessa kulttuurissa, lockelaisessa kulttuurissa toisen valtion oikeus olemassaoloon tunnustetaan. Kilpailuasetelma rakentuu kuitenkin samalla tavoin molemmissa. Valtion 'minuus' (self) peilautuu 'muuhun' (other), mutta väkivallan käyttöä rajoitetaan koska kyseessä ei ole vihollinen (Wendt 1999, 279.) Valtioiden oikeus olemassaoloon on vahvistettu kansainvälisten lakien kautta ja sitä noudatetaan edelleen (Wendt 1999, 280). Wendtin mukaan tämä järjestelmä on vallinnut Westfalenin rauhasta modernin valtion syntyyn asti (Wendt 1999, 283). Se toimii nykyaikaisen yhteiskuntäkäsityksen perustana ja siitä juontaa juurensa myös se, mitä ajattelemme olevan luonnollinen osa kansainvälistä politiikkaa (Wendt 1999, 296). Wendt mukaan tämä on argumentti sen puolesta, että nykyajan kansainvälinen järjestelmä tai valtiot eivät toimi vapaassa anarkiassa vaan itseasiassa kansainväliset suhteet perustuvat pitkälti yhteisiin uskomuksiin ja jaettuun kulttuuriin (Wendt 1999, 297)

Kolmas, kantilainen anarkia, perustuu valtioiden väliseen ystävyyteen ja siinä vallankäyttöä rajoitetaan ja yhteistyötä suositaan (Wendt 1999, 298). Tässä kohtaa puhutaan kollektiivisesta turvallisuudesta missä valtiot suojelevat toisiaan (ibid.). Tämä kulttuuri on Wendtin mukaan kehittynyt länsimaissa vasta viime vuosikymmeninä. Kantilaiseen anarkian kulttuuriin liittyy vahvasti myös Karl Deutchin 1950 -luvulla kehittämä ajatus turvallisuusyhteisöistä (security community). Pluralistisessa turvallisuusyhteisössä sota ei enää ole tapa ratkaista erimielisyyksiä. Olennaista on, että sekä kilpailu että sotilaallinen voima nähdään uudessa valossa (Wendt 1999, 300.)

4.4 Turvallisuusyhteisö

Turvallisuusyhteisöteoriaa on päivitetty uudella viitekehyksellä 1990-luvulla Emanuel Adlerin ja Michael Barnettin johdolla. Alkuperäinen teoria tiivistyi ajatukseen siitä, että kun valtioiden luottamus toisiaan kohtaan ja yhteisöllisyyden tunne on tarpeeksi vahvaa, sota valtioiden välillä on epätodennäköistä ja valtiot muodostavat turvallisuusyhteisön (Adler ym. 1998, 3.) Pohjoismaiden on sanottu muodostavan tällaisen turvallisuusyhteisön, koska maiden välillä ei ole vuosisatoihin ollut sotaa ja maat tekevät tiivistä yhteistyötä.

Adlerin ja Barnettin mukaan kylmän sodan päättyminen on osoittanut, että sosiaalisten suhteiden vaikutus valtioiden väliseen yhteistyöhön on relevantti tapa tarkastella kansainvälistä politiikkaa ja valtioiden suhteita toisiinsa. Pluralistiset turvallisuusyhteisöt voidaan jakaa ns. väljästi ja tiukasti toimiviin yhteisöihin. Väljästi toimivan turvallisuusyhteisön määritelmä on transnationaalinen alue, joka koostuu itsenäisistä alueista ja rauhanomaista yhteistyötä edellyttävistä kansalaisista. Tällä tarkoitetaan sitä, että jäsenet odottavat toisiltaan rauhanomaista käyttäytymistä ja myös toteuttavat itseuria (Adler ym. 1998, 30.). Valtiot eivät toisin sanoen valmistaudu käyttämään väkivaltaa tai mitään, mikä voitaisiin tulkita sotilaalliseksi uhaksi muiden jäsenten puolesta (ibid 1998:35.). Yhteisöön kuuluvilla jäsenillä on jaetut arvot, merkitykset ja identiteetti ja näiden avulla tuotetaan yhteinen kieli. Lisäksi niiden välit ovat suorat ja ne toimivat monissa eri tilanteissa. Edelleen, yhteisöiden välillä vallitsee tietty vastavuoroisuus, jota voidaan kutsua jopa epäitsekkyudeksi (ibid 1998:31.). Yhteisön jäsenillä on luultavasti eri intressejä ja ne voivat kilpailla keskenään, mutta edellä mainituista syistä kilpailutilanne tai eriävät intressit eivät kuitenkaan johda erimielisyyksien sopimiseen aseellisesti tai edes aseellisen uhkan käyttöön (ibid 1998: 32.). Mitä tiiviimpi turvallisuusyhteisöstä muokkautuu, sitä enemmän myös yksittäisen valtion rooli muuttuu ja se alkaa toimia yhteisön puolesta esimerkiksi turvallisuuden, talouden, ihmisoikeuksien tai

ympäristön saralla. Samalla siitä tulee koko yhteisön yksi puolestapuhujista ja auktoriteeteistä myös kansainvälisillä areenoilla (ibid 1998:36.). Myös jäsenvaltioiden omat intressit muokkautuvat suhteessa turvallisuusyhteisöön. Näin rakenteet rohkaisevat myös jäseniä sekä maiden asukkaita luottamaan siihen, että välit pysyvät rauhanomaisina (ibid 1998:37.).

Adler ja Barnett jakavat turvallisuusyhteisön muodostumisen kolmeen tasoon. Ensimmäisessä tasossa joko sisäiset tai ulkoiset tekijät saavat valtiot hakeutumaan yhteistyöhön toistensa kanssa. Syynä voi olla esimerkiksi yhteisen uhkakuvan jakaminen, ja sen myötä syntyvän turvallisuusyhteistyö (ibid 1998: 38.). Toisessa vaiheessa valtiot ja kansalaiset ovat jo vuorovaikutuksessa toistensa kanssa alkaneet luoda uutta, yhteistä toimintaympäristöä. Tähän vaikuttavat kaksi eri kategoriaa, jotka Adler ja Barnett määrittelevät rakenteellisiksi (structure) ja menetelmällisiksi (process). Rakenteellisessa tekijässä keskiössä on vallan ja tiedonkäyttö. Vallankäytöllä viitataan siihen, että turvallisuusyhteisössä vahvin valtio voi laittaa heikommät valtiot ruotuun ja näin edesauttaa yhteisön integroitumista toisiinsa. Lisäksi vallan tuomalla auktoriteetilla vahvistetaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja eroa yhteisöön kuuluvien ja kuulumattomien välillä (ibid 1998:39.). Tiedolla viitataan siihen, miten jotkut ideat edistävät yhteisten merkitysten ja ymmärryksen luomista verrattuna toisiin ideoihin. Tässä kohtaa käytetään esimerkkinä turvallisuusyhteisöjen ja liberalismien sekä demokratian välistä yhteyttä (ibid 1998: 40.).

Menetelmälliseen kategoriaan kuuluvat esimerkiksi kansainväliset organisaatiot ja sosiaalinen oppiminen, millä tässä kohtaa tarkoitetaan toimijoiden kykyä muuttaa käsitystään sosiaalisesta ja materiaalisesta todellisuudesta sekä niiden identiteeteistä (ibid 1998: 41,44.). Kansainvälisillä organisaatioilla on valtava merkitys turvallisuusyhteisöjen muodostumisessa koska ne edistävät luottamuksen syntymistä valtioiden välille esimerkiksi luomalla ja ylläpitämällä yhteisiä toimintatapoja. Lisäksi niiden avulla voidaan kehittää jaettujen arvojen, esimerkiksi ihmisoikeuksien tai demokratian, ympärille yhteinen kulttuuri (ibid 1998: 43.).

Kolmas taso liittyy luottamukseen ja sen kehitykseen turvallisuusyhteisön jäsenten välillä. Yhteisöä ei voi syntyä, jos luottamusta, joka perustuu uskomuksille toisista jäsenistä ei ole. Nämä uskomukset puolestaan ovat yleensä lopputulos vuosien saatossa keräytyistä kokemuksista (ibid 1998: 46.). Samoin kollektiiviset identiteetit syntyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Kollektiivisen identiteetin perusta on, että siihen kuuluvat muodostavat ryhmän suhteessa toisiinsa mutta myös suhteessa muihin ulkopuolelle jääviin (ibid 1998:47.).

4.5 Konstruktivismin suuntaukset

Konstruktivismi jaetaan kahteen pääsuuntaukseen: konventionaaliseen sekä kriittiseen konstruktivismiin. Jako näihin kahteen koulukuntaan perustuu lähinnä metodologiaan ja identiteetin asemaan (Agius 2007, 61). Konventionaalinen konstruktivismi ottaa vaikutteita neorealismista. Siinä valtio on keskeisessä roolissa ja ilmiöitä tutkitaan tieteellisestä tai positivistisesta lähestymistavasta (ibid.). Konventionaalisen koulukunnan teoreetikot näkevät konstruktivismin toimivan jonkinlaisessa keskiössä, joka yhdistää realistiset sekä relativistiset lähestymistavat (Agius 2007, 62). Konventionaalinen konstruktivismi hyväksyy identiteettien ja tulkintojen moninaisuuden, mutta silti siihen kuuluu ajatus siitä, että loppujen lopuksi jokaista identiteettiä ympäröi määritellyt ehdot (Hopf 1998, 183). Identiteetit ja erilaiset niihin liittyvät toistuvat sosiaaliset käytännöt pyritään löytämään ja näin määrittelemään kuinka tiettyihin identiteetteihin liittyvät tietyt teot (ibid.).

Kriittisen koulukunnan tutkijat pitävät positivistista lähestymistapaa ongelmallisena ja kritisoivat jakoa materialistiseen ja ideaaliseen maailmaan, joka heidän mukaansa tuottaa yhä uudelleen positivistiselle metodologialle tyypillistä binääristä jakoa (Agius 2007, 63). Kriittiselle koulukunnalle keskiössä on diskurssi, kieli, todellisuus ja merkitys (ibid.). Erityisesti kieli ja sen asema todellisuuden rakentamisessa on tärkeässä osassa. Esimerkiksi Jef Huysmans kirjoittaa kielen merkityksestä turvallistamisen näkökulmasta. Huysmanin mukaan kieli ja sen voima on merkittävä koska kieli ei ole pelkkä instrumentti, jota käytetään kommunikointiin ja sosiaalisesta todellisuudesta puhumiseen, vaan kieli on määrittele tekijä itsessään (Huysman 2002, 44-45). Huysman tuo esiin kielen performatiivisuuden ja sen, kuinka turvallisuutta ja turvallisuusuhkia luodaan kielen kautta. Siinä missä konventionaalinen koulukunta pyrkii selittämään toimintaa identiteeteillä, pyrkii kriittinen koulukunta paljastamaan ne myytit, joita liittyy identiteettien muotoutumiseen (Hopf 1998, 184). Identiteetit ja niistä seuraava toiminta eivät siis ole staattisia vaan kriittinen koulukunta näkee mahdollisuuden sekä on kiinnostunut muutoksesta. Myös identiteetin synnyn lähtökohdat ovat erilaiset näissä kahdessa koulukunnassa (Hopf 1998, 184). Kriittiseen koulukuntaan kuuluu ajatus siitä, että oman identiteetin tuottaminen on mahdotonta ilman toista 'other' (ibid.). Tähän näkemykseen identiteetin synnystä liittyy vahvasti myös näkemys vallasta ja miten sitä käytetään. Kriittisen koulukunnan mukaan valtaa harjoitetaan jokaisessa sosiaalisessa tilanteessa ja tällaisissa tilanteissa on aina dominoiva osapuoli (Hopf 1998, 185).

Kummankin koulukunnan lähtökohdat ovat kuitenkin samat: konstruktivismi pyrkii osoittamaan ”luonnollisena” pidettyjen asioiden, ilmiöiden ja toiminnan taustalla olevat sosiaaliset rakenteet, jotka luovat ja pitävät yllä näitä oletettuja asioita. Molemmat suuntaukset pitävät myös tärkeänä kerätyn tiedon sijoittamista kontekstiinsa koska se on ensisijaisen tärkeää kerätyn tiedon tulkinnassa (Hopf, 182.) Koulukunnat eroavat kuitenkin näkemyksissä omasta asemasta identiteettien ja merkitysten tuottamisessa sekä vallassa.

Konstruktivismiin lähtökohtana oli haastaa realistinen näkemys kansainvälisistä suhteista, missä valtiot ovat keskenään anarkiassa ja missä kansainväliset suhteet määrittyvät pitkälti materiaalisen vallan perusteella. Konstruktivismissa argumentoidaan, että kansainvälisten suhteiden keskiössä ovat sosiaaliset rakenteet, koska ne muokkaavat valtioiden intressejä ja ideoita sekä valtioiden välisiä suhteita. Konstruktivismissa valtioiden välisten suhteiden normatiivisuus on merkittävä osa sitä, miten valtiot käyttäytyvät toisiaan kohtaan ja miten sitä kautta ajatus ’meistä’ ja ’toisista’ kehittyy. Näin ollen kansainväliset suhteet eivät ole irrallisia ihmisen toiminnasta. Kulttuuri, identiteetti ja jaetut ymmärrykset muokkaavat valtion toimia ja niiden keskinäisiä suhteita. Turvallisuusyhteisön teoria perustuu siihen, että valtiot tai alueet, jotka jakavat esimerkiksi kulttuurisen identiteetin tai jotka ovat tarkoituksellisesti kehittäneet yhteisiä instituutioita toimivat rauhanomaisesti toisiaan kohtaan.

Kielen kautta sosiaalisten rakenteiden tutkiminen on tutkimukseni keskiössä ja tämän takia hyödynnän konstruktivistista lähestymistapaa analyysissäni. Kielen avulla luodaan sosiaalista todellisuutta esimerkiksi tuomalla esiin intressejä tai painottamalla yhteistä kulttuuria ja identiteettiä. Samalla tavoin sen avulla voidaan osoittaa jonkin kuulumattomuutta johonkin. Tästä lähtökohdasta keskustelun analysointi tuo esiin erilaisen narratiivin ja laajemman näkökulman valtioiden välisiin suhteisiin kuin mitä perinteiset turvallisuuspolitiikan teoriat mahdollistavat. Konstruktivistinen näkökulma painottaa myös sitä, että sosiaalinen todellisuus rakentuu ja sitä rakennetaan koko ajan mikä osoittaa sen hyödyllisyyden tutkiessani julkista keskustelua tietyn aikakauden puitteissa.

4.6 Kritiikkiä

Konstruktivismia on kritisoitu vuosien saatossa eri näkökulmista. Monet kriitikot pitävät konstruktivismia puutteellisena ja osittain pinnallisena teoriana. Esimerkiksi realistinen kritiikki sosiaalista konstruktivismia kohtaan on ollut, että konstruktivismi ei selitä tarpeeksi syvällisesti sitä, miten tai miksi valtiot toimivat toisiaan kohtaan kansainvälisessä järjestelmässä (Copeland 2006, 2). Wendtin teoriassa valtioiden oletetaan automaattisesti

toimivan ystävällisesti toisiaan kohtaan, koska aggressiivisuus saattaisi kaikki osapuolet vaaraan. Mitään konkreettista mekanismia ei tarjota siihen, miten tällainen keskinäinen luottamus saadaan aikaan käytännössä ja miten voidaan varmistua siitä, ettei kumpikaan osapuoli esimerkiksi petä toisen luottamusta (Copeland 2006, 11-12).

Wendtin teoriaa on kritisoitu myös poststruktuurallisesta näkökulmasta. Weberin mielestä Wendtin ajatus ”anarkia on sitä mitä valtiot siitä tekevät” on ongelmallinen. Hän argumentoi sen olevan ristiriidassa konstruktivismin ydinajatuksen kanssa. Konstruktivismissa identiteetit ja intressit ovat koko ajan muuttuvia ja tämä muuttaa kansainvälisen anarkian luonnetta. Weberin mukaan Wendtin teoriassa valtiosta tulee päätöksentekijä, joka määrittelee anarkian, ja tätä myötä valtion identiteetti päätöksentekijänä ei ole enää muuttuva (Weber 2001, 60-61.). Lisäksi konstruktivismin vaatimus huomion kiinnittämisestä kansainvälisen politiikan menetelmiin ja käytäntöihin unohtuu, kun valtio nousee keskipisteeksi (Weber 2001, 76).

Myös konstruktivismissa esitettyä ajatusta siitä, että perinteisten valtioiden rajojen sijaan, tärkeitä ovat ’kognitiiviset alueet’, jotka syntyvät jakamalla kokemuksia sekä kollektiivisen identiteetin on kritisoitu. Adler on määritellyt tällaisten alueiden muodostajiksi yksilöt, valtiot ja kansainväliset järjestöt. Palan argumentoi, että tällainen määritelmä on liian pinnallinen eikä tarjota mahdollisuutta tutkia tällaisten alueiden syntymekanismia (Palan 2000, 587.).

Edellä mainitut konstruktivismin haasteet sen laajuuden ja osittaisen selittämättömyyden takia on ollut haasteellista myös omassa tutkimuksessani.

5. Helsingin Sanomien ja Dagens Nyheterin pääkirjoitukset aineistona

Medialla on suuri rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa. Esimerkiksi Habermasin teorian mukaan julkisessa tilassa valta jakautuu eri osioihin, joista yksi kuuluu medialle (2016, 73). Lehdet ja toimittajat käyttävät valtaansa kirjoituksissaan ja näin muokkaavat sekä yleistä mielipidettä että välittävät eri toimijoiden intressejä eteenpäin (2016, 76). Koska tutkin nimenomaan sitä, miten turvallisuuspolitiikasta keskustellaan ei-virallisessa kontekstissa, sopivat pääkirjoitukset hyvin tähän tarkoitukseen. Lisäksi pääkirjoitukset edustavat koko lehden linjaa ja verrattuna yksittäisiin uutisiin, kolumneihin tai analyysihin on niillä erilainen asema lukijan silmissä. Lisäksi käyttämieni lehtien pääkirjoitukset eivät ole suunnattu vain tietyn tyyppisille lukijoille, vaan voidaan olettaa, että lukijakunta on heterogeeninen.

Analysoin yhteensä kaksitoista pääkirjoitusta Dagens Nyheteristä ja Helsingin sanomista. Helsingin sanomia voidaan pitää asemansa vuoksi yhtenä johtavista medioista suomalaisessa julkisessa keskustelussa. Dagens Nyheterillä ei ole täysin samanlaista hegemoniaa, koska Ruotsissa on myös muita suuria päivälehtiä, mutta se on kokonsa puolusta kuitenkin yksi suurimmista. Löytääkseni artikkelit käytin joko hakusanaa ”Venäjä”, ”turvallisuuspolitiikka ja ”turvallisuus”. Ajallisesti rajasin haun koskemaan artikkeleita vuosien 2017-2019 välillä koska se takasi sekä tarvittavan määrän materiaalia olematta liian laaja. Tämä noin kahden vuoden periodi on myös tarpeeksi laaja pystyäkseen tulkitsemaan viimeisintä turvallisuuspoliittista kehitystä maiden julkisessa keskustelussa. Kirjoitukset on julkaistu lehdissä suurin piirtein samoihin aikoihin. Valitsin kyseiset lehdet sillä perusteella, että molemmat ovat maidensa laajalevikkeisimmät päivälehdet ja ne noudattavat samanlaisia linjauksia. Dagens Nyheterin sivuilla lehden todetaan lehden olevan sitoutumaton sekä liberaali (DN). Samoin Helsingin sanomien sivuilla lehden periaatelinjassa lehden todetaan olevan ”sitoutumaton päivälehti” (HS). Dagens Nyheterin pääkirjoituksista osa on allekirjoitettuja (signerade), jolla viitataan siihen, että ne ovat pääkirjoitussivuilla julkaistuja kolumneja. Myös osa Helsingin Sanomien kirjoituksista on kolumneja pääkirjoitussivuilta.

6. Retorinen analyysi

Pro gradussani tutkin sitä, miten medioissa keskustellaan turvallisuuspolitiikasta suhteessa Venäjään ja toisiinsa. Kieli on vaikuttamisen väline ja sitä tutkimalla on mahdollista nähdä millaisia mielikuvia mediat pyrkivät esimerkiksi vahvistamaan tai välittämään kyseisestä aiheesta. Mediatekstien analysointi tässä yhteydessä on hedelmällistä tekstien retorisen lähteen vuoksi ja myös siksi, että medialla on tärkeä rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa. Usein retorisen analyysin kohteena on poliittisten toimijoiden antamat lausunnot tai puheet, ja tämän vuoksi onkin mielenkiintoista kääntää katse sanomalehtiin, jotka ovat sitoutumattomia mutta jotka tavoittavat suuria määriä ihmisiä kirjoituksillaan.

Retoriikka määritellään vaikuttamisen ja sen analysoimisen opiksi (Puro 2005, 10). Retoriikan painopisteet ovat vaihdelleet historian kuluessa puhujan etiikan tutkimisesta puheen muodon analysointiin. Se voidaan jaotella eri tasoihin ja sillä on aikakaudesta riippuvaisia suuntauksia. Kari Palonen ja Hilikka Summa (1996, 10) kirjoittavat jaottelun riippuvan siitä, mihin kielenkäytön tasoon analysoinnissa keskitytään. Heidän mukaansa on olemassa puheiden retoriikkaa, argumentoinnin retoriikkaa ja kielikuvien retoriikkaa (ibid.). Ensimmäisessä huomio kiinnittyy vaikuttavuuteen, toisessa keskitytään siihen millä keinoin pyritään

muuttamaan yleisön käsityksiä asiasta ja kolmannen avulla voidaan tutkia esimerkiksi kielelle tyypillisiä ajatusmuotoja liittyen tiettyyn aikakauteen (ibid.). Vaikka alun perin retoriikassa keskityttiin puheeseen, nykyään teksti ja muut viestintämuodot ovat yhtä tärkeitä, elleivät jopa tärkeämpiä, vaikuttamiskeinoja ja näin ollen myös relevantteja retorisia tutkimuskohteita (Kjeldsen 2008, 59.)

Retoriikan juuret löytyvät antiikin ajan Kreikasta ja Roomasta. Klassisen retoriikan perustan muodostaa niin sanottu vaikuttamisen perusteiden kolmio johon kuuluvat eetos, paatos ja logos (Kjeldsen 2008, 33). Näillä kolmella eri tavalla voidaan vaikuttaa lukijaan. Eetoksella viitataan viestijän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin eli siihen, onko hän uskottava roolissaan, onko hänellä hyvä moraalinen ja pystyykö hän vakuuttamaan yleisön näistä ominaisuuksistaan. Esimerkiksi isoilla sanomalehdillä on kokonsa, historiansa sekä lukijakuntansa koon puolesta jo arvostettu ja uskottava asema. Samalla eetoksessa on kysymys yleisön roolista. Viestijä voi halutessaan pyrkiä muuttamaan yleisön käsitystä itsestään esimerkiksi puhuttelemalla yleisöä ”hyvinä kansalaisina” tai ”huolestuneina vanhempina”. Tällä tavoin yleisö kokee olevansa osa suurempaa kokonaisuutta ja että heillä on rooli kyseisessä asiassa. Paatosta käytetään, kun halutaan vaikuttaa yleisön tunteisiin ja logos puolestaan vetoaa järkeen (Hellspong 2001, 100-101.)

Klassiseen retoriseen prosessiin sisältyy neljä eri vaihetta, jotka ovat *inventio*, *dispositio*, *elocutio* ja *actio*. Analysoidessa tekstin vaikuttavuutta tärkeimmät ovat *inventio* sekä *elocutio*. Inventiolla tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan tekstin sisältöä ja miten teksti jäsennelty toimiaukseen mahdollisimman siinä esitettävien ideoiden tukena (Hellspong 2011, 87). Siihen kuuluvaksi lasketaan esimerkiksi yleiset totuudet, uskomukset ja arvot, joihin teksti voi tukeutua lisätäkseen uskottavuuttaan (Hellspong 2001, 103). Inventioon kuuluu myös argumentaation tarkastelu (ibid 2001, 103). Lisäksi siinä voidaan käyttää keinoja kuten yleistäminen, tarkentaminen ja vertailu (Hellspong 2011, 89-91). Esimerkiksi jos valtiolta kohtaa uhka ja sen ratkaisuun on olemassa monia vaihtoehtoja, voidaan vertailuksi tuoda esiin aikaisempia tapauksia ja näyttää niissä on toimittu. Tällä on tarkoitus korostaa oman ehdotuksen ylivoimaisuutta.

Elocutiolla tarkoitetaan sitä, miten tekstissä käytetty kieli on muotoiltu mahdollisimman retorisesti vaikuttavaksi. Tähän sisältyy konkreettiset esimerkit tekstissä esitetyistä ajatuksista, metaforat ja ironian käyttö (Hellspong 2001, 104-105.) Lisäksi siihen luetaan kielelliset keinot kuten anaforan käyttö, missä sama sana toistetaan lauseen alussa (esimerkiksi ”meidän maa, meidän valtiomuoto, meidän arvot”) vaikuttavuuden lisäämiseksi (ibid 2001, 105). Elocutiolla

tarkoitetaan sitä, millaisia tyylivalintoja teksti tekee ja millainen teksti kokonaisuudessaan on tyyliiltään. Esimerkiksi pääkirjoitusten sen tarkastelulla voidaan syventää kokonaiskäsitystä tekstistä. Tyyliiltään teksti voi olla esimerkiksi aggressiivinen, neutraali tai siinä voidaan käyttää hyvin virallista kieltä.

Retoriikassa ja erityisesti mielipidekirjoituksissa tarkoitus on saada kannatusta esitetyille väitteille. Kuten on jo mainittu, tärkeimmät tähän liittyvät asiat ovat retoriikan kolme vaikutuskeinoa. Näiden ohella on hyvä ottaa huomioon se, millä ehdoilla lukijat voivat hyväksyä esitetyt väitteet (Hellspång 2011, 179). Tähän sisältyvät empiri, doxa ja praxis. Empiirillä viitataan lukijan aikaisempaan kokemukseen (ibid.). Esimerkiksi tässä voidaan miettiä suomalaisten kokemuksia Venäjästä ja sen vaikutuksista turvallisuuteen. Tärkeää on se, että tekstissä löydetään jokin yhtymäkohta kirjottajan sanoman ja lukijan välillä. Jos lukija ei jaa mitään kokemuspohjaa tekstissä esitetyn tilanteen kanssa, ei lukijaan ole yhtä helppo vaikuttaa. Doxa tarkoittaa käsitystä maailmasta (Hellspång 2011, 180). Tässä puhutaan nimenomaan käsityksistä, mitä jaetaan suuremman joukon kesken (ibid 2011, 181). Tällä voidaan turvallisuuspoliittisissa konteksteissa esimerkiksi tarkoittaa sitä, että puhutellaanko teksteissä esimerkiksi suomalaista tai ruotsalaista maailmankuvaa tai kenties länsimaalaista maailmankuvaa. Samalla tavalla esimerkiksi Naton kritisointi voi olla hyväksyttävämpää yhdessä maassa kuin toisessa. Praxis on monimutkaisempi ja liittyy lukijoiden elämäntapaan (ibid 2011, 182). Periaatteessa sillä tarkoitetaan elämäntavan ja uskomusten toimimista hyvin yhdessä (ibid.). Esimerkiksi jos henkilö, joka on aina vastustanut Natoon liittymistä, saadaan kannattamaan Natoa, voi se aiheuttaa henkilössä konfliktin. Periaatteessa tämä tarkoittaa sitä, lukija saadaan parhaiten vakuutettua, jos teksti onnistuu herättämään lukijassa tarpeen muuttua (ibid 2011, 183).

Pääkirjoituksia analysoitaessa on myös tärkeää ottaa huomioon konteksti, missä teksti on kirjoitettu. Ne kommentoivat yleensä ajankohtaisia tapahtumia ja sen hetkinen tilanne voi vahvistaa kirjoitusten kannanottoja sekä mielipiteitä. Lloyd Bitzer kutsuu tätä *retorisiksi tilanteeksi*, jolla hän tarkoittaa tilannetta missä puhuja tai kirjoittaja luo retorisen diskurssin (Bitzer 1968, 1). Tilanne mahdollistaa aina retorisen diskurssin käytön ja se vaikuttaa siihen, millainen retorisestä diskurssista tulee. Samalla tavalla se voi myös antaa lisää painoarvoa retoriselle diskurssille tai jopa rajoittaa sitä (Bitzer 1968, 2, 5-6.). Tällä Bitzer viittaa siihen, että retoriikkaa on tilannesidonnaista ja pragmaattista, koska sen perimmäinen tarkoitus ei ole vain viestin välittäminen vaan muuttaa ja vaikuttaa yleisöön (Bitzer 1968, 4). Tärkeintä onkin tutkia sitä, minkälaiset olosuhteet aiheuttavat tietynlaisen retoriikan käytön (Bitzer 1968, 4).

Retorisen tilanteen syntyyn tarvitaan ongelma, jota yritetään ratkaista sekä yleisö, johon yritetään vaikuttaa. Lisäksi on olemassa rajoituksia, jotka nimensä mukaisesti voivat rajoittaa retorista tilannetta tai siitä syntyviä toimia (Bitzer 1968, 7-8.). Bitzer huomauttaa, että vain tilanteet, joita pystytään muokkaamaan vain diskurssin kautta, ovat retorisia. Esimerkiksi hän nostaa ilman saastumisen, jossa saasteen väheminen on ongelma, joka ratkaistaan diskurssilla eli esimerkiksi tiedottamalla lisäämällä (Bitzer 1968, 7.). Bitzer nimittää yleisöä *retoriseksi yleisöksi*, jos yleisöön voi vaikuttaa retorisella diskursilla. (Bitzer 1968, 8). Lisäksi on olemassa rajoitteita, jotka vaikuttavat tilanteeseen ja sen tehoon. Rajoitteilla tarkoitetaan esimerkiksi yleisön uskomuksia, motiiveja tai asennetta. (Bitzer 1968, 9.). Jos teksti hyödyntää retorista tilannetta, käy se ilmi tutkimalla tekstin tarkoitusta sekä sitä, miten tekstissä käytetään erilaisia vaikutuskeinoja. Lisäksi mietittäessä tekstin kohdetta eli tässä tapauksessa lukijaa, on hyvä ottaa huomioon se, että yleisöjä voi olla useita ja että teksti saattaa pyrkiä vaikuttamaan niihin eri tavoin (Hellspång 2001, 100-101.)

Argumentointi on olennainen osa tekstin vakuuttavuutta, koska argumenteilla motivoidaan tekstin sanoma. Sitä analysoidessa tärkeää on tutkia, mikä tekstin näkökulma on, ja sitä kautta löytää tekstin pääväite eli teesi (Hellspång 2011, 194). Näkökulmalla tarkoitetaan kakkia tekstissä ilmaistujen eri ajatusten ja tunneilmauksien kokonaisuutta (Hellspång 2001, 109). Teesi voidaan ilmaista suoraan tai epäsuorasti. Eri väitteitä voi olla tekstissä useita, mutta yleensä pääväitteitä on vain yksi (Hellspång 2001, 110.) Väitteitä voidaan sanoa olevan kolmea eri tyyppiä. Normatiivinen tai ohjaava väite kertoo mitä täytyy tehdä. Arvottavassa väitteessä määritellään jonkin asian olevan hyvä tai huono. Kuvailevalla väitteellä tarkoitetaan sitä, että väite kuvailee jonkin asian oloa ja perustaa kuvailun faktoille, ei tunteelle tai tahdolle. Arvottavat ja kuvailevat väitteet sisältävät aina jonkinlaisen näkökulman tai toiveen ja ovat näin ollen subjektiivisia (Hellspång 2011, 194-195.).

Tekstissä oleville väitteille esitetään tueksi myös syy tai useita syitä (skäl). Syyt voidaan muotoilla tarinan, kysymyksen tai esimerkin muotoon. Joskus tekstissä myös tuodaan esiin syitä, jotka tukevat näkökulman vastakkaista näkemystä. Tällaista taktiikkaa kutsutaan refutaatioksi, ja sen tarkoitus on kumota vastakkaisen näkökulman uskottavuus (Hellspång 2001, 110-111.) Jokainen argumenttityyppi perustuu erilaisille syille, joita argumentit tueksi esitetään. Logosargumenttia perustellaan asiaan tai päättelyyn perustuvilla syillä ja usein sillä on tarjota tueksi faktoja (Hellspång 2011, 228). Eetosargumentteja perustellaan useimmiten auktoriteettiin pohjautuvilla syillä. Tekstin kirjoittaja voi esimerkiksi hakea tukea omille argumenteilleen kohottamalla itsensä auktoriteettiasemaan (ibid 2011, 229.). Samalla tavoin

auktoriteettia voidaan hakea ulkopuolelta. Kristitty voi vedota raamattuun tai poliitikko yleiseen mielipiteeseen (ibid 2011, 230).

Argumentaatioissa pitää olla kehys, joka sitoo väitteen tilanteeseen ja ongelmaan. Aluksi esitetään tilanne ja ongelma. Ongelma ei tässä yhteydessä tarkoita pelkästään negatiivista väitettä, vaan sillä ilmaistaan epävarmuutta. Seuraavaksi tarjotaan ratkaisua, joka on yhtä kuin tekstin pääväite. Lopuksi väitettä arvioidaan ja laajennetaan (Hellspång 2009, 215.) Esimerkiksi tekstin kehys voi olla, että jokin uhkaa valtion turvallisuutta esimerkiksi jonkin ajankohtaisen tapahtuman vuoksi. Ongelma voi tässä tilanteessa olla esimerkiksi, että turvallisuutta ei voida taata heikon puolustuksen vuoksi. Ratkaisuna voi siksi olla, vaikka puolustusmäärärahojen lisääminen tai vaikkapa Nato-jäsenyyden hakeminen. Väitteen tukena voidaan käyttää retorista tilannetta.

Argumentit jaetaan eetos-, paatos- ja logostyyppisiin ja niillä on sama käyttötapa kuin muutenkin retoriikassa. Kun käytetään eetokseen perustuvia argumentteja, pyritään vetoamaan auktoriteettiin ja omaa statusta korottaen lisätä uskottavuutta. Eetosargumentit vetoavat moraaliin ja etiikkaan. Tässä voidaan myös vedota muihin auktoriteetteihin kuten tutkijoihin tai muihin asiantuntijoihin (Hellspång 2009, 251.) Auktoriteetteihin voidaan laskea myös instituutiot ja muut tunnetut yhteiskunnalliset toimijat, kuten sanomalehdet. Samoin yleiseen mielipiteeseen vetoaminen kuuluu tähän argumenttityyppiin (Hellspång 2009, 252.) Tätä muotoa käytetään yleensä pyrittäessä päättämään keskustelu, toisin kuin esimerkiksi logokseen perustuvia argumentteja (Hellspång 2009, 253). Paatosargumentilla vedotaan tunteisiin mutta sen tärkeämpi funktio on saada ihmiset osallistumaan ja valitsemaan jokin näkökulma. Juuri tähän tarvitaan tahtoa ja tunnetta (Hellspång 2009, 254). Täysin tunteisiin pohjautuvat argumentit ovat kuitenkin harvinaisia, vaan tunteella ”värjätään” auktoriteettiin pohjautuvaa argumenttia (Hellspång 2009, 255). Logosargumentteja käytetään, kun halutaan tukea väitettä järkipohjaisella perustelulla. Yleensä tällainen argumentointi motivoidaan ja rakennetaan perusteellisesti. Lisäksi usein faktapohjaiset väitteet on mahdollista tarkastaa. Logosargumentit eivät ole pelkästään kuvailevia tai toteavia vaan ne voivat myös perustua normiin. Vaikka olisi kyseessä logosargumentti voi se siitä huolimatta johtaa väärään päätelmään. Ne eivät siis aina ole loogisia, vaikka laskettaisiinkin tähän tyyppiin kuuluviksi (Hellspång 2009, 250.)

Miten sitten argumentoinnin tarkastelu ja retoriikan yleinen analysointi eroavat? Retoriikkaa analysoitaessa kiinnitetään huomiota erityisesti niiden vaikuttavuutta. Tämä tehdään katsomalla eetosta, paatosta ja logosta. Argumentointia voidaan tutkia omana kokonaisuutenaan, mutta se toimii myös osana retorista analyysiä, koska argumentoinnin tarkoitus on vahvistaa tai muuttaa

yleisön käsitystä jostain tietyistä asiasta. Omassa tutkimuksessani analysoin argumentointia juuri tästä näkökulmasta ja näin ollen se toimii retoriikan tukena. Silläkin voidaan siis sanoa olevan retorinen käyttötarkoitus teksteissä (Palonen ym. 1996, 10).

7. Analyysi

Analysoin ensin Helsingin Sanomien ja sen jälkeen Dagens Nyheterin pääkirjoitukset. Kaikki ruotsinkielisten lehtien lainaukset ovat omia vapaita käännöksiäni. Analyysissäni tutkin seuraavia teemoja: miten retorisia keinoja käytetään, millainen kuva maiden nykytilanteesta välitetään ja miten niissä puhutaan Venäjästä. Lisäksi analysoin sitä, miten teksteissä puhutaan yhteistyöstä ja suhteista muihin maihin.

7.1 Helsingin Sanomien pääkirjoitukset

Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa käytetään retorisia keinoja maltillisesti. Tämä näkyy erityisesti siinä, että argumentointi vetoaa useimmiten lähinnä lukijan logokseen. Vahvat ilmaisut, vertauskuvat tai muu tunteisiin vetoava kieli loistaa useimmiten poissaolollaan. Teksteistä välittyy kuitenkin selkeä linja Venäjän ja turvallisuuden suhteen.

Retorinen tilanne

Yksi tärkeimmistä retorisisista keinoista, joita pääkirjoitusten kaltaisilla mielipidekirjoituksilla on käytössään, on retorinen tilanteen luominen ja sen hyödyntäminen. Pääkirjoituksilla pyritään vaikuttamaan lukijoiden mielipiteisiin ja ottamaan osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Luomalla retorisen tilanteen, antaa kirjoitus tekstille raamit, joiden läpi lukija katsoo koko tekstiä. Retorinen tilanne luodaan jonkin ajankohtaisen tapahtuman pohjalta. Vaikka itse kirjoituksessa ei käsiteltäisikään kyseistä tapahtumaa, voidaan sitä käyttää perusteluna tuoda esiin jokin toinen aihe.

Näin käy esimerkiksi pääkirjoituksessa ”*Venäjän-suhteisiin tarvitaan myös pääministerien taso*” (HS 27.9.2018). Siinä hyödynnetään Suomen ja Venäjän pääministereiden tapaamista, jonka avulla kommentoidaan syvemmin maiden välisiä suhteita. Toisaalta kirjoitus käyttää hyväkseen myös Airiston Helmen tapausta, koska se oli noussut otsikoihin vain viikkoa ennen tapaamista. Tapahtumasta ja sen taustoista ei yleisesti ollut saatavilla paljon tietoa ja suurin osa julkisesta keskustelusta oli spekulointia. Näin ollen tekstissä voitiin käyttää tapahtumaa ja sen kohua esimerkkinä Venäjän käytöksestä ja sen vaikutuksesta Suomeen.

Samalla tavoin retorista tilannetta käytetään myös Kari Huhdan kirjoittamassa kolumnissa. Huhta kirjoittaa otsikolla ”*Suomi on maailman ainoa maa, joka sanoo, että sillä on ”Nato-optio” – oikeasti Nato-ikkunaa muurataan kiinni*” (HS 7.11.2017) Natosta käytävästä keskustelusta Suomessa. Kolumni on julkaistu samaan aikaan, kun Helsingissä järjestettiin Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltain puolustusministereiden huippukokous, jossa käsiteltiin maiden välistä yhteistyötä ja jota pidettiin yleisesti merkkinä syvenevistä väleistä. Kirjoitus on julkaistu samana päivänä kuin huippukokous pidettiin. Tekstin väite siitä, että Suomi on yhä kauempana Nato-jäsenyydestä, on ristiriidassa sen kanssa, että samaan aikaan meneillään on huippukokous, jonka virallisena tarkoituksena on syventää yhteistyötä. Tuomalla esiin tämän ristiriita, pyrkii Huhta tukemaan tekstissä esitettävää kritiikkiä suomalaista Nato-keskustelua kohtaan. Saman tyyppisesti Laura Halmisen kolumnissa käytetään hyväksi Suomessa edessä olevia presidentinvaaleja syksyllä 2017. Aiheena on oikeasti Venäjästä käytävä keskustelu Suomessa mutta presidentinvaalit ja presidenttiehdokkaat toimivat ajankohtaisena esimerkkinä sille, millaista keskustelua Venäjään liittyy.

Myös pääkirjoituksessa ”*Suomen ja Ruotsin uhat ovat yhteiset*” (HS 10.1.2017) yhteys retorisen tilanteen ja tekstin aiheen välillä on suora. Tekstissä hyödynnetään Ruotsissa juuri meneillään olevaa turvallisuuskonferenssia ja siinä keskustellaan maiden uhkakuvista. Konferenssin takia kirjoituksessa keskitytään Ruotsin tilanteeseen, mutta se toimii tässä vertauskuvana Suomen tilanteesta.

Retorisen tilanteen ei aina tarvitse perustua todellisiin tapahtumiin. Tämä näkyy pääkirjoituksessa ”*Uusi epävarmuus vaikuttaa Suomeen*” (HS 29.1.2017). Se on julkaistu hetkenä, jolloin Yhdysvaltain uusi presidentti Donald Trump oli juuri astunut virkaansa. Pääkirjoituksessa käytetään tätä tilannetta hyväksi. Siinä argumentoidaan, että Trumpin valinta aiheuttaa epävarmuutta Suomen turvallisuudelle, vaikka se perustuu täysin spekulatiolle.

Muita retorisia keinoja

Ajoitus on tärkeää myös, kun teksti pyrkii tehostamaan väitteitään painottamalla tarvetta muutokseen ja saamalla aikaan toimintaa. Tarvetta muutokselle perustellaan teksteissä usein kiireellisyydellä. Jos lukija kokee, että Suomen nykytilanne on huono tai se on vaarassa, on tekstissä esitettyjä väitteitä helpompi uskoa. Helsingin Sanomien teksteissä tätä ei ilmaista radikaalisti. Viesti on enemmänkin se, ettei tämän hetken tilanteeseen saa tuudittautua liikaa, koska jotain voi tapahtua. Tarve muutokseen ei teksteissä useimmiten lähde Suomen

käytöksestä, vaan tarve tulee ulkopuolelta, muiden maiden muuttaessa käytöstä. Suomella on enemmän passiivinen rooli.

Joissain kirjoituksista tästä käsitellään hyvin suoraan. Se voi näkyä jo otsikossa, kuten syyskuussa 2018 julkaistussa ”*Venäjän-suhteisiin tarvitaan myös pääministerien taso*” (HS 27.9.2018) tai Nato-keskusteluun liittyvässä pääkirjoituksessa, jossa todetaan, kuinka Nato-jäsenyyttä ”*muurataan jo kiinni*” (HS 7.11.2017). Ensimmäinen esimerkki on käytännön ratkaisu ulkopäin tulevaan muutokseen. Jälkimmäisessä luodaan enemmän tunne kiireestä.

Muutosta vaaditaan ehdotuksilla Suomen turvallisuuden parantamiseksi. Suomella täytyy nyt olla ”*...nopeaa reagointikykyä, selkeyttä ja pitemmän aikavälin näkemystä turvallisuudesta*” (HS 29.1.2017). Tarvetta muutokseen voidaan myös korostaa vertaamalla nykytilannetta tulevaisuuden skenaarioon. Esimerkiksi turvallisuustilanteen muutos Euroopassa olisi ”*...radikaali käänne --- ja heijastuisi myös Suomen asemaan*” (HS 29.1.2017). Samalla muutosta yritetään saada aikaan argumentoimalla, kuinka oikeastaan on jo liian myöhäistä muutokselle. Esimerkiksi kerrotaan, kuinka Trumpin ”*...purkaukset ja julistukset riittävät kuitenkin aiheuttamaan vakavaa epävarmuutta Yhdysvaltojen tulevasta toiminnasta*” (HS 29.1.2017) ja että ”*epävarmuus vaikuttaa muiden maiden toimintaan jo ennen kuin Yhdysvaltojen politiikalla on uutta sisältöä*” (HS 29.1.2017).

Kuten edellä nähdään vaatimus toiminnasta voi olla suoraa mutta se voi olla myös paljon piilotetumpaa, jolloin lukija ymmärtää sen kontekstista. Airiston Helmen tapaukseen liittyen todetaan, ettei Venäjää ole liitetty virallisesti tapaukseen. Kuitenkin samassa tekstissä tuodaan esiin, kuinka sekä yritykset että ihmiset ovat nykyään tekemisissä toistensa kanssa rajan yli aivan uudella tavalla ja että on hyvä, jos Suomella on myös pääministeritason yhteys Venäjälle presidenttitason lisäksi, koska ”*kumppaakin tarvitaan*” (HS 27.9.2018).

Tunnetta muutoksen tarpeellisuuteen ilmaistaan myös korostamalla, että nykyinen toimintatapa on väärä. Tätä käytetään esimerkiksi puhuttaessa siitä, että Suomen Natoon liittymisen mahdollisuus pienenee koko ajan, vaikka samaan aikaan käynnissä on huippukokous yhdessä puolustusministerin kanssa. Suomen toiminta on haitallinen sille itselleen. Samanlaista taktiikkaa käytetään liittyen presidentinvaaleihin, joista todetaan, että Suomessa käytävä keskustelu Venäjän vaikutuspyrkimyksistä vahingoittaa Suomea.

Konkreettisesti ajan muuttumista liittyen Suomen ja Ruotsin jakamaan uhkaan. Esimerkkinä tästä on Ruotsin turvallisuus ja puolustuspoliittisen päätöksenteon nopeutuminen. Tekstissä muun muassa kuvaillaan, kuinka ”*aiemmin Ruotsissa käytiin laajaa turvallisuuspoliittista*

keskustelua kolme päivää vuodessa” (HS 10.1.2017) ja ”...*puolustuslinjaukset tehtiin viideksi vuodeksi kerrallaan*” (HS 10.1.2017). Kontrastina tälle mainitaan, kuinka ”*menneinä vuosina keskustelu päättyi kolmantena päivänä, kun kaikki lähtivät kotiin*” (HS 10.1.2017). Lisäksi huomautetaan, että ”*tänä vuonna väittely --- oli täydessä käynnissä jo ennen kuin vaikuttajat saapuivat sunnuntaina Säleniin*” (HS 10.1.2017) ja että ”*keskustelu jatkuu sen jälkeen, kun konferenssi päättyy tänään tiistaina*” (HS 10.1.2017). Lukijan halutaan selvästi ymmärtävän, että keskustelun tahti on erilainen. Tässä kohtaan käytetään hyväksi erilaisia konkreettisia ajanmääreitä kuten *kolme päivää, viisi vuotta, ennen kuin, jatkuu jälkeen*, jotka kaikki vetoavat lukijan logokseen koska ne ovat täysin konkreettinen tapa käsittää aika ja muutos. Syytä sille, miksi tämä tarkoittaa, että jotain täytyy tapahtua Suomessa ei sanota kovin suoraan. Muutoksen tarpeellisuus välittyy nimenomaan vain siitä, että tekstin mukaan Suomi ja Ruotsi ovat samassa tilanteessa. Lopussa puhutaan kyllä vaalivaikuttamisen uhasta Suomelle, mutta muutoksen korostaminen tähän tapaan ja se, että Suomi rinnastetaan Ruotsiin, kertoo myös jostain muusta uhkasta.

Muutoksen tarpeellisuuden painottamiseksi ja väitteiden uskottavuuden lisäämiseksi eetokseen vedotaan teksteissä eri tavoin. Eetosta voidaan käyttää teksteissä moni eri tavoin. Yleisintä on henkilöiden statuksen käyttäminen uskottavuuden lisäämiseksi. Esimerkiksi Kari Huhdan kolumnissa, jossa käsitellään Suomen Nato-keskustelua, hän viittaa kahden entisen Venäjän suurlähettilään keskusteluun osana perustelua sille, miksi keskustelu on vahingollista Suomelle. Lisäksi hän käyttää suoraa lainausta, jossa toinen lähettiläistä väittää Suomen ja Venäjän välien huonontuvan Nato-keskustelun myötä. Entisiä Venäjän suurlähettiläitä pidetään varmasti uskottavina henkilöinä kommentoimaan maiden välisiä suhteita.

Toisaalta jotain henkilöä voidaan käyttää myös esimerkkinä huonosta tai epäilyttävästä moraalista. Tällöin henkilön avulla painotetaan tekstin retorista sanomaa. Tästä on kyse esimerkiksi, kun Kari Huhta kirjoittaa Putinista. Hän väittää, että suomalainen media antaa väärän kuvan Putinin vierailusta. Sen sijaan kuvaillaan kuinka ”*Putin suhtautuu pehmeään valtaan kuten kansalaisjärjestöihin – vihamielisesti*” (HS 26.7.2017). Yhtä lailla Trumpin epävarmuutta korostetaan kuvailemalla hänen lausuntojaan purkauksiksi, julistuksiksi tai näytösluonteisiksi ulostulosoiksi.

Eetoksen sisältyy myös tapa, jossa lukija otetaan ikään kuin osaksi tekstiä, jolloin hänet on helpompi saada vakuuttuneeksi tekstin väitteistä. Näin lukijaan vedotaan esimerkiksi, kun kirjoitetaan, että ”...*mitä enemmän syyttemme Venäjää*” (HS 18.9.2017) tai ”...*mitä*

innokkaammin uskomme, että sotaharjoituksillaan Venäjä petaa suursotaa” (HS 18.9.2017). Muotoilu paljastaa sen, että kirjoittajan tarkoitus on puhutella suoraan lukijaa.

Lisäksi lukijaan vedotaan viittaamalla yleiseen mielipiteeseen. Pääkirjoitus, jossa vihjataan Airiston Helmen yhteyksistä Venäjään, todetaan, kuinka tapaus sai ”...*monet suomalaiset miettimään suhteita Venäjään uudesta näkökulmasta*” (HS 27.9.2018). Tässä kirjoitus vahvistaa väitettään sillä, että sitä kannattaa laaja joukko ihmisiä.

Venäjä uhkana

Kun teksteissä perustellaan sitä, mikä Suomea uhkaa on tärkeää rakentaa ensin jonkinlaista yhteistä mielikuvaa siitä, mikä nykytilanne on. Retorisesti tämä on tärkeää, koska jos lukija pystytään vakuuttamaan lehdessä esitetyn kuvauksen todellisuudesta, on lukijan helpompaa uskoa ja olla samaa mieltä niistä väitteistä, joita pääkirjoituksissa esitetään.

Helsingin Sanomien kirjoituksissa esiin nousee kaksia asiaa: ensinnäkin, Suomen nykytilannetta kuvataan tavalla, josta jää vaikutelma, että nykytilanne nähdään toistaiseksi suhteellisen hyvänä. Toiseksi, on olemassa merkkejä, osa konkreettisia ja osa pelkkiä oletuksia siitä, että nykytilanne on muuttumassa huonompaan. Samanlailla kuin muutoksesta puhuttaessa ei se ole välttämättä riippuvainen Suomen toimista.

Suomen nykytilanteesta keskustellaan lähinnä suhteessa Venäjään, joko suorasti tai epäsuorasti. Tapa, millä maiden välestä puhutaan, näkyy esimerkiksi, kun kuvaillaan sitä, kuinka Suomella ja Venäjällä on ”...*samansuuntaisia tavoitteita*” (HS 27.9.2018) ja ne keskustelevat ”*maiden taloussuhteista, Suomen meneillään olevasta puheenjohtajuudesta Arktisessa neuvostossa ja tulevasta EU-puheenjohtajuuskaudesta*” (HS 27.9.2018). Samassa pääkirjoituksessa todetaan myös, kuinka ”...*yhteistyö on pitkälle menevää*” (HS 27.9.2018). Lisäksi puhutaan siitä, kuinka ”*rajanaapurin kansalaiset ja yritykset ovat nykyisin aivan toisella tavalla keskenään vuorovaikutuksessa*” (HS 27.9.2018). Lisäksi kerrotaan kuinka ”*Suomen linjan osaksi on vakiintunut tarkka pitäytyminen EU:n yhteisellä linjalla*” (HS 27.9.2018) liittyen Ukrainan konfliktiin. Lukijalle tulee hyvin selväksi, että nykyisellään maiden välit ovat kunnossa mutta Suomi tasapainoilee koko ajan yhteistyön ja etäisyyden pitämisen välillä.

Ongelmallisempaa suhdetta Venäjään tuodana myös esiin. Esimerkiksi sitä käsitellään Kari Huhdan kolumnissa, jossa puhutaan Putinin vierailusta Suomeen heinäkuussa 2017. Siinä kuvaillaan, kuinka turvallisuustilanne Itämerellä on ”...*entuudestaan kireä*” (HS 26.7.2019) ja kehottaa nostamaan ”...*katseen Saimaalta Suomenlahdelle*” (HS 26.7.2019), missä näkyy

Venäjän ja Kiinan sotalaivoja. Tässä käytetään tunteisiin vetoavaa kuvailua painottamaan lukijalle sitä, mikä turvallisuustilanteen ”oikea laita” on. Samassa tekstissä kirjoitetaan kuinka Putinin ja Venäjän tapa toimia ei ole mitenkään uutta ”*Suomen hallituksen Venäjän-tuntijoille*” (HS 26.7.2017). Kuvailu suhteessa olevasta kitkasta voi olla myös varovaisempaa, kuten kun todetaan että ”*maat ovat kuitenkin hyvin erilaisia, mikä aiheuttaa suhteisiin jännitteitä*” (HS 27.9.2018).

Suomen turvallisuuden tilasta luodaan mielikuvaa myös Natoon liittyvän keskustelun kautta. Siitä puhuttaessa, kuvaillaan kuinka ”*Suomi on maailman ainoa maa, joka sanoo, että sillä on ’Nato-optio’*” (HS 7.11.2017). Senhetkisen tavan, jolla keskustelua Natosta käydään Suomessa, argumentoidaan olevan vahingollinen ja vähentävän uskottavuutta siitä, että Suomi voisi liittyä Natoon. Nykykeskustelussa ”*...optiolla on vaimennettu eipäs-juupas-väittelyä Nato-jäsenyydestä*” (HS 7.11.2017). Sen tärkein arvo on lisäksi se, että sillä viestitään Venäjälle ”*...että Suomen turvallisuuden heikentäminen johtaa Suomen Nato-jäsenyyteen*” (HS 7.11.2017) ja Natolle puolestaan, että ”*...Suomi pitää puolustuksensa jäsenyyssunnossa*” (HS 7.11.2017). Tässä kuvataan sitä funktiota, mikä Nato-optiosta puhumisella on aina ollut – jokainen osapuoli on tyytyväinen ja se myös edesauttaa Suomen tilanteen pysymistä samanlaisena. Se on myös selkeä merkki siitä, että Suomessa pitää olla tällainen optio käytössä tällä hetkellä. Sen erityisyyttä korostetaan esimerkiksi vertaamalla tilannetta Ruotsiin, jossa mahdollisuutta Natoon liittymisestä ei ”*...tarvitse edes kirjata minnekään*” (HS 7.11.2017). Vaikka optiota kuvaillaan toimivaksi, on selvää, että se on olemassa pelkästään Venäjän vuoksi ja tilanteen perusteella siitä pitää myös pitää kiinni.

Myös Laura Halmisen kolumnissa nykytilanteesta puhutaan nimenomaan keskustelukulttuurin kautta. Kolumni ”*Kiihkein Venäjän syyttely voi olla Venäjälle hyödyksi – pelon lietsonta voi johtaa meitä harhaan*” (HS 18.9.2017), kuvailee tilannetta juuri otsikon mukaisesti. Halminen kuvaa, kuinka vaarana on, että Suomessa Venäjän vaikuttamispyrkimyksiin liittyen ”*...havaintoja tarjotaan yliannostus ilman riittäviä näyttöjä*” (HS 18.9.2017). Hän argumentoi myös, että Suomessa ollaan vastuussa ”*...niistä mielikuvista, joita luomme, sekä siitä, mitä niistä voi seurata*” (HS 18.9.2017). Teksti kuvaa Suomessa esitettyjä väitteitä Venäjästä jopa vähän vainoharahaiksi ja samoin kuin Huhdan kolumnissa, siinä pyydetään kääntämään kriittinen katse itse keskusteluun, ei sen kohteeseen eli Venäjään.

Samansuuntaisesti nykytilaa käsitellään myös pääkirjoituksessa ”*Uusi epävarmuus vaikuttaa Suomeen*” (HS 29.1.2017). Kuva joka tilanteesta välittyy, on sekava. Toisaalta siinä tilannetta kuvataan niin, että ”*Suomen lähtökohdat eivät ole huonot*” (HS 29.1.2017) ja Itämeren

”...alueella ei ole tapahtunut toistaiseksi mitään” (HS 29.1.2017). Lisäksi todetaan, että ”mikään ei ainakaan vielä viittaa siihen, että Trump valmistelisi joukkojen vetämistä” (HS 29.1.2017) liittyen Naton joukkojen läsnäoloon itä-Euroopassa. Samalla kuitenkin painotetaan sitä, että Suomen tilanne on epävarmempi jo nyt, koska Venäjällä on tilaa ”käynnistää horjutushankkeita Euroopassa” (HS 29.1.2017). Kirjoitus argumentoi Suomen nykytilanteen säilymisen vuoksi, että Suomella pitää olla ”erityissuoja” (HS 29.1.2017) torjuakseen esimerkiksi Venäjän uutta uhkaa. Venäjän uhkaan viittaa myös toteamus siitä, kuinka ”...nyt haetaan laumasta erkaantuneita hitaita yksilöitä” (HS 29.1.2017). Kirjoituksessa tulee näkyvästi esiin se, kuinka riippuvainen Suomen tilanne on siitä, mitä maailmanpolitiikassa tapahtuu.

Epävarmuus nykytilanteessa korostuu myös pääkirjoituksessa ”Suomen ja Ruotsin uhat ovat yhteiset” (HS 10.1.2017), jossa käsitellään Suomen nykytilaa Ruotsin tilanteen kautta. Tässä puhutaan siitä, kuinka Suomen tilanne seuraa samanlaista kehitystä kuin Ruotsissa, ja näin ollen ”...keskustelua on hyvä seurata Suomessa” (HS 10.1.2017). Teksti käyttää Ruotsin tilanteen muutosta verrannollisena Suomen tilanteelle. Epävarmuus tulee esiin, kun todetaan, että ”Suomi ei ole häirintäyrityksissä ulkopuolinen yhtään sen enempää kuin Ruotsi” (HS 10.1.2017).

Kirjoitukset käsittelevät Suomen nykytilannetta enemmän sen kautta, mitä tulevaisuudessa voi tapahtua, kuin millainen se nyt on. Jokaisessa kirjoituksessa nykytilanteen epävarmuus, liitetään Venäjään ja sen toimiin. Kirjoituksissa vaikutetaan myös argumentoitavan nykytilanteen säilyttämisen puolesta. Niistä välittyy ajatus siitä, että Suomen pitää yrittää taiteilla tämän hetkisen epävarmuuden kanssa, ettei turvallisuus tule enemmän uhatuksi.

Kuten jo mainittu, Suomen suhde Venäjään dominoi sitä, millaista kuvaa lukijalle välitetään turvallisuuden nykytilanteesta. Suhde on selvästi tärkeä Suomelle, monesta eri syystä, ja tätä korostetaan esimerkiksi tavassa kuvailla maiden välejä.

Maiden todetaan olevan ”...naapureita ja siksi tärkeitä toisilleen” (HS 27.9.2018) Lisäksi puhutaan, kuinka tärkeää on pitää välit kunnossa naapuriin. Mailla kerrotaan olevan myös ”...samansuuntaisia tavoitteita” (HS 27.9.2018), joista mainitaan muun muassa maiden väliset taloussuhteet, Suomen puheenjohtajuuskausi Arktisessa neuvostossa sekä Suomen tuleva EU-puheenjohtajuuskausi. Lisäksi mainitaan, että joilla aloilla ”...yhteistyö on hyvinkin pitkälle menevää, kuten Fennovoiman ydinvoimalahankkeessa” (HS 27.9.2018). Suhteiden erityisyys konkretisoituu näiden esimerkkien kautta. Samalla ne ovat osoitus ja selitys sille, miksi teksteistä välittyy monimutkainen suhtautuminen Venäjään.

Kirjoituksissa läsnä on koko ajan asioiden toinen puoli eli Venäjän vaarallisuus ja viime vuosien tapahtumat. Venäjästä käytetään nytkin varovaista kieltä, eikä kirjoituksissa pyritä selvästi maalaamaan vahvoja mielikuvia maasta, pikemminkin päinvastoin. Esimerkiksi Ukrainan sodasta ja Krimin valtauksista puhutaan ”*Venäjän toimina*” (HS 27.9.2018), jotka ovat ”...*vuosia olleet Venäjälle paha painolasti suhteissa länteen ja siten myös Suomeen*” (HS 27.9.2018). Lisäksi todetaan, että maat ovat ”...*erilaisia, mikä aiheuttaa suhteisiin jännitteitä*” (HS 27.9.2018). Tällä tarkoitetaan sitä, että ”*Suomen pitää turvallisuuspolitiikassaan varautua Venäjän arvaamattomuuteen*” (HS 27.9.2018). Toisaalta korostuu se, että suhteita jatketaan samalla tavalla kuin aikaisemmin, mutta toisaalta esiin tuodaan tilanteen herkkyyys. Vihjailua tilanteen muutoksesta näkyy esimerkiksi liittyen Airiston Helmen tapauksen käsittelyyn. Venäjän pääministeri Medvedevin Suomen vierailun todetaan osuneen ”...*kiinnostavaan ajankohtaan*” (HS 27.9.2018). Lisäksi väitetään, että Airiston Helmeen liittyvä ”...*operaatio sai monet suomalaiset miettimään suhteita Venäjään uudesta näkökulmasta*” (HS 27.8.2018). Tapaukseen liittyvä kohu ja spekulatiot sen suhteen toimivat tässä esimerkkinä siitä, kuinka epäluotettava Venäjä on.

Venäjän uhkaa kommentoidaan toisaalta myös suoraan. Esimerkiksi liittyen Suomen Nato-keskusteluun, argumentoidaan, kuinka Venäjälle annetaan ”*veto-oikeus*” (HS 7.1.2017) liittyen Suomen jäsenyyteen ja että tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jäsenyyden hakemista ei voida enää käyttää pelotteena, koska ”*epäuskottavana se toimii päinvastoin houkuttimena*” (HS 7.11.2017). Kyse on siis mielikuvan ylläpitämisestä, ei halusta tai tarpeesta hakea Nato-jäsenyyttä. Tärkeintä on, että Venäjän suuntaan Suomi näyttäytyy varmana toimijana, joka ei pelkää tehdä suuria päätöksiä uhkan kasvaessa.

Samanlaista mielikuvien tärkeyttä Venäjään liittyen käsitellään muuallakin, tosin tällä kertaa kritiikki kohdistuu vielä enemmän siihen, millaista itse keskustelu on. Venäjästä maalattavien mielikuvien varoitellaan johtavan Suomea harhaan, koska silloin oikeat vaaranmerkit voivat jäädä huomaamatta. Esimerkiksi todetaan, kuinka Venäjälle sopii ”...*sen naapurimaan epävarmuus ja hämmentyneisyys --- oikein hyvin*” (HS 18.9.2017). Tässä korostetaan myös sitä, kuinka Venäjästä tehdään vihollista tarkoituksella: ”*mitä enemmän syytämme Venäjää Suomen sisäisestä hajaannuksesta --- sitä väkevämmältä ja uhkaavammalta Venäjä meistä vaikuttaa*” (HS 18.9.2017). Tässä puhutaan liiallisten uhkakuvien vaarasta, kun taas toisissa kirjoituksissa puhutaan siitä, kuinka liiallinen Venäjä-kuvan silottaminen on vaaraksi. Venäjän toimista varoitetaan myös esimerkiksi vertaamalla sitä saalistajaan koska Venäjä etsii nyt ”...*laumasta erkaantuneita hitaita yksilöitä*” (HS 29.1.2017).

Putinin vierailua käsittelevä pääkirjoitus kritisoi sitä, kuinka Suomessa on vierailuun liittyen toistaiseksi keskitytty vain ”...kuvailemaan tunnelmia ” (26.7.2017) ja kuinka ”...rauhallinen ja juhlava tunnelma voi olla eduksi kaupalle ja turismille” (HS 26.7.2017) mutta selvästikään ei hyvä mistään muusta syystä. Näkökulma on hieman erilainen kuin edellisessä pääkirjoituksessa, mutta tässäkin keskitytään kritisoimaan mielikuvia Venäjästä. Kirjoitus haluaa, että Putinin vierailuun otettaisiin realistisempi asenne ja pitää tunnelman kuvailua ”liioiteltuna”. Venäjän uhka tehdään lukijoille näkyväksi kahdella eri tavalla. Ensinnäkin siinä kehoitetaan katsomaan Itämerelle, jossa ”...näkyviin tulevat Venäjän ja Kiinan sotalaivojen kovapanosammunnat” (HS 26.7.2017). Kehotuksen on tarkoitus konkretisoida lukijalle, millainen tilanne todellisuudessa on. Samalla viitataan siihen, kuinka tilanne pahenee entisestään kun ”...Venäjä aloittaa läntisen sotilasalueensa suuret sotaharjoitukset samoihin aikoihin kuin Ruotsin järjestämien länsimaiden harjoitusten kanssa” (HS 26.7.2017). Kummatkin näistä perusteluista vetoaa lukijan logokseen. Samalla siinä vedotaan lukijan paatokseen, kun kehoitetaan olemaan ”tunteilematta” tämän asian kanssa.

Putinin johtajuutta käytetään kontrastina Suomen median esitetylle ”pehmeälle” kuvalle. Putinin kuvaillaan olevan johtaja, jonka laji on ”kova valta” ja joka suhtautuu ”...pehmeään valtaan kuten kansalaisjärjestöihin – vihamielisesti” (HS 26.7.2017). Kuvailemalla Putinia, välitetään lukijalle ajatusta siitä, että jos Venäjää johtaa henkilö, jolla on tällainen käsitys vallankäytöstä, miten se ei voisi olla vaikuttamatta Suomeen? Putinia myös verrataan Trumpiin, ja heidän kummankin arvioidaan olevan johtajina sellaisia että ”...hyvin harvoilla asioilla on itsessään arvoa heille” (HS 26.7.2017). Sillä välitetään lukijalle ajatusta siitä, että loppujen lopuksi Putin ei empisi käyttää voimakeinoja myöskään Suomea kohtaan ja näin ollen median luoma kuva vierailusta tai ylipäättään maiden väleistä on turhaa.

Venäjän uhkakuvaa Suomelle käsitellään teksteissä ristiriitaisesti. Uhka tiedostetaan, siitä puhutaan suoraan ja toimia sen vahvistumiseksi suunnitellaan. Lisäksi on selvää, että vaikka käsiteltäisiin Yhdysvaltojen aiheuttamaa epävarmuutta Suomeen, on se vaikutus nähtävissä nimenomaan Venäjän toimiin liittyvänä. Mitään muita uhkia ei teksteistä välity. Ainoa mistä ollaan kriittisiä, ja minkä voidaan jossain määrin sanota olevan uhka, on tapa käsitellä Venäjää. Osa teksteistä vaatii vähemmän maalailevaa keskustelua, jossa uhkakuvista ei liioitella. Toisessa taas kehoitetaan olemaan ”tunteilematta” (HS 26.7.2017) ja puhumaan asioista sellaisena mitä ne ovat.

Venäjän uhkaa ”pehmennetään” tai kuvaa tilanteesta laajennetaan monissa eri teksteissä. Näin käy esimerkiksi kirjoituksessa, jossa ruoditaan ”uusia epävarmuuksia”. Siinä puhutaan Trumpin

valinnan aiheuttamasta epävarmuudesta Suomen turvallisuudelle. Käytännössä teksti argumentoi, että koska on mahdollista, ettei Yhdysvaltojen apuun tai Naton toimiin voi enää luottaa täysin, on Venäjä entistä arvaamattomampi. Kirjoituksessa se ilmaistaan näin: ”Euroopassa voimistunut epävarmuus antaa Venäjälle uutta tilaa pyrkimyksille heikentää EU:n ja Naton yhtenäisyyttä” (HS 29.1.2017). Tämän kerrotaan johtavan siihen, että Suomi saattaa myös joutua ”horjutushankkeiden kohteeksi” (HS 20.1.2017). Venäjän uhkaa käsitellään silti ikään kuin Yhdysvaltojen luoman tilanteen kautta, ikään kuin Yhdysvallat olisi toimijana kaiken takana.

Samanlaista ilmaisua käytetään, kun keskustellaan Ruotsin puolustuksen nykytilaa. Kirjoituksessa kerrotaan vaalihäirinnästä ja sen uhkasta Ruotsille ja muille eurooppalaisille maille. Venäjän osallisuus tapahtuneisiin häirintäyrityksiin tuodaan esiin, ja tiedon kerrotaan perustuvan ”...Yhdysvaltain tiedustelu- ja poliisiviranomaisten ilmoitukseen, että Venäjä pyrkii vaikuttamaan presidentinvaaleihin tietomurroilla ja valeutisilla” (HS 10.1.2017). Tähän todetaan, että ”...Venäjä pyrkii leimaamaan syytteet vaalien häirinnästä naurettaviksi” (HS 10.1.2017), mutta siihen lisätään vielä, että Trump ja ”...Yhdysvaltoja vieroksuva eurooppalainen vasemmisto” (HS 10.1.2017) tukevat Venäjää.

Lukijalle ei siltikään jää epäselväksi, että pääkirjoitusten mukaan Venäjä on se, mikä aiheuttaa Suomelle epävarmuutta. Vaikka monen eri näkökulman ja tekijän mukaan ottaminen uhkasta puhumiseen laajentaa keskustelua, jää siinä retoriikka ja kannanotto taka-alalle. Toisaalta kyse on myös siitä, että Venäjän uhka ei ole millään tavoin uusi asia Suomelle ja lukijaa ei tämän vuoksi tarvitse vakuuttaa siitä. Oletusarvo on se, että lukija jakaa jo tämän kirjoituksissa esitetyn käsityksen. Vaikka keskustellaan vakavista aiheista, on kirjoitusten tyyli rauhallinen ja sovitteleva.

Kuten jo muutoksesta puhutessa, kuultaa teksteistä läpi se ajatus, että Venäjän uhka voi muuttaa muotoaan tai kasvaa tulevaisuudessa ja tähän täytyy varautua.

Ratkaisuna yhteistyö

Tekstien pääväitteet ja niissä esiintyvät ratkaisut mahdolliseen vaaraan on usein ilmaistu suoraan. Yhdistävä tekijä on se, että ratkaisut ovat usein ehdotuksia ulkopuolelta tulevaan ongelmaan. Teksteissä ei siis esimerkiksi edistetä jotain tiettyä agendaa, kuten esimerkiksi Suomen Nato-jäsenyyttä, vaan niissä ratkaisua tarjotaan, kun ongelma on havaittu.

Välillä ehdotukset Suomen reagoimiseen Venäjän käytäntöön ovat käytännöllisiä logokseen vetoavia väitteitä. Esimerkiksi yhdessä teksteistä argumentoidaan, että Suomella pitää olla pääministeritason yhteys Venäjälle, jotta ”...*keskusteluissa voidaan käsitellä lukuisia politiikan lohkoja*” ja ”*samalla toteutuu myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisen yhteistyövelvoite*” (HS 27.9.2018). Saman tyyppisesti, vaikkakin pinnallisemmin, argumentoidaan Suomen ja Ruotsin uhkakuvista. Kirjoituksessa todetaan, että Ruotsin keskustelua on hyvä seurata, koska maat jakavat ”*samoja huolia*” (HS 10.1.2017).

Joskus tarjottu ratkaisu voi olla epäsuorempi tai vihjaavampi. Esimerkiksi kun käsitellään Putinin tapaa johtaa ja Venäjän uhkaa ehdotetaan, että Suomi tekee selväksi Venäjälle olevansa ”*länteen verkottunut maa*” (HS 26.7.2017), jotta mitään ei käy. Samalla tavalla ”viiteryhmästä” puhutaan myös muualla. Siihen ankkuroituminen on tärkeää, kun Venäjä hakee ”*laumasta eksyneitä yksilöitä*” (HS 29.1.2017) ja koska tekstissä uumoillaan sitä, että yhteys Yhdysvaltoihin tai Natoon saattaa muuttua. Helsingin Sanomien teksteissä myös selkeästi painotetaan sitä, ettei Suomi ole tai sen ei pidä olla yksin tässä tilanteessa. Niissä painotetaan sitä, että uhka jaetaan Euroopan ja Ruotsin kanssa ja ratkaisu löytyy myös yhteistyöstä.

Länsi ja länsimaat ovatkin tärkeässä osassa siinä, miten Suomen kannattaa toimia Venäjän vaaran välttämiseksi. Ensinnäkään Suomen ei kannata olla yksin, vaan tehdä selväksi, että se kuuluu osaksi länsimaita. Suhdetta EU:hun ja Eurooppaan kuvaillaan esimerkiksi liittyen Ukrainan konfliktiin, jonka jälkeen Suomi on pitäytynyt tarkasti ”*EU:n yhteisellä linjalla*” (HS 27.9.2018). Samaa yhteenkuuluvuutta painotetaan, kun puhutaan siitä, että Venäjä voi yrittää lähitulevaisuudessa ”...*heikentää EU:n ja Naton yhtenäisyyttä*” (HS 29.1.2017). Tässä yhteydessä argumentoidaan, että Suomella kuuluu olla ”*erityissuoja*” ja ”...*mahdollisimman vakaa kansainvälinen asema ja strategia sen säilyttämiseksi*” (HS 29.1.2017). Ratkaisuna tähän nähdään Suomen kuulumisen yhä tiukemmin viiteryhmiinsä, joihin luetaan ”...*EU, Pohjoismaat ja länsimaat yleisemmin*” (HS 29.1.2017).

Ruotsista merkityksestä puhutaan myös. Esimerkiksi otsikkoon ”Suomen ja Ruotsin uhat ovat yhteiset” (HS 10.1.2017) perustuen on selvää, että maiden välistä yhteyttä pidetään tärkeänä. Lisäksi painotetaan, että Ruotsissa käytävää keskustelua on ”...*hyvä seurata Suomessa, koska uhkakuvien taustalla on pääosin yhteisiä huolia*” (HS 10.1.2017). Samassa kirjoituksessa kerrotaan mahdollisista Ruotsiin kohdistuvista vaaleihin vaikutusyrityksistä ja argumentoidaan, että ”*Suomi ei ole mahdollisissa häirintäyrityksissä ulkopuolinen yhtään sen enempää, kuin Ruotsi*” (HS 10.1.2017).

Ruotsia kommentoidaan myös liittyen Nato-jäsenyyteen, tosin tässä kohtaa tarkoituksena on korostaa vain Suomen erityisyyttä. Tekstissä Suomen tilan vastakohtana on Ruotsi, joka ”...*varmasti katsoo voivansa niin päättäessään liittyä Natoon samalla tavalla mutta pitää asiaa niin selvänä, ettei erillistä Nato-optiota tarvitse edes kirjata minnekään*” (HS 7.11.2017). Vertaaminen Ruotsiin liittyy maiden väliseen pitkään ja läheiseen yhteistyöhön. Tämän vuoksi tässä kohtaa puhuminen Ruotsin kanssa jaetuista uhista voidaan sen ajatella myös olevan tarkoitus nostattaa me-henkeä. Samalla tavalla ajatus siitä, ettei Suomen pidä olla tässä hetkessä yksin korostuu puhuttaessa EU:sta.

Yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa nousee esiin. Esimerkiksi siitä puhutaan niin, että ”*Yhdysvaltojen osuus Suomen kansainvälisessä puolustusyhteistyössä on ratkaiseva ja voi myös pysyä sellaisena*” (HS 29.1.2017). Samalla tavoin puhutaan siitä, kuinka puolustusministeri ”*Mattis on toistuvasti korostanut sitoutumistaan atlanttiseen puolustusyhteistyöhön*” (HS 29.1.2017). Samaan aikaan kirjoitetaan siitä, kuinka Trumpin hallinto on epäluotettava ja Trumpista maalataan kuvaa epävakaisena ja epäluotettavan johtajana. Lisäksi kuitenkin ilmaistaan huolta siitä, että maiden välinen yhteys muuttuisi tai ”...*Suomen paljon puhuttu Nato-optio menettää uskottavuutensa*” (HS 29.1.2017).

7.2 Dagens Nyheterin pääkirjoitukset

Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa käytetään yleisesti paljon paatosta ja eetosta. Kieli on vahvasti kuvailevaa, sillä herätetään tunteita ja lukija halutaan selvästi saada osallistumaan teksteissä käytävään keskusteluun.

Retorinen tilanne

Pääkirjoituksissa käsitellään yleensä ajankohtaisia aiheita, ja retorista tilannetta hyödynnetään kaikissa tavalla tai toisella. Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa sitä hyödynnetään esimerkiksi silloin, kun kirjoituksessa käsiteltävistä asioista ei ole ollut varmaa tietoa julkisuudessa. Tästä esimerkkinä on pääkirjoitus ”*Sotilasoperaatio Paraisille on varoitus Ruotsille*” (DN 30.8.2018). Se on julkaistu ennen kuin Airiston Helmen tapauksesta tiedettiin paljoakaan julkisuudessa ja tätä ajoitusta hyödynnetään pääkirjoituksessa esitettyjen väitteiden vahvistamiseksi. Tässä retorinen tilanne luodaan, jotta yleistä epätietoisuutta voidaan käyttää hyväksi ja vakuuttaa lukijat oman näkökulman totuudenmukaisuudesta. Ajoituksesta puhuttaessa on huomioitava myös, että Ruotsin eduskuntavaalit oli lähestymässä.

Samalla tavalla ajoitusta hyödynnetään Gunnar Jonssonin kirjoituksessa, jossa käsitellään suursotilasharjoitus Auroraa. Ajoitukseltaan se on julkaistu noin viikkoa ennen Auroran alkamista sekä noin kaksi viikkoa ennen Venäjän järjestämää Zapadia. Tässä pyrkimyksenä on vakuuttaa lukija siitä, että Aurora on paljon vaarattomampi kuin Zapad. Zapadista esitetään myös väitteitä jotka perustuvat täysin spekulatiolle. Tarkoitus onkin saada lukija ajattelemaan jo etukäteen, ettei näitä kahta suursotaharjoitusta oikeastaan voi verrata keskenään.

Sitä hyödynnetään myös kesällä 2017 julkaistussa ”*Venäjän pitäisi herättää unelmoija*” (DN 14.6.2017) tekstissä, jossa keskustellaan Ruotsin ajamasta uuden, ydinaseet kieltävän sopimuksen kirjoittamisesta YK:ssa. Ruotsi oli osallistunut näihin keskusteluihin aktiivisesti ja jo aiemmin oli tiedossa, että maa äänestäisi sopimuksen puolesta. Äänestystä ei kuitenkaan oltu pidetty vielä pääkirjoituksen julkaisuhetkellä. Pääkirjoitus esittää kritiikkiä Ruotsin linjaa kohtaan. Neuvottelut olivat käynnistymässä YK:ssa seuraavana päivänä ja äänestys tapahtui heinäkuun 2017 alussa. Ajoituksen puolesta teksti julkaistaan juuri ennen äänestystä ja on selvästi kannanotto Ruotsin linjaa vastaan.

Myös Stefan Löfvenille kirjoitetussa ”puheessa” otsikolla ”*Nämä ovat ne epämurkavat totuudet, jotka Löfvenin kuuluisi ottaa esiin*” (DN 8.1.2017) käytetään hyväksi sitä, että Löfven ei ollut vielä puhunut sen vuotisessa turvallisuuskonferenssissa, vaan oikea puhe oli tarkoitus pitää samana päivänä julkaisun kanssa. Otsikosta päätelleen tekstissä esiin nostetut argumentit esitetään ”totuuksina”. Näin lukija, joka ensin lukee DN esitetyn tekstin, voi suhtautua kriittisemmin siihen, mitä pääministeri puhuu tilaisuudessa.

Vähän eri näkökulmasta retorista tilannetta käytetään loppuissa kahdessa pääkirjoituksessa. Niissä kirjoitus ottaa kyllä kantaa ajankohtaisiin tapahtumiin, mutta tapahtumat itsessään eivät tarjoa retorista tilannetta vaan ne toimivat pikemminkin alustana lehden agendalle liittyen turvallisuuspolitiikkaan. Näistä esimerkkeinä on ”*Isänmaallisuus johtaa Natoon*” (DN 9.11.2017) sekä ”*Ulkopolitiikastamme päätämme itse, Lavrov*” (DN 21.2.2017). Ensimmäinen pääkirjoitus on julkaistu marraskuussa samoihin aikoihin, kun Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltojen puolustusministerit osallistuivat Helsingissä järjestettyyn kokoukseen liittyen maiden väliseen yhteistyöhön. Kokouksessa sovittiin uudesta, syvemmästä yhteistyöstä maiden välillä. Samaan aikaan hävittäjähankinnat puhuttivat sekä Ruotsissa ja Suomessa. Ruotsin hallitus teki marraskuussa 2017 päätöksen siitä, että uudet hävittäjät ostettaisiin Yhdysvalloilta (SVT 2017). Päätös hävittäjäostosta antaa mahdollisuuden kommentoida turvallisuuspoliittista tilannetta laajemmin ja kannanotto näkyy jo otsikosta. Toinen pääkirjoitus on julkaistu helmikuussa 2017, samana päivänä jolloin Ruotsin silloinen ulkoministeri Wallström tapasi Venäjän ulkoministeri Lavrovin ensimmäistä kertaa vuoden 2014 jälkeen. Vuoden 2014 Krimin valtaukselta lähtien maiden välit ovat olleet kireät. Tapaamisen jälkeisessä tiedotustilanteessa molemmat ministerit totesivatkin maiden olevan erimielisiä juuri Ukrainan tilanteesta (Liljeheden 2019). Tapaaminen antaa mahdollisuuden kommentoida sitä, miten Ruotsin pitää suhtautua Venäjään.

Muut retoriset keinot

Yksi retorinen tekijä on myös teksteissä painotettava tarve muutokseen ja Dagens Nyheterin teksteissä tätä painotetaan paljon. Useissa teksteissä Ruotsia kohtaava vaara on käsin kosketeltavan lähellä.

Tällainen taktiikka näkyy esimerkiksi pääkirjoituksessa, jossa käsitellään Airiston Helmen tapausta Paraisilla. Koska tapahtuma on niin ajankohtainen, toimii se jo itsessään esimerkkinä sille, että on kiire. Sitä viestii kuitenkin erityisesti alussa kerrottava ”tarina”, joka on metafora Ruotsin tulevaisuudelle. Kiireellisyyttä osoitetaan myös retorilla kysymyksillä, kuten ”*jos*

näin voi käydä Paraisilla, voiko näin käydä esimerkiksi saaristossa Tukholman ulkopuolella?” (DN 30.8.2018). Samalla tavalla viitataan Venäjän läsnäoloon Ruotsissa, kun kysytään, että *”onko sillä väliä, jos Kremlin hallinnoima Nordstream on vastuussa satamien kunnostuksista ja muista parannuksista pitkin Ruotsin rannikkoa?”* (DN 30.8.2018) Tässä tarkoitetaan sitä, että näin on jo käynyt.

Kiireellisyden ei tarvitse liittyä juuri tämän hetken tapahtumiin vaan tunne voidaan herättää myös puhumalla itse vaarasta. Esimerkiksi yhdessä pääkirjoituksista kuvataan kuinka Putin *”...pitää oikeutuksenaan sitä, että rajoja voi muuttaa väkivallalla”* (DN 9.11.2017) ja siksi *”Ruotsin tilanne on vaarallisempi”* (DN 9.11.2017). Samalla tapaa tunteeseen vedotaan, kun viitataan tutkimuslaitos FOI:n raporttiin, jonka mukaan *”...ydinaseet ovat yhä tärkeämpi osa venäläistä sotadoktriinia”* (DN 14.6.2017). Myös maiden välisten suhteiden huono tila korostaa kiireellisyden tuntua. Jos välit eivät ole kunnossa, on riski jonkinlaiseen konfliktiin suurempi. Venäjän ja Ruotsin suhdetta kuvaillaan seuraavasti: *”ei ole mikään salaisuus, että Moskovan ja Tukholman välinen suhde --- on pitkään ollut todella viileä”* (DN 21.2.2017). Kiireellisyden tuntua epävakauden avulla korostetaan myös kohdassa, missä ulkoministeri Lavrovin diplomatiaa kuvaillaan sekoitukseksi *”haukkuja ja lentosuukkoja”* (DN 21.2.2017). On myös suoria vetoamuksia asioiden nopealla etenemiselle. Esimerkiksi pääkirjoituksessa *”Tässä ovat ne epämurkavat totuudet, jotka Löfvenin kuuluisi ottaa esiin”*, todetaan että *”on kiire luoda uusi turva Ruotsille”* (DN 8.1.2017). Lisäksi siinä julistetaan, että Ruotsi on *”... juuri nyt turvallisuuspoliittisesti paljon epävarmemmassa ja mahdollisesti vaarallisella maaperällä”* (DN 8.1.2017) ja vaaditaan realistista asennetta koska *”ei ole aikaa hukata puheeseen rahojen puuttumisesta jo tehtyihin puolustuspäätöksiin”* (DN 8.1.2017).

Yksi keino mitä Dagens Nyheterin teksteissä myös käytetään korostamaan Ruotsia uhkaavaa vaaraa ja asioiden kiireellisyyttä, on että teksteissä myös puhutaan siitä, mitä tapahtuu, jos mitään ei tehdä. Näissä kohdissa vedotaan erityisesti lukijan paatukseen. Esimerkiksi Airiston Helmeen keskittyvässä pääkirjoituksessa esitetään skenaario, jossa *”yhtäkkiä alueet, joita puolustusvoimat pitivät silmällä kylmän sodan aikana, ovat vallanneet venäläisomisteiset bulvaaniyritykset, jotka ripottelevat miljoonia rakentaakseen saaristoon verkoston tukikohtia”* (DN 30.8.2018). Vaikka kyseessä on vain ajatusleikki, painotetaan tässä lukijalle sitä, mikä Ruotsia odottaa kulman takana.

Synkän kohtalon maalailulla on myös tarkoitus, jonka avulla joissain teksteissä perustellaan tai oikeutetaan Ruotsin toimia. Esimerkiksi Ruotsin koordinoimaa suursotaharjoitus Auroraa puolustellaan sillä, että Venäjän lähes samaan aikaan järjestämä Zapad-harjoitus merkitsee

vaaraa Ruotsille. Pääkirjoitus vihjailee, kuinka ”*Zapad 2013 oli ennakkoharjoitus Venäjän tekemälle Krimin valtaukselle ja sotilashyökkäykselle Ukrainaan*” (DN 29.8.2017). Samaan tapaan puhutaan Ruotsin päätöksestä ostaa uusia ohjuksia. Niiden valintaa perustellaan esimerkiksi kantokyvyllä, ja samalla mainitaan kuinka venäläiset Iskander-ohjukset ”*joita on sijoitettuna Kaliningradissa --- pystyvät saavuttamaan Gotlannin ja Tukholman*” (DN 9.11.2017). Argumentti siitä, miksi Ruotsin ajama ydinasekieltosopimus on huono asia Ruotsin turvallisuudelle perustellaan samaan tapaan. Kielto voisi mahdollisesti tarkoittaa sitä, ettei Ruotsi saisi apua Yhdysvalloilta tai Natolta tulevaisuudessa ja Putin olisi tästä ”*iloisin*” (DN 14.6.2017).

Aivan samanlaisesta kohtalosta kirjoitetaan silloin, kun kuvataan Venäjän ja länsimaiden välistä tilannetta. Tässä kohtaa kyse on siitä, että jos Venäjälle ei laiteta kampoihin, joutuu koko länsimainen elämäntapa uhatuksi.

Teksteissä käytetään päätöksen lisäksi monipuolisesti erityisesti eetosta. Esimerkiksi kun käsitellään Paraisten tapahtumia, on kirjoitukseen haastateltu journalisti Anna-Lena Laurénia. Laurén on sekä Dagens Nyheterin Moskovan kirjeenvaihtaja, sekä kotoisin Paraisilta. Hänen kertomanaan tarina Paraisilta on paljon uskottavampi ja lähestyttävämpi lukijalle. Saman tyyppisestä lukijan eetokseen vetoamisesta kertoo esimerkiksi viittaaminen korkeisiin virkamiehiin, poliitikkoihin tai instituutioihin. Esimerkiksi perusteluna argumentille Venäjän vaarallisuudesta käytetään tutkimuslaitos FOI:n virallista raporttia, jossa todetaan, että ”*ydinaseet ovat yhä tärkeämpi osa venäläistä sotadoktriinia*” (DN 14.6.2017).

Teksti voi nostaa omaa uskottavuuttaan myös hyödyntämällä toisen henkilön statusta. Näin käy esimerkiksi Paraisten tapauksen puinnissa. Siihen liittyen argumentoidaan, kuinka tapahtumista tiedetään ”*totuus*” (DN 30.8.2018) vaikka oikeasti tietoja ei ole olemassa. Samalla viitataan Suomen presidentti Sauli Niinistön suhteellisen varovaisiin lausuntoihin tapauksesta ja todetaan, ettei kukaan ”*...odota että Suomen presidentti, joka jakaa 1340 kilometriä pitkän rajan Venäjän kanssa, puhuisi selkokieltä kaikesta mitä hän tietää*” (DN 30.8.2018). Teksti pyrkii ottamaan auktoriteettiaseman ja osoittamaan totuuden.

Erityisesti poliitikkoja kuvaillaan teksteissä tavalla, joka vaikuttaa siihen, nähdäänkö heidän toimivan moraalisesti oikein tai väärin. Ulkoministeri Margot Wallströmin tapaamista Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrovin kanssa kuvataan esimerkiksi niin, että ”*...Wallström osoitti, että Ruotsi ja vain Ruotsi, päättää omasta ulkopolitiikan linjasta*” (DN 21.2.2017) tai että ”*...Wallström painotti tukea EU:n linjalle*” (DN 21.2.2017) Lisäksi hänen kerrottiin tavanneen

"...venäläisen siviiliyhteiskunnan edustajia" (DN 21.2.2017), joista teksti käytti myös nimitystä *"rohkeat demokratiataistelijat"* (DN 21.2.2017). Kuvailu Wallströmin tavasta toimia, osoittaa suoraselkäisyyttä ja rohkeutta. Samassa tekstissä Sergei Lavrovia puolestaan verrataan *"psykopaattiin"* (DN 21.2.2017).

On tärkeää tutkia myös sitä, miten tekstissä otetaan huomioon lukijat. Tällä tarkoitetaan sitä, että teksti voi tehostaa sanomaansa sillä, että se esimerkiksi sisällyttää lukijat tekstin sanomaan mukaan. Tässä kyseessä voi olla myös yhteishengen nostamisesta tai vastakkainasettelusta. Esimerkiksi Paraisten tapahtumia käsittelevässä pääkirjoituksessa lukija sisällytetään mukaan kehottamalla lukijaa kuvittelemaan *"... tunnettu paikka"* (DN 30.8.2018) ja Ruotsin ja Venäjän suhteeseen liittyen lukijalle kerrotaan, kuinka *"...jokainen joka on ollut häiriintyneessä suhteessa tietää, ettei aina tärkeintä ole se, mistä puhutaan vaan että puhutaan ylipäätään"* (DN 21.2.2017). Lukijaa voidaan puhutella myös tavalla, jonka pyrkimyksenä on saada lukija häpeämään tai suhtautumaan kriittisesti omiin mielipiteisiin. Ydinaseista puhuttaessa kaikki niiden vastustajat ja kriitikot leimataan epärealistisiksi *"unelmoijiksi"* (DN 14.6.2017) ja heidän mielipiteensä Yhdysvalloista *"oudoksi"* (DN 14.6.2017).

Yhteistyöstä puhuminen ei liity pelkästään muiden maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yhteishengen korostamisella on tarkoitus myös vedota lukijaan ja lukijan rooliin osana yhteisöä. Näin tapahtuu esimerkiksi puhuttaessa puolustusbudjetin nostamisesta: *"meidän täytyy pitää huolta maatamme, vapaata valtiomuotoamme ja meidän olennaisia arvojamme"* (DN 8.1.2017).

Venäjä uhkana

Dagens Nyheterin teksteissä on selkeä kuva Ruotsin uhkista mutta lisäksi niissä perustellaan myös selkeästi, millainen Ruotsin nykytilanne on ja miksi se on haavoittuvainen. Esimerkkejä nykytilanteen kuvailusta on erilaisia. Dagens Nyheterin pääkirjoitus *"Sotilasoperaatio Paraisille on varoitus Ruotsille"* maalaa lukijalle kuvaa siitä, millainen on ruotsalainen saaristoyhteisö. Hyväksi käytetään päätökseen vetoavaa kieltä ja kuvailua. *"Kuvittele tunnettu paikka Tukholman saaristossa - - ajattele yhteisöä joka on kaukana valtapolitiikasta ja suurten kaupunkien kysymyksistä, jossa huolta saattaa herättää se, jos naapuri saa luvan rakentaa viiden metrin pituisen laiturin"* (DN 30.8.2018). Lukijalle piirretään kuva tutusta ja turvallisesta paikasta. Tässä hyödynnetään ajatusta siitä, että tällaisessa paikassa on tarkoitus olla kaukana kaikista "suuren" maailman tapahtumista. Sen sijaan tällaisessa paikassa suurimman murheen kuuluu olla pieni ja samaistuttavalla tasolla, kuten esimerkiksi laiturin rakentamisessa. Lukijan

on helppo samaistua ja hyväksyä tällainen kuvailu Ruotsista. Tämän jälkeen ääni vaihtuu ja kirjoituksessa kerrotaan, kuinka ”tuntematon yritys” astuu kuvaan ja kaikki muuttuu. Yhtäkkiä avoin, pieni yhteisö on täynnä jotain vierasta ja tuntematonta, kuten suljettuja alueita ja turvakameroita. ”Mitä hullua täällä on meneillään? Kuka saapuu helikopterilla saaristomökille?” (DN 30.8.2018) teksti kysyy osoittaakseen, miten suuri muutos entiseen on kyseessä. Kaksi eri maailmaa asetetaan vastakkain: toinen on avoin, tuttu, turvallinen kun taas toinen on suljettu, tuntematon ja siksi vaarallinen. Kirjoituksessa todetaan, kuinka ”*edeltävä kuvailu voi kuulostaa fantasiaalta, mutta tämä on todellisuutta Turun saaristossa, Paraisilla*” (DN 30.8.2018). Vaikka tekstissä tätä kuvailua käytetään Paraisten tilanteesta, toimii se vertauksena siihen, millainen tilanne voi olla pian Ruotsissa.

Suomen tilanteen kuvailu liittyy vahvasti mielikuvaan Ruotsista, koska tarkoitus on vakuuttaa lukija siitä, että näin on käymässä, jollei ole jo käynyt, Ruotsissa. Esimerkiksi kerrotaan, että ”*yli neljäsataa keskusrikospoliisiin, merivartiostoon sekä puolustusvoimiin kuuluvaa henkilöä iski Paraisille*” (DN 30.8.2018) ja kuinka ”*lentokielto oli voimassa useiden vuorokausien ajan*” (DN 30.8.2018). Lisäksi tilanteesta haastateltu Moskovan kirjeenvaihtaja Anna-Lena Laurén toteaa, että ”*paikallisyhteisö on päätyneet suurvaltapolitiikan keskiöön*” ja summaa kuinka ”*nykypäivän todellisuus on saapunut kylään*” (DN 30.8.2018). Kuvaukset Paraisten tapahtumista painottavat lukijalle epäsuorasti tilanteen vakavuutta myös Ruotsissa.

Pyrkiessään kertomaan Ruotsin nykytilanteesta, kirjoitukset eivät turvaudu pelkästään edellä mainitun tyyppiseen vertailuun. Nykytilanteesta kerrotaan myös esimerkiksi puolustuksen tilaa kuvailemalla. Pääkirjoituksessa ”*Isänmaallisuus johtaa Natoon*” argumentoidaan, kuinka matalaa puolustusbudjettia pitää korottaa koska tämän hetkinen budjetti on ”*onneton*” (DN 9.11.2017). Saman tyyppisesti argumentoidaan kirjoituksessa ”*Venäjän pitäisi herättää unelmoija*”. Siinä käsitellään ydinasekiellon edistämisen vaikutusta Ruotsin turvallisuudelle. Se viittaa tutkimuslaitos FOI:n raporttiin, jonka mukaan Ruotsin turvallisuutta pitäisi parantaa seuraavin tavoin: sotilaallista vastavoimaa pitää korottaa, suunnitelma väestön suojelemiseksi on välttämätön ja kokonaisuutensa puolustus täytyy rakentaa uudelleen. Tässä käytetään konkreettisia, logokseen vetoavia faktoja, joiden avulla osoitetaan lukijalle, että Ruotsin puolustuksessa on moni asia pielessä.

Puolustuksen huonoa tilaa perustellaan ”*Sotilasoperaatio Paraisilla on varoitus Ruotsille*” pääkirjoituksessa myös logokseen vetoavilla historiaan liittyvillä syillä. Pohjoismaissa kerrotaan olleen ”*käytäntönä karsia puolustusmenoja viime vuosina*” (DN 30.8.2018).

Kirjoituksissa kritisoidaan myös Ruotsin omia poliittisia päätöksiä. ”*Nämä ovat ne epämukavat totuudet, jotka Löfvenin kuuluisi ottaa esiin*” on yksi ”epämukavista totuuksista” Ruotsin puolustuksen tila. Siinä aiempaa ajattelutapaa kutsutaan ”*90-luvun optimistisuudeksi*” (DN 8.1.2017) joka on syypäänä tämän hetken tilanteeseen. Kirjoituksessa todetaan, kuinka Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen oli ”*...loogista muuttaa vanhaa invaasiopuolustusta, koska Venäjä vaikutti olevan matkalla osaksi länsimaista yhteisöä*” (8.1.2017) ja että ”*...aiempi uhka väheni merkittävästi*” (DN 8.1.2017). Reagointikyvyn puuttumisesta kertoo esimerkiksi se, kuinka jo ”*...15 vuotta sitten alkoi tulla varoitussignaaleja siitä, ettei tilanne ollut niin valoisa kuin moni luuli 90-luvulla*” (DN 8.1.2017) ja siitä huolimatta, että Venäjän ”demokratiakokeilu” murtui, piti Ruotsi kiinni puolustuksensa alasajosta. Tekstissä listataan kaikki asiat, joista Ruotsi on luopunut. Liikekannallepanojärjestelmä otettiin pois ilman yleistä keskustelua, yleinen asevelvollisuus lopetettiin ja teollisuuspoliittisista syistä käynnistettiin resursseja vaativa aseprojekti ilman että katsottiin mitä puolustusvoimat tarvitsivat. Nykyistä turvallisuuspoliittista tilaa kuvaillaan ”*...paljon epävarmemmaksi*” (DN 8.1.2017). Taas kerran painotetaan Ruotsin reagointikykyä jonka Löfven julistaa tulleen ”*...viime tipassa ja ollut aivan liian rajoittunutta*” (DN 8.1.2017).

Kylmään sotaan viitataan, koska se on osoitus lukijalle siitä, että huonot päätökset ovat pitkäaikaisia. Lisäksi lukijaa muistutetaan näin sen ajan jakautuneesta ilmapiiristä, mikä toimii vertauskuvana tähän hetkeen. Esimerkiksi puhutaan jonkinlaisesta yleisestä länsimaisesta huolettomuudesta liittyen turvallisuuspolitiikkaan koska kylmän sodan jälkeen ajateltiin, että ”*...sota ja kriisi tapahtuvat jossain kaukana poissa*” (DN 30.8.2018). Saman tyyppisesti kylmän sodan kuvataan aiheuttaneen ”*todellisuudesta irtautumista, joka on tehnyt yhteiskunnasta haavoittuvaisen*” (DN 30.8.2018)

Ruotsin nykytilanteen vaarallisuus ei ole pelkästään liitoksissa Venäjän uhkaan tai puolustuksen huonoon tilaan. Lisäksi sitä perustellaan ympäröivän maailmanpoliittiseen tilanteeseen viittaamalla. Esimerkiksi todetaan, kuinka Brexit on jo ”ravistellut” yhteistyötä EU:ssa ja jos EU jatkaa ”heikentymistä” on se huono asia Ruotsille. Lisäksi todetaan, että jos Marine Le Pen valitaan presidentiksi EU ”särkyy”. Tietysti myös Yhdysvallat mainitaan. Esimerkiksi puhutaan Trumpin aiheuttamasta epävarmuudesta liittyen Natoon. Samaan epävarmuuteen vihjataan, kun puhutaan Ruotsin tilanteesta sellaisena jossa ”*...ainoa vaihtoehto tänään on riippuvaisuus yksipuolisesta sotilasavusta koko ajan arvaamattomammalta Washingtonilta*” (DN 21.2017).

Pääsyyllinen Ruotsin nykyiseen tilanteeseen on Venäjä. Tätä korostamalla pyritään vahvistamaan mielikuvaa Venäjän vaarallisuudesta.

Yleisesti Venäjän toimia kuvaillaan ”*aggressiiviseksi*” (DN 9.11.2017). Tämä on kaikissa kirjoituksissa näkyvä, tavallinen asenne Venäjää kohtaan. Pääkirjoitukset pitävät sitä Venäjän syynä, että maailmanpolitiikan tilanne on kiristynyt ja yleinen turvallisuus on huonontunut. Venäjän väitetään suoraan ”*muuttaneen rajoja rajulla väkivallalla*” (DN 29.8.2017) sekä ”*tuhonneen turvallisuusjärjestyksen*” (DN 29.8.2017.) Liittyen Ruotsin tilanteeseen todetaan, että ”*Ruotsin turvallisuuspoliittisen tilanteen huonontuminen liittyy Venäjään, mikä kaikkien, jotka ovat kuulleet Ukrainasta, pitäisi tietää*” (DN 14.6.2017).

Kun tämä aggressiivinen toiminta yhdistetään siihen, miten teksteissä kirjoitetaan Venäjän poliittisesta johdosta, saadaan aikaiseksi kuva hyvin epäluotettavasta ja uhkaavasta naapurista. Esimerkiksi Putin sanotaan olevan se, ”*joka on hylännyt eurooppalaisen turvallisuusjärjestyksen*” (DN 9.11.2017). Putinia kuvaillaan myös hankalaksi henkilöksi, joka käyttää aggressiivista länsivastaista retoriikkaa. Putinista tehdään yksinkertaisesti henkilönä niin epäilyttävä, että lopulta hän symboloi Venäjän vaarallisuutta. Samalla tavoin todetaan, kuinka Putin iloitsisi siitä eniten, jos Ruotsi ei pahan paikan tullen saisi apua liittolaisiltaan Natolta tai Yhdysvalloilta. Lisäksi on Putinin syytä, että Venäjän ”*kehitys on --- ottanut katastrofimaaisen suunnan*” (DN 21.2.2017). Yhtä lailla ulkoministeri Lavrovista maalataan pääkirjoituksessa ”*Ulkopolitiikastamme päätämme itse, Lavrov*” (DN 21.2.2017) henkilöä, joka on täysin epävakaa ja häikäilemätön. Tässä kirjoituksessa Dagens Nyheterin oma Venäjän kirjeenvaihtaja, Anna-Lena Laurén, kuvailee venäläistä diplomatiaa sekoitukseksi ”*charmia ja uhkailuja*” ja että Lavrovin diplomatia ”*...vaihtelee läksyttämisen ja lentosuukkojen lähettämisen välillä*” minkä pääkirjoitus toteaa olevan ”*...vaarallisen lähellä kuvailua siitä, millaista on elää psykopaatin lähellä*” (DN 21.2.2017). Venäläistä diplomatiaa kuvaillaan myös sellaiseksi ”*...jonka tarkoitus on tehdä vastapuoli epävarmaksi*” (DN 21.2.2017).

Venäjän toimet ja poliitikot nähdäänkin kirjoituksissa täysin vastakohtina esimerkiksi länsimaiden tai Ruotsin toimille. Lukijalle tehdään selväksi, että Venäjä ei ole länsimainen demokratia, eikä se toimi oikein muita valtioita kohtaan. Länsimaisen demokratian kuvaillaan rakentuneen ”*globaaliudelle ja vapaudelle*”, kun taas Venäjä on jättänyt ”*sivistyneen maailmanjärjestyksen*” (DN 21.2.2017.) Länsimaita uhkaa näin ollen ”*malli, jossa maailma jaetaan vaikutusalueisiin*” ja maat ”*...jotka joutuvat ”venäläiseen” vaikutusalueen alle, eivät itse voi päättää kohtalostaan*” (DN 21.2.2017.) Lopuksi todetaan että ”*Se [maa], joka on tiellä, pommitetaan alistumaan*” (DN 21.2.2017) Tämä viimeistään kertoo lukijalle sen, ettei maa ole

millään tavalla samanlainen kuin Ruotsi on. Kuvailu Venäjästä brutaalin voimankäyttäjänä on keino painottaa lukijalle päätöksen avulla, sitä että Venäjää on syytä pelätä.

Mielikuvaa Venäjästä riidanhaluisena osapuolena vahvistetaan myös esimerkiksi kertomalla, kuinka, Lavrov ”*puhuu mielellään ’venäjävastaisuudesta’ ikään kuin suhteiden kylmeneminen johtuisi yleisestä länsimaisesta pelosta venäläisiä kohtaan*” (DN 21.2.2017). Tätä perustellaan edelleen argumentoimalla, että suhteiden muuttumisen syynä oli ”*...uusi, selvästi aggressiivinen asenne Moskovan suunnalta, joka ensin johti Georgian hyökkäykseen ja sen jälkeen Ukrainan [hyökkäykseen]*” (DN 21.2.2017). Ajatus siitä, että myös länsimaiden käytöstä Venäjää kohtaan pitäisi tarkastella kriittisesti kumotaan täysin. Esimerkiksi todetaan että ”*...ei ole olemassa minkäänlaista länsimaista sotilasuhkaa Venäjää kohtaan*” ja että ”*...ajatus siitä, että Nato ilman provokaatiota hyökkäisi Venäjän territoriolle on absurdi*” (DN 21.2.2017.) Maaailma jaetaan teksteissä kahteen leiriin. Mihin tällä pyritään? Ensinnäkin tämä vetoaa lukijan eetokseen, näyttämällä kuinka yksi osapuoli toimii väärin ja toinen osapuoli toimii oikein. Samalla se vetoaa lukijan päätökseen, koska se pyrkii osoittamaan, että sellaisen yhteiskuntajärjestyksen olemassaolo, johon lukija on tottunut, on uhattuna.

Samaan tapaan maalailtaan Venäjästä kuvaa pääkirjoituksessa nimeltä ”*Nämä ovat ne epämurkavat totuudet, jotka Löfvenin kuuluisi ottaa esiin*” (DN 8.1.2017). Siinä argumentoidaan, että Venäjän käytös johtuu epätoivosta. Kirjoituksessa argumentoidaan, kuinka ”*Euroopan maiden välien hajottaminen ja niiden poliittisten systeemien murentamisesta on valitettavasti tullut Moskovan tapa yrittää puolustautua*” (DN 8.1.2017). Venäjä toimet esitetään tässä ikään kuin viimeisenä oljenkortena, jonka takana ei ole muuta syytä, kuin yritys näyttää mahtavalta. Samassa tekstissä kerrotaan, kuinka ”*Venäjä haluaa nähdä itsensä mielellään suurvaltana. Maan talous on arviolta yhtä suuri kuin Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Suomen bruttokansantuote yhteensä. Verrattuna EU:n yhteiseen talouteen on Venäjä pieni*” (DN 8.1.2017). Lukijalle välitetään ajatusta, että jos entinen suurvalta haluaa epätoivoisesti näyttäytyä mahtavana, mihin kaikkeen se silloin pystyy? Pääkirjoituksessa argumentoidaan, ettei EU tai Pohjoismaat ole Venäjälle uhka, vaan päinvastoin ”*haluamme tehdä niin paljon yhteistyötä kuin mahdollista, sillä olettamuksella, että Kreml kunnioittaa kansainvälistä oikeutta ja lopettaa muiden maiden hajottamisen*” (DN 8.1.2017). Kirjoituksessa käytetään hyväksi eetosta, jonka avulla se nostaa omaa auktoriteettiaan korkeammalle. Pohjoismaat näyttäytyvät rauhanomaisina ja ystävällisinä, kun taas Venäjä on aggressiivinen.

Sama ajatus toistuu Gunnar Jonssonin kolumnissa ”*Venäjän Zapad-harjoitus pelottaa enemmän kuin Aurora*” (DN 29.8.2017). Siinä käsitellään Venäjän suurharjoitusta Zapadia ja

Ruotsin sekä Natojoukkojen suurharjoitus Auroraa. Tekstissä pyritään osoittamaan, kuinka länsimaiden toimet ovat vain reaktio Venäjän tekemisiin: *”Putin puhuu aina Naton provokaatioista. Mutta se oli kuitenkin Venäjä, joka tuhosi turvallisuusjärjestyksen Euroopassa muuttamalla rajoja väkivallalla, Ukrainassa”* (DN 29.8.2017). Kirjoitus argumentoi, että tämän vuoksi läntisen liittouman on ollut järkevää vahvistaa jossain määrin jäsenmaidensa puolustusta. Länsimaiden toimia kuvataan ”kohtuullisiksi” kun taas Venäjä on *”tuhonnut turvallisuusjärjestyksen”* (DN 29.8.2017). Tässä Venäjä ja suurharjoitus Zapad ovat esimerkkejä pahasta, vaarallisesta toiminnasta kun taas länsimaat ja Aurora harjoitus on nähtävä pelkästään reaktiona Venäjän toimiin. Suurharjoituksista kirjoitetaan myös logospäätteisesti. Tekstissä todetaan, kuinka Zapadiin on oikeasti osallistumassa *”läheemmäs 100 000 sotilasta”* (DN 29.8.2017), koska Venäjä pitää monia harjoituksia samalla kerralla. Ruotsin organisoimaan Auroraan on sen sijaan osallistumassa noin 20 000 sotilasta. Luvuilla tuetaan tekstin väitettä siitä, että Auroran tarkoitus on harjoitella puolustusta, kun taas Zapadin tarkoitus on *”jossain muussa”* (DN 29.8.2017).

Vastakkainasettelu lännen ja Venäjän välillä ja tapa, millä Ruotsin suhteista muihin länsimaihin kirjoitetaan, korostavat mielikuvaa yhteisestä vihollisesta. Erityisesti suhdetta Yhdysvaltoihin painotetaan tärkeäksi ja siihen viitataan Ruotsin *”parhaana ystävänä”* (DN 9.11.2017). Ruotsi myös *”nojaa USA:an”* (DN 9.11.2017) ja sen kanssa tehtävä *”...bilateraalin yhteistyö on merkityksellistä”* (DN 9.11.2017). EU:n tai Pohjoismaiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä puhutaan myös, mutta juuri niiden tärkeyttä Ruotsille ei korosteta samalla tavoin. Pohjoismaista puhuttaessa korostuu myös Ruotsin moraalinen vastuu naapureitaan kohtaan. Vaatiessaan puolustusbudjetin korottamista, puhutaan esimerkiksi, kuinka *”...se myös turvaisi solidaarisuudesta Ruotsin pohjoismaalaisia ja baltialaisia naapureita kohtaan, yhteisen turvallisuuden, rauhan ja vapauden pohjoisessa Euroopassa”* (DN 8.1.2017). Tällainen ”me”-henki on näkyvillä myös muualla. Wallströmin ja Lavrovin tapaamisesta kirjoitetaan esimerkiksi, kuinka hyvä on, että Wallström korostaa Ruotsin tukea EU:n linjalle ja kuinka Ruotsin ja Venäjän mahdollinen yhteistyö joillain alueilla *”...ei saa estää maailmaa muistuttamasta ja vastustamasta venäläisistä aggressioista”* (DN 21.2.2017). Samaa tapaan todetaan että *”turvallisuus rakennetaan yhdessä muiden maiden kanssa”* (DN 9.11.2017).

Argumentointi Venäjän vaarallisuudesta perustellaan myös konkreettiset esimerkit sen toimista. Esimerkiksi nyky-Venäjän ulkopolitiikan keinoihin kerrotaan kuuluvan *”hybridisota, huhujen levittäminen, valeuutiset, hakkeriarmeijat, ”pienet vihreät miehet” ja provokatiiviset sotaharjoitukset”* (HS 21.2.2017). Toisin sanoen, Venäjällä on käytössään valtavat määrät

uusia, pelottavia keinoja, joita se voi hyödyntää Ruotsia vastaan. Tämä ajatus toistetaan, eri sanoin ja kysymykseksi muotoiltuna, myös muualla. Siinä kysytään, että ”*jos Venäjä nyt haluaa pelkkiä rauhallisia suhteita, miksi se keskittyy tietomurtoihin, valeuutisten levittämiseen sekä äärioikeistopuoleiden rahoittamiseen Euroopassa?*” (DN 8.1.2017). Joskus konkreettisten esimerkkien ja Venäjän toimien välillä ei ole selvää yhteyttä. Esimerkiksi argumentoidaan, että hybridisota osana Venäjän ulkopoliittikkaa sekä ulkomaalaisten mökkiostot Turun saaristosta ovat liitoksissa toisiinsa.

Ratkaisuna Nato

Länsimaisuuteen ja länsimaisiin arvoihin yhdistyy teksteissä vahvasti Nato. Melkein kaikissa Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa Natoa tarjotaan vastaukseksi kaikkiin ongelmiin, oli kyse sitten Ruotsin puolustuksen budjetista tai Venäjän uhasta.

Vahvin kannanotto Nato-jäsenyyden puolesta on pääkirjoituksessa ohjusten ostamisesta otsikolla ”*Isänmaallisuus johtaa Natoon*” (DN 9.11.2017). Ensinnäkin, siinä jo itse otsikko on sanaleikki yhdysvaltalaisen hävittäjäjärjestelmän nimestä (Patriootti, josta tekstissä puhutaan, sekä sanasta patrioottisuus eli isänmaallisuus. Ruotsin tekemä päätös hävittäjähankinnasta yhdistetään isänmaallisuuteen ja turvallisuuspolitiikkaan laajemmin ja näin pyritään ohjailemaan lukijan mielipidettä siitä, mikä merkitys hävittäjäostoksilla on. Otsikko on myös kannanotto turvallisuuspolitiikkaan. ”Isänmaallisuus johtaa Natoon” argumentoi jäsenyyden puolesta. Kun puhutaan maanpuolustuksesta, tulkitaan isänmaallisuus usein positiiviseksi ja tunteita herättäväksi asiaksi. Tässä sillä vedotaan lukijan paatukseen. Lisäksi se voidaan tulkita olevan väite siitä, että ostopäätöksen myötä Ruotsi on jo matkalla Natoa kohti.

Samassa kirjoituksessa pyritään osoittamaan kuinka konkreettiset teot, kuten ohjusjärjestelmän valinta, tarkoittaa että Ruotsi on jo matkalla Natoa kohti. Samalla tavoin Ruotsin turvallisuuspolitiikan yhteistyömuotoja käytetään esimerkkinä tällaisesta kehityksestä. Tässä kohtaa puhutaan kumppanuudesta Naton kanssa. Samalla mainitaan, että on olemassa sopimus Naton kanssa, joka ”...*helpottaa sitä, että Nato voi tukea meitä*” (DN 9.11.2017) ja lisäksi Aurora suursotaharjoitus on pidetty yhdessä Naton jäsenien kanssa.

Lukijaa pyritään vakuuttamaan Natosta esimerkiksi argumentoimalla, että Nato on ”*turvannut jäseniensä edun toisesta maailmansodasta lähtien*” (DN 9.11.2017). Samalla tavalla koskien Yhdysvaltoja argumentoidaan, että maa ”...*pitää ydinasesateenvarjoa tulevaisuudessakin Euroopan, sekä Ruotsin, yllä*” (DN 9.11.2017). Tässä painotetaan solidaarisuutta ja velvollisuutta, ja sama ajatus välitetään myös muualla teksteissä. Samalla solidaarisuudella ja

vastuunkannolla perustellaan Natoon kuulumista myös muualla teksteissä. Kun puhutaan puolustusbudjetin nostamisesta Naton tasolle, perusteluksi tarjotaan sitä, kuinka se *”...solidaarisuudessa Ruotsin pohjoismaalaisia sekä baltialaisia naapureita kohtaan turvaisi yhteisen turvallisuuden, rauhan ja vapauden pohjoisessa Euroopassa”* (DN 8.1.2017).

Samaa logiikkaa käytetään puhuttaessa ydinasekieltosopimuksesta. Pääkirjoitus *”Venäjän pitäisi herättää unelmoija”* (DN 14.6.2017) argumentoi, ettei sitä pitäisi edistää koska se saattaa Ruotsin vaaraan. Pääkirjoituksen mukaan Ruotsin turvallisuuden ja ydinasekieltosopimuksen edistämisen välillä on suora yhteys. Tässä tausta-ajatuksena on se, että Nato on Ruotsin ainoa turva, jos Ruotsia uhataan. Tämä ilmaistaan melko suoraan, kun kirjoituksessa kehoitetaan miettimään *”...kuinka viisasta on edistää ydinasekieltoa, kun meidän apumme on USA:n ja Naton käsissä”* (DN 14.6.2017). Samasta varoitetaan myös muualla. Monen Nato-maan kerrotaan todenneen *”...Ruotsin kumppanuuden Naton kanssa joutuvan riskialueelle”* (9.11.2017). Venäjä sen sijaan nostetaan esimerkiksi valtiosta, joka ei kieltoa tottelisi. Lukija ymmärtää, että Ruotsi joutuisi ydinasekiellon myötä entistä uhanalaisemmaksi.

Nato-jäsenyyttä perustellaan myös viittaamalla Ruotsin puolustusbudjettiin. Pääkirjoituksessa *”Isänmaallisuus johtaa Natoon”* (DN 9.11.2017) argumentoidaan, että Ruotsin puolustusbudjetti on *”onneton”* (DN 9.11.2017). Tähän esitetään kuitenkin ratkaisu, joka kirjoituksen mielestä on se, että budjettia nostetaan samalle tasolle Naton kanssa. Budjetti nousee tuolloin puolella entisestä, jonka kommentoidaan olevan *”kohtuullista”* (DN 9.11.2017). Siinä sanotaan että *”tähän pitäisi Ruotsinkin päätyä”* (DN 9.11.2017). Budjetin nykytilan huonoutta viittaamalla siihen, ettei vuoden 2015 puolustusbudjetti riittänyt niihin päätöksiin joita poliitikot olivat tehneet. Yhdistettynä budjettiin lisätään havainto siitä, kuinka, *”se, että Ruotsi voi tehdä kaikkea allianssin kanssa olematta sen jäsen, samaan aikaan kun sen selkärankana toimiva Yhdysvallat on ystävämme, on nurinkurista”* (DN 9.11.2017).

Nykytilannetta kutsutaan *”nurinkuriseksi”* ja tekstissä pyritään osoittamaan, kuinka jäsenyys on jo niin lähellä, että siihen liittyminen on oikeastaan vain muodollisuus. Budjettia korottamista käsitellään myös muualla. Esimerkiksi vaaditaan, että Ruotsi *”muutamana vuoden sisään kohdistaa 2 prosenttia BNP:stä puolustukseen”* (DN 8.1.2017). Budjetin korottamisen ja Nato-jäsenyyden välinen yhteys ei jää huomaamatta, kun tekstissä myös vaaditaan myös, että *”...Ruotsin pitää yhdessä Suomen kanssa pitää ovi Natoon auki”* (DN 8.1.2017).

Nato-jäsenyyden kritiikkiä otetaan esille myös, mutta lähinnä tavalla, jonka tarkoitus on tehdä kritiikki tyhjäksi ja jonka tarkoitus on vahvistaa tekstien omia väitteitä. Esimerkiksi Aurora-

harjoitukseen liittyen kirjoitetaan siitä, kuinka huolta on nostanut yhdysvaltalaisien joukkojen osallistuminen siihen. Tämä kritiikki on lehden mukaan ”*puolustus- ja Natovihollisten nostamaa hälyä siitä, kuinka vaarallista kaikki on*” (DN 29.8.2017). Se leimataan myös turhaksi varoittelemaksi.

Kritiikkiä Yhdysvaltojen kanssa tehtyä yhteistyötä kohtaan ja Natojäsenyyden vastustamista vähätellään myös pääkirjoituksessa ”Venäjän pitäisi herättää unelmoija”. Esimerkiksi ydinaseiden vastustajat näkevät ”*merkittävää kyllä Yhdysvallat suurena uhkana*” (DN 14.6.2017) ja lisäksi tekstin mukaan pelotellaan ”*...puolustusyhteistyöllä ja, luoja suokoon, Natojäsenyydellä*” (14.6.2017). Lukijalle osoitetaan tällaisella nimittelyllä kuinka naurettavaa ja alarmistista sellainen kritiikki on.

Myös ruotsalaista sisäpolitiikkaa ja vallassa olevia poliitikkoja kritisoidaan Naton vastustamisesta. Lukijalle poliitikkojen vastustus esitetään ehdottomuutena, jolla ei ole kunnan perusteluja. Ruotsissa vallassa olevien sosiaalidemokraatit ovat ”*...sanoneet refleksinomaisesti ei Nato-jäsenyydelle*” (DN 9.11.2017). Teksteissä pyritäänkin osoittamaan jonkinlaista poliittista tekopyhyyttä, joka ei ole realistista reagointia olemassa oleviin uhkiin. Puolustusministeri Hultqvistin sanotaan ”*...ajavan jonkin tyyppistä mini-allianssia Ruotsin, Suomen ja Yhdysvaltojen välillä*” mutta sitä ei kuitenkaan saa kutsua ”*...allianssiksi, koska Ruotsin väitetään olevan 'puolueeton'*” (DN 9.11.2017). Myös ulkoministeri Wallströmin linjaa kohti esitetään kritiikkiä. Wallströmin kannattamaa ydinasesopimuskieltoa kuvaillaan ”*...linjaksi, joka ei sovi yhteen puolustuspolitiikan tai todellisuuden kanssa*” (DN 9.11.2017). Wallströmin linjaa suhteessa Natoon harmitellaan myös muualla. Hänen kutsutaan pitävän ”*...kategorisesti ovea Natoon kiinni*” (DN 21.2.2017). Poliittikkoihin kohdistuva kritiikki vetoaa lukijan päätökseen ja eetokseen. Poliittinen johto näyttäytyy naiivina (ydinasekieltosopimuksen edistäminen) tai epäuskottavana (Ruotsin ”puolueettomuus”). Asia lukijalle moraalisesti epäilyttävänä, kun Natojäsenyyden vihjaillaan lähinnä riippuvan sosiaalidemokraattien keskinäisestä eripurasta tai kun ulkoministeri julistaa Ruotsin kannattavan kieltoa, joka pääkirjoituksen mukaan asettaa maan suoraan vaaraan.

Pääkirjoituksissa argumentoidaan niin vahvasti Natoon liittymisen puolesta, että muut yhteistyömuodot jäävät vähälle huomiolle. Usein niiden tarkoitus on myös osoittaa lukijalle, kuinka hyvä ja järkevä päätös Nato-jäsenyyden kannattaminen on. Esimerkiksi Ruotsin yhteistyöstä muiden maiden kanssa puhuttaessa, EU:n puolustusyhteistyön kuvaillaan olevan ”*alkutekijöissään*” ja että ”*...paljon kertoo siitä, että sille tasolle se myös jää*” (DN 9.11.2017). EU:n tilasta puhutaan muutenkin negatiiviseen sävyyn. Yhteistyön kuvaillaan jo ”*keikkuvan*”

(DN 8.1.2017) ja mikäli Marine Le Pen valittaisiin Ranskan presidentiksi EU yksinkertaisesti ”hajoaa” (DN 8.1.2017). Voidaan myös kysyä, minkälainen asenne EU:n kanssa tehtävää turvallisuusyhteistyötä kohtaan on, jos useimmiten puhuttaessa Ruotsin turvaamisesta tarjotaan ensimmäisenä vastauksena Natoa.

Suomesta tai Pohjoismaista puhutaan vielä vähemmän liittyen Ruotsin turvallisuuteen. Suomi esitellään yhdessä pääkirjoituksista liittyen yhteistyöhön Ruotsin ja Yhdysvaltojen kanssa. Tässä yhteistyötä ei arvoteta, vaan tässäkin tarkoitus on osoittaa lukijalle se, että Ruotsilla on olemassa olevat vahvat suhteet Yhdysvaltoihin. Suomeen viitataan ”rakkaana naapurimaana” (DN 8.1.2017) ja sen kanssa tehtävää yhteistyötä pidetään tärkeänä. Tekstistä ei ilmaista onko yhteistyö itseisarvo, koska sitä pidetään tärkeänä osana Ruotsin puolustusta. Lähinnä lukijalle jää käsitys, että se on Ruotsin moraalinen velvollisuus ja solidaarisuuden osoitus naapureille, jos Ruotsi menee kohti Natoa. Vain tässä yhteydessä puhutaan kuinka ”...Ruotsi kuten Suomi pitää oven Natolle auki” (DN 8.1.2017).

8. Keskustelu

Pääkirjoitusten yhteinen nimittäjä on Venäjä ja sen vaikutus maiden turvallisuuspolitiikkaan. Venäjä on jokaisessa kirjoituksessa läsnä ja usein se toimii jonkinlaisena vastapuolena, jonka kautta peilataan oman maan turvallisuustilannetta. Koska olen valinnut samoihin aikoihin julkaistuja pääkirjoituksia kummastakin lehdestä, on vertailu helpompaa ja lehtien linjat käyvät selvemmin eroon. Yleisesti kirjoituksista käy ilmi, että Helsingin sanomissa käytetty retoriikka on paljon varovaisempaa kuin Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa. Samalla tavoin turvallisuuspolitiikasta puhutaan laajemmasta näkökulmasta, kuin pelkästään suhteessa Venäjään. Siitä huolimatta on selvää, että Venäjä on koko ajan taustalla tärkeänä tekijänä turvallisuustilannetta analysoitaessa. Dagens Nyheterin teksteissä pääväitteet tulevat todella hyvin selväksi, kun taas Helsingin Sanomissa ne esitetään välillä epäsuoremmin. Dagens Nyheter on myös selvästi kantaottavampi ja haluaa saada lukijan ikään kuin mukaan keskusteluun. Helsingin Sanomissa otetaan kantaa, mutta niistä ei välttämättä välity pyrkimys siihen, että lukijan mielenkiintoa yritetään pitää yllä. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon sisäpolitiikassa tapahtuvat asiat tekstien julkaisun aikana. Ruotsissa oli edessä eduskuntavaalit syksyllä 2018, kun taas Suomessa käytiin presidentinvaalit syksyllä 2017. Vaikka vaalit eivät ole täysin verrannollisia keskenään, ovat ne hetkiä jolloin turvallisuuspolitiikka aiheena nousee

usein pinnalle ja jolloin pääkirjoituksia käytetään entistä enemmän keskustelunavaajana. Lisäksi erityisesti Dagens Nyheterissa paljon käsitelty Ruotsin puolustuspolitiikka ja siihen kohdistuva kritiikki voidaan myös nähdä osana tulevien vaalien keskusteluja.

Dagens Nyheterin kritiikki Venäjää kohtaan on voimakasta ja siitä käytetään hyvin dramaattista kieltä. Ruotsin huonontuneesta turvallisuustilanteesta tilanteesta syytetään suoraan Venäjän toimia Ukrainassa tai tällä hetkellä Venäjän oletetusti käyttämiä hybridikeinoja, kuten esimerkiksi oikeistolaisen ääriyhmien rahoittamista tai tietomurtoja. Suurin osa retorisisista keinoista pohjautuu päätökseen, eli tunnepohjaisiin väitteisiin. Ajatus joka kirjoituksista välittyy, on usein se, että Ruotsi on pieni demokratia jota uhkaa suuri, aggressiivinen naapuri. Ruotsi sijoitetaan teksteissä tukevasti osaksi länsimaita ja länsimaisia arvoja. Kontrastina tälle Venäjä on epäsiivistynyt valtio, joka yrittää epätoivoisesti olla isompi ja mahtavampi kuin se esimerkiksi talouden perusteella on. Sen johtajat käyttävät ”aggressiivista retoriikkaa” tai käyttäytyvät psykopaatin tavoin. Kaikkia poliitikkoja tai muita länsimaisia johtajia, jotka kannattavat Putinin toimia kutsutaan surkimuksiksi.

Dagens Nyheterin pääkirjoituksessa näkökulma tilanteeseen on se, että Ruotsi, tai muut länsimaat, eivät haluaisi riidellä mutta Venäjä ikään kuin ajaa maat siihen. Niistä huokuukin ajatus siitä, että on Ruotsin velvollisuus taistella Venäjän kaltaisia ”kiusaajia” vastaan, osoittaa tukea muille naapureille ja ottaa vastuuta tilanteesta. Tämä voidaan nähdä myös olevan osa Ruotsin klassista turvallisuuspoliittista ajattelua, jossa on historiallisesti pidetty tärkeänä moraalisenä esimerkkinä toimista kansainvälisessä politiikassa. Osasta pääkirjoituksia Venäjän ja Ruotsin roolit kahdessa eri leirissä kuvastavatkin ideologista kamppailua fyysisen lisäksi. Lisäksi korostetaan sitä, että tämä niin kutsuttu kamppailu on käynnissä nyt ja sille on melkein jo liian myöhäistä tehdä mitään. Tässä vedotaan melkein pelkästään lukijan tunteisiin ja pelkoon siitä, että jotain vaarallista voi tapahtua pian, jos mitään ei tehdä. Pelon tai huolen herättäminen onkin tärkeimpiä vaikutuskeinoja, millä Dagens Nyheter vetoaa lukijaan.

Venäjän lisäksi kritiikin kohteeksi joutuu myös Ruotsin puolustuksen tila, tosin nämä kaksi asiaa liittyvät vahvasti toisiinsa. Dagens Nyheterin mukaan Ruotsin puolustuksen heikko kunto tekee sen alttiimmaksi Venäjän uhkalle. Toisaalta puolustuksen tilaa ei käsiteltäisi samalla tavoin, jos Venäjän uhkaa ei olisi. Tätäkin ajatusta käytetään hyväksi esimerkiksi, kun puhutaan siitä, että Ukrainan tilanne on syy sille, miksi Ruotsin turvallisuustilanne on huonontunut. Puolustuksesta keskustellessa Dagens Nyheterin tekstit eivät kaihda sen painottamista, että maassa on tehty ennen virheitä puolustuspolitiikassa. Näihin viitataan esimerkiksi ”90-luvun optimismina” ja ”huolettomina aikojina”. Lukijalle halutaan välittää ajatusta siitä, että nyt on

viimeinen hetki herätä ja katsoa tilannetta realistisesti. Se tarkoittaa Dagens Nyheterin näkökulmaa ja siinä esitetyjä ratkaisuja ongelmiin. Puolustuksen kurjuutta painotetaan kertaamalla myös faktoja, joiden avulla tilannetta konkretisoidaan lukijalle. Ratkaisuna puolustuksen tilaan ja Venäjän uhkaan näkee Dagens Nyheter sekä puolustuksen määrärahojen nostamisen, sotavoimiin panostamisen ja tärkeimpänä Natoon liittymisen.

Nato-jäsenyys näkyikin pääkirjoituksissa ainoana ratkaisuna Ruotsin turvallisuuden tilaan tällä hetkellä. Perustelut ovat monipuolisia. Nato nähdään esimerkiksi ainoana ratkaisuna Venäjän uhkaan, Ruotsin kerrotaan jo tekevän yhteistyötä puolustusliiton kanssa tai kuvaillaan, kuinka Nato on historiallisesti ollut ainoa tekijä, joka on taannut Euroopalle turvan. Lisäksi Nato on osa länsimaita ja Ruotsi kuuluu tiukasti länsimaihin. Samaan tapaan EU yhteistyökumppanina tuodaan esiin kirjoituksissa muutamaan kertaan, mutta sen maininta vaikuttaa enemmän välttämättömyydeltä kuin tavoitteelta. EU:ta kuvaillaan epävakaaaksi ja sen avulla perustellaan myös Natoon kuulumisen tärkeyttä. Yhdysvallat luetaan kuuluvaksi vähän niin kuin yhteen Naton kanssa. Esimerkiksi maasta puhutaan ”*parhaana ystävänä*” ja sen kuvaillaan oleva ”ainoa apu” tiukan tilanteen tullessa. Kritiikki Yhdysvaltojen kanssa tehtävää yhteistyötä kohtaan saa osakseen samanlaista arvostelua kuin Venäjä. Kriitikoita kutsutaan vihamielisiksi tai naiiveiksi. Heitä syytetään myös esimerkiksi siitä, että Ruotsi saattaisi jäädä ilman apua, jos Venäjä hyökkää. Yhdysvaltojen viimevuosien politiikkaan kohdistetaan myös arvostelua, mutta se liittyy lähinnä Trumpin käyttäytymiseen. Kuitenkin haivahduksia epävarmuudesta Yhdysvaltojen tukeen liittyen näkyy välillä. Washingtonia kuvataan esimerkiksi ”...*koko ajan epäluotettavammaksi*” (DN 21.2.2017) ja Trumpin sanotaan olevan ”...*kiinnostuneempi suhteesta Putinin kanssa kuin Pax Amerikanan hoitamisesta*” (DN 8.1.2017). Riski siihen, että Yhdysvalloilta ei enää saataisi tukea vauhdittaa ajatusta siitä, että tuki pitää hakea Natosta.

Kritiikkiä kohdistetaan myös Ruotsin turvallisuuspoliittiseen linjaan. Se henkilöityy johtaviin poliitikkoihin. Esimerkiksi valitellaan sitä, että Wallström vastustaa Natoa tai ajaa linjaa ”...*joka ei perustu puolustuspolitiikkaan tai todellisuuteen*” (DN 9.11.2017) viitaten Ruotsin ajamaan ydinasekieltoon. Samalla tavalla kerrotaan, kuinka Hultqvist ei halua viitata Yhdysvaltain, Ruotsin ja Suomen väliseen yhteistyöhön ”*miniallianssina*”, koska Ruotsi on puolueeton. Johtajat näyttävät joko naiiveina tai tekopyhinä poliitikkoina. Lisäksi pääkirjoitus, jossa keksitty pääministeri Stefan Löfven toivoo Nato-jäsenyyden hakemista tulevaisuudessa, voidaan tulkita kritiikiksi nykyistä linjaa kohtaan. Tässä pyritään välittämään ajatusta siitä, että poliittisen linjan muutoksen tiellä ja Natojäsenyyden esteenä ei ole

esimerkiksi yleinen mielipide vaan sosiaalidemokraattisen puolueen sisäiset kiistat ja yksittäisten poliitikkojen mielipiteet.

Vaikka Venäjän uhkaa korostetaan koko ajan teksteissä ei Natoon liittymistä perustella vaikkapa vetoamalla puolustusyhteisön konkreettisen sotavoimaan, kalustoon tai joukkojen sijoittamiseen. Tässä korostetaan yhteistä historiaa ja yhteisiä arvoja ja yhteistä päämäärää enemmän sitä mitä todellista hyötyä Natosta voi olla. Päällimmäisenä ajatuksena ei olekaan kenties tarkoitus korostaa lukijalle sitä, että Nato on realistinen ratkaisu huoliin. Ruotsi tekee jo nyt paljon yhteistyötä Naton kanssa, viimeisimpänä esimerkkinä suursotaharjoitus Aurora. Tärkeimpänä korostetaan sitä, että sekä Nato että Ruotsi taistelevat länsimaiden ja länsimaisten arvojen puolesta ja näin ollen se on oikein, että Ruotsi kuuluu Natoon tulevaisuudessa.

Dagens Nyheterin pääkirjoituksissa ei korosteta Suomea tai Suomen kanssa tehtävää yhteistyötä sen kummemmin. Suomi mainitaan muutamaa otteeseen, mutta kuten EU:n mainitseminen, vaikuttaa se olevan välttämättömyys eikä niinkään mikään tavoite. Esimerkiksi Ruotsin, Suomen ja Yhdysvaltojen yhteistyöstä puhutaan, mutta kontekstissa, jossa sen tarkoitus on todistaa, että Ruotsi on matkalla Natoon. Lisäksi toivotaan, että Ruotsi ja Suomi hakisivat yhdessä jäsenyyttä puolustusliitosta, mutta se voidaan tulkita enemmänkin keinoksi tehostaa tunnetta Ruotsin velvollisuudesta olla solidaarinen ja taistella länsimaisten arvojen ja vapauden puolesta naapuriensa takia. Ajatus Nato-jäsenyydestä myös keventyy, jos sitä ehdotetaan haettavaksi yhdessä Suomen kanssa. Ainoat muut maininnat Suomesta liittyvät Airiston Helmen tapaukseen. Sen yhteydessä ei esimerkiksi puhuta siitä, miten maat voisivat tehdä enemmän yhteistyötä, vaan koko tapausta käytetään kauhuesimerkkinä siitä, mitä käy, jos Ruotsi ei tee jotain turvallisuutensa eteen.

Helsingin Sanomien pääkirjoitukset ovat puolestaan maltillisia esittäessään kritiikkiä Venäjää kohtaan ja erityisesti siinä, miten Venäjää kuvaillaan. Pyrkimys vaikuttaa olevan se, että Venäjään kohdistuvaa kritiikkiä ”laimennetaan” yhdistämällä Venäjä laajempaan analyysiin turvallisuustilanteesta. Tästä esimerkkinä on pääkirjoitus, jossa ruoditaan sitä, miten Trumpin valinta saattaa vaikuttaa negatiivisesti Suomen turvallisuustilanteeseen, koska Venäjä voi pyrkiä vaikuttamaan EU:n ja Naton väleihin. Tässä ei ole kyse pelkästään siitä, että Venäjä uhkaa Suomea vaan myös Yhdysvalloista, Euroopasta ja Natosta. Saman tyyppisesti käsitellessä sitä, että Venäjä voi olla myös mahdollisesti Suomeen kohdistuvien vaalien häirintäyritysten takana, mainitaan myös se, ettei pelkästään Venäjä ole kieltänyt tätä vaan myös Trump sekä eurooppalainen vasemmisto. Vaikka Venäjää voidaankin kritisoida siitä, että se aiheuttaa epävarmuutta maailmanpolitiikassa kuvaillaan sen ja Suomen välistä suhdetta

ristiriitaisesti. Mailla kerrotaan olevan ”...samansuuntaisia tavoitteita” (HS 27.9.2018) ja kuvaillaan kuinka maat ovat ”...naapureita ja siksi tärkeitä toisilleen” (HS 27.9.2018). Samalla suhteiden muuttumista ”rasitteeksi” (HS 29.1.2017) pelätään ja Venäjää verrataan saalistajaksi, koska ”...nyt haetaan laumasta eksyneitä hitaita yksilöitä” (HS 29.1.2017). Venäjän rooli näyttäytyy ristiriitaisena.

Yksi Helsingin Sanomien kirjoitusten piirteistä on myös se, että niissä käsitellään paljon sitä, miten Suomessa keskustellaan Venäjästä, turvallisuuspolitiikasta ja Natosta. Kantaa otetaan itse aiheen sijaan siihen, millaista keskustelu on. Lisäksi teksteissä kuuluu varoittelu. Esimerkiksi Kari Huhdan kolumneissa kritiikki kohdistuu siihen, että tapa millä Suomessa käydään keskustelua Nato-jäsenyydestä vähentää lopulta sen uskottavuutta Venäjän silmissä. Venäjän vaara on ikään kuin vakio mutta lopputulos riippuu siitä, miten Suomessa käsitellään sitä. Samoin Laura Halmisen kolumnissa katse kohdistetaan Venäjän uhkan sijaan siihen, kuinka Suomi on itse itselleen uhka. Siinä puhutaan Venäjästä luotujen mielikuvien haitallisuudesta ja todetaan, että keskusteluissa ei saa liioitella vaan pitää puhua totta. Tekstin ajatus on se, että Venäjä on juuri niin paha uhka kuin uskomme ja tällaisella olettamuksella voi olla erittäin pahoja seuraamuksia. Tässäkin lopputulos riippuu siitä, miten suomalainen yhteiskunta pystyy käsittelemään Venäjää. Suomen mediaa kritisoidaan myös liittyen Putinin vierailuun, mutta nyt syytös on liian positiivisten mielikuvien luominen. Putinista puhutaan keinoja kaihtamattomana johtajana, jota on syytä pelätä ja tämä pitäisi olla jo tiedossa. Kritiikki kohdistuu jälleen Suomessa käytävään keskusteluun, ei esimerkiksi Putiniin. Myös nämä esimerkit viestivät jonkinlaisesta ristiriitaisuudesta Venäjään suhtautumisessa.

Venäjää ei käytetä perusteluna sille, että Suomen pitää hakea Natoon, mutta ”Nato-optiosta” puhutaan. Pääkirjoituksissa ei oteta kantaa siihen, pitäisikö Natoon hakea vai ei kuten Dagens Nyheterissä tehdään. Natojäsenyys nähdään varoituksena Venäjälle, mutta siitä ei puhuta realistisena mahdollisuutena Suomelle. Itseasiassa oikeasta jäsenyydestä ei puhuta missään vaiheessa, pelkästään ”Nato-optiosta” ja siitä, mitä sen menettäminen voisi tarkoittaa Suomelle. Nato-keskustelulla vaikuttaa olevan ikään kuin selvät raamit Suomessa ja niitä ei pidä muuttaa. Tosin tähänkin liittyen löytyy kriittinen ääni. Kari Huhta kritisoi keskustusten käytäntöjä ja väittää niiden olevan jopa vahingollisia.

Helsingin Sanomien pääkirjoitukset liittyvät Suomen ensisijaisesti länsimaiseen kontekstiin ja EU:n kanssa tehtävään yhteistyöhön. Sitä tarjotaan jonkinlaisena ”ratkaisuna” monissa teksteistä. Suomen pitää olla joko tiukemmin kiinni lännessä tai vaihtoehtoisesti nostetaan esimerkiksi esille Suomen yhteinen linja EU:n kanssa liittyen Ukrainaan. Suomen ja Ruotsin

yhteistyö nähdään selvästi tärkeänä, mistä osviittaa antaa esimerkiksi pääkirjoitus otsikolla ”Suomen ja Ruotsin uhat ovat yhteiset”. Samalla tavoin Suomen viiteryhmään sisällytetään Pohjoismaat. Lisäksi mainitaan Suomen tapaaminen Ruotsin ja Yhdysvaltojen kanssa liittyen puolustusyhteistyöhön. Kirjoituksissa ei kuitenkaan oteta niin selkeästi kantaa juuri yhteistyön puolesta. Ainoastaan kerran todetaan, että maat jakavat samanlaisia huolia liittyen turvallisuuteen. Tästä voidaan päätellä, että joko yhteistyö on niin luontaista ja tavallista ettei sen puolesta tarvitse enää ottaa kantaa tai sitä ei loppujen lopuksi nähdä tärkeimpänä foorumina tulevaisuudessa, vaan kenties esimerkiksi EU:n roolin toivotaan kasvavan.

Helsingin Sanomien kirjoituksissa välittyy ajatus siitä, että Venäjän uhka ei ole yllätys tai mikään uusi asia vaan aina yksi huomioon otettavista tekijöistä turvallisuudessa. Tätä uhkaa ei käytetä oman agendan ajamiseen kuten Dagens Nyheterin teksteissä. Venäjä on pikemminkin yksi osa turvallisuutta mutta se ei ole sen ainoa osa. Venäjästä välitetään myös monimutkaisempaa kuvaa ja siihen suhtautuminen on ristiriitaisempaa, kun taas Dagens Nyheterin kirjoituksissa se on hyvinkin yksioikoista. Kirjoitukset ovat usein pikemminkin kuvailevia kuin selkeästi kantaaottavia. Tästä voidaan vetää johtopäätöksiä siitä, millaista linjaa Suomi edelleen noudattaa suhteessa Venäjään. Tärkeintä on pitää välit kunnossa mutta ottaen samalla etäisyyttä. Koska Venäjällä on ollut ja on edelleen niin suuri rooli Suomen turvallisuuspoliittisessa keskustelussa, estää se myös osittain sen keskustelun johtamista uusille urille. Tämä kuuluu myös Helsingin sanomien tekstissä. Teksteistä näkyy myös suuri tarve siihen, että Suomen tilanne pysyisi samana. Venäjän suuntaan luotu hyvä suhde on tärkeä, mutta se myös mahdollistaa sen, ettei Suomen turvallisuustilanne ole muuttunut radikaalisti, vaikka Venäjän toimet viime vuosina ovat ehdottomasti vaikuttaneet Suomenkin tilaan. Kirjoitukset kuitenkin saavat myös aikaan käsityksen siitä, että tämä tilanne saattaa olla muuttumassa. Siitä ainakin vihjaillaan jatkuvasti ja se aiheuttaa tunteen siitä, että asioille on tehtävä jotain. Esitettävät ratkaisut ovat suureksi osaksi hyvin rauhaa rakentavia, mikä myös välittää ajatusta siitä, ettei muutosta haluta mutta jos se tulee, niin Suomi pyrkii siihen mukautumaan. Samalla on selvää, että muutos ei lähde Suomesta itsestään vaan nimenomaan se tulee ulkopuolelta.

Dagens Nyheterin teksteistä välittyy puolestaan kova halu muutokseen. Tämä koskee Ruotsin puolustusta sekä ulkopoliittisia linjauksia. Osittain on kyse lehden omasta agendasta, esimerkiksi liittyen Natojäsenyyteen. Samalla se kuitenkin heijastaa sitä tilaa, missä ruotsalaisen yhteiskunnan turvallisuuskeskustelu on tällä hetkellä. Kirjoituksissa Venäjästä rakennetaan alati kasvavaa uhkaa. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisestä, ystävällisesti

länsimaihin suhtaustuvasta, valtiosta se on muuttunut aggressiiviseksi naapuriksi. Selvästikin Dagens Nyheter näkee sen vain ajan kysymyksenä, milloin Venäjä hyökkää Ruotsiin.

Mietittäessä Suomen ja Ruotsin yhteistä tulevaisuutta, on helppoa kuvitella sen pysyvän samanlaisena, syvänä yhteistyönä koska tällaiselle ei ole mitään estettä eikä sitä ilmaista myöskään missään kirjoituksista. Samalla pääkirjoitusten perusteella voidaan nähdä, että Ruotsissa keskustelu oman maan puolustuksesta käy ajoittain niin kiivaana, että on vaikea kuvitella sen olevan vaikuttamatta tulevien hallitusten toimiin. Tähän vaikuttanee myöskin Ruotsin historiasta kumpuava tavoite toimia jonkinlaisena moraalisenä esimerkkinä, mikä näkyy Ruotsin halussa edistää kieltoa liittyen ydinaseisiin. Se näkyy myös tyyliä, millä ulkoministeri Wallströmin kuvailtiin laittaneen kamppoihin Venäjän ulkoministeri Lavroville maiden välisessä tapaamisessa.

Kuten jo aiemmin mainittu, tekstien perusteella Suomessa pidetään tutusta ja toimivasta linjasta kiinni. Teksteissä korostetaan ystävällistä, mutta tiukkaa suhtautumista Venäjään. Lisäksi korostetaan Eurooppaan ja länsimaihin kuulumisen tärkeyttä. Suomi ja Ruotsi jakavat ainakin osittain uhkakuvan tällä hetkellä, mistä tietysti kielii myös halu yhteistyöhön ja lähentyneet suhteet Yhdysvaltoihin. Tekstien perusteella maiden ulkopoliittisista linjoista piiryy kuva siitä, että ne ovat monella tapaa samanlaisia eikä mikään estä asioiden jatkumista samalla mallilla. Samalla on selvää, että teksteistä välittyvä kuva turvallisuuspoliittisesta keskustelusta antaa myös miettimisen aihetta, erityisesti liittyen Ruotsin aikomukseen hakea Nato-jäsenyyttä ja maan sisäpoliittista painetta suuriin muutoksiin myös ulko- ja puolustuspolitiikassa.

Tutkimuksen avulla valotetaan sitä, millaisia asenteita ja ajatuksia yhteiskunnassa esiintyy liittyen turvallisuuspolitiikan teemoihin erityisesti julkisessa keskustelussa. Pääkirjoituksia analysoimalla mahdollistetaan näiden aiheiden tarkastelun tutkiminen näkökulmasta, joka ei ole virallinen tai sidoksissa esimerkiksi puoluepolitiikkaan. Koska käytetty materiaali on kooltaan pieni ja tekstit on julkaistu suhteellisen lyhyen ajan sisällä, on analyysistä haasteellista saada laajempaa käsitystä maiden turvallisuuspoliittista keskustelusta. Mahdollisia tulevia tutkimuksia varten materiaalia voisi tämän vuoksi laajentaa suuremmaksi ja sitä voisi tutkia pidemmältä aikaväliltä. Siihen voitaisiin sisällyttää myös muita medioita.

Lähteet

Primääriaineisto:

Dagens Nyheter:

1. Militäroperationen i Pargas är en varning till Sverige

<https://www.dn.se/ledare/kolumner/peter-wolodarski-lordagen-da-polis-och-militar-stormar-vaxholm/>

2. Patriotism leder till NATO

<https://www.dn.se/arkiv/ledare/patriotism-leder-till-nato/>

3. Rysslands övning Zapad skrämmer mer än Aurora

<https://www.dn.se/ledare/signerat/gunnar-jonsson-ryssland-ar-det-storande-momentet/>

4. Gunnar Jonsson: Ryssland borde väcka drömmaren

<https://www.dn.se/ledare/signerat/gunnar-jonsson-ryssland-borde-vacka-drommaren/>

5. Vår utrikespolitik styr vi själva, Lavrov

<https://www.dn.se/ledare/huvudledare/var-utrikespolitik-styr-vi-sjalva-lavrov/>

6. Peter Wolodarski: Här är de obekväma sanningarna Löfven borde ta upp

<https://www.dn.se/ledare/peter-wolodarski-har-ar-de-obekvama-sanningarna-lofven-borde-ta-upp/>

Helsingin sanomat:

1. Venäjä-suhteisiin tarvitaan myös pääministeritaso

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005842359.html>

2. Kolumni: Suomi on maailman ainoa maa, joka sanoo, että sillä on ”Nato-optio” – oikeasti Nato-ikkunaa muurataan kiinni”

<https://www.hs.fi/paivanlehti/07112017/art-2000005438887.html>

3. Kiihkein Venäjän syyttely voi olla Venäjälle hyödyksi – pelon lietsonta voi johtaa meitä harhaan

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005371839.html>

4. Suomi pehmentää Putinin vierailua Punkaharjun maisemilla, mutta Venäjän presidentti suhtautuu pehmeään valtaan kuten kansalaisjärjestöihin – vihamielisesti

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005302901.html>

5. Uusi epävarmuus vaikuttaa Suomeen

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005065205.html>

6. Suomen ja Ruotsin uhat ovat yhteiset

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005038357.html>

Kirjallisuus:

Copeland, D (2006), "*The constructivist challenge to structural realism – A review essay*", Teoksessa *Constructivism and International relations – Alexander Wendt and his critics*, Stefano Guzzini ja Anna Leander (toim.), Oxon: Routledge, 1-20

Fierke, Katrin (2007), "*Critical Approaches to International Security*", UK: Polity Press Cambridge

Habermas, Jurgen (2001), "The Public Sphere: An Encyclopedia Article". Teoksessa *Media and Cultural Studies*, Meenakshi, Durham Gigi &, Kellner, Douglas M (toim.), Malden: Blackwell Publishing, 73-78

Hellspong, Lennart (2013), "*Argumentationens retorik – Handbok*", Lund: Studentlitteratur

Hellspong, Lennart (2011), "*Konsten Att Tala – Handbok i Praktisk Retorik*", Lund: Studentlitteratur

Hellspong, Lennart (2001), "Metoder för brukstextanalys", Lund: Studentlitteratur

Kjeldsen, Jens (2006), "Retorik idag – Introduktion till modern retorikteori", Spartacus forlag

Kuusisto, Riikka (1996), "Sodan Retoriikasta". Teoksessa *Pelkkää Retoriikkaa*, Palonen Kari ja Hilikka Summa (toim.), Tampere: Vastapaino, 267-291

Palonen, Kari & Summa, Hilikka (toim.) (1996), "*Pelkkää Retoriikkaa*", Tampere: Vastapaino

Sähköiset lähteet:

Adler, Emanuel (1997), "*Seizing the Middle Ground – Constructivism in World Politics*", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No. 3, pp. 319-363. Luettu 13.03.2018

Archer, Clive & Joenniemi, Pertti (2015), "*Nordic Security and defense cooperation: Northern policies in a European perspective*" Teoksessa "Nordic Cooperation: A European region in transition", Strang, Johan (toim.), pp. 165-183

Bitzer, Lloyd F (1968), "*The Rhetorical Situation*", *Philosophy and Rhetoric* vol. 1 (1968) pp. 1-14

Creutz, Katja (2018), “*Finlands pragmatiska kurs i de globala omvälvningarnas svallvågor*”, Skandinavisk Tidsskrift for Internasjonale Studier, Vol. 76, No. 4, pp. 331–342. Luettu 13.2.2019

Dagens Industri (2019), ”*Hultqvist: Ryssland provocerar oss*”. Luettu 2.4.2019
<https://www.di.se/nyheter/hultqvist-ryssland-provocerar-oss/>

Dagens Nyheter (2019) ”*Om Dagens Nyheter*”, Dagens Nyheter.
<https://www.dn.se/nyheter/om-dagens-nyheter/>. Luettu 1.4.2019

Dahlin, Maria (2008), “*Tal om terror – Säkerhetspolitisk retorik i Sverige och Ryssland hösten 2001*”, Umeå Universitet, Luettu 12.3.2019

Diez, Thomas & Bode, Ingvid & Fernandes da Costa, Aleksandra (2011), “Key Concepts in International Relations”, SAGE Publications.

Europaportalen (2019), ”*Wallström: EU måste överväga nya sanktioner mot Ryssland*”, Europaportalen, 5.12.2018, Luettu 25.3.2019
<<https://www.europaportalen.se/2018/12/wallstrom-eu-maste-overvaga-nya-sanktioner-mot-ryssland>>

Finnemore, Martha & Sikkink, Kathryn (1998), “*International Norm Dynamics and Political Change*” International Organization, Vol. 52, No. 4, International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics, pp. 887-91. Luettu 2.11.2018

Holmqvist, Anette (2019), “*Löfven ska träffa Putin*”, Aftonbladet, 26.3.2019. Luettu 26.3.2019
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/dOR41w/lofven-ska-traffa-putin>

Hough, Peter (2004),” *Understanding Global Security* “Online Routledge London. UK e-kirjasto

Hopf, Ted (1998), “*The Promise of Constructivism in International Relations Theory*”, International Security, Vol. 23, No. 1, pp. 171-20. Luettu 29.10.2018

Hämäläinen, Unto (2015), “*Syksyllä 1990 Ruotsi petti katalasti Suomen*”, Helsingin sanomat. 7.11.2015. Luettu 2.7.2019

<<https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000002864004.html>>

Iso-Markku, Tuomas (2018),” *Nordic Foreign and Security Policy Cooperation – The New Strategic Environment as a Catalyst for Greater Unity?*”, FIIA Briefing paper 234. Luettu 14.2.2019

Jåma, Sharon (2017), ”*Wallström (S): Inte vårt fel att relationen är frostig*”, SVT. 19.2.2017, Luettu 25.3.2019
<<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/relationen-sverige-ryssland-djupfryst>

Juntunen, Tapio & Pesu, Matti (2018),” *Mistrust within trust – Finnish-Swedish defense cooperation and the ghosts of the 1990 EC application incident*”, Teoksessa Trust in International Relations: Rationalist, Constructivist and Psychological Approaches, Haukkala Hiski & van de Wetering, Carina & Vuorelma, Johanna) Luettu 22.2.2019

Jägerhorn-Taberman Jenny, ” *Löfven och Sipilä: Finlands och Sveriges relation speciell*”, Hufvudstadsbladet, 29.1.2019. Luettu 15.2.2019
<https://www.hbl.fi/artikel/lofven-och-sipila-finlands-och-sveriges-relation-speciell/>

Kunz, Barbara (2015), ”Sweden’s NATO Workaround – Swedish Security and Defense Policy against the Backdrop of Russian Revisionism”, Focus Stratégicue, No. 64. Luettu 14.2.2019

Kragh, Martin (2018), ”Sveriges relationer med Ryssland: kontinuitet och förändring historiskt och idag”, Nordisk Östforum. No. 32, pp.54-57. Luettu 3.7.2019

Latvala, Johanna & Puisto, Merja (2017), ”Putin saapuu Savonlinnaan – sadat poliisit valvovat vierailun turvallisuutta”, Aamulehti. 27.7.2017. Luettu 20.7.2019

<https://www.aamulehti.fi/a/200289031>

Lindhe, Joel (2018), ”Wallström: Valkampanjen i Ryssland riggad till Putins fördel”, SVT. 18.3.2018. Luettu 2.4.2019

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/wallstrom-valkampanjen-i-ryssland-riggad-till-putins-fordel>

Liljedheden, Andreas (2019), ”En sämre säkerhetssituation för alla”, Sveriges Radio. 14.2.2019. Luettu 2.4.2019

<https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3304&grupp=6240&artikel=7155729>

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2018), ”Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta”, MTS. 1/2018. Luettu 3.4.2019

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2018), ”Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar. MSB 19.12.2018. Luettu 3.4.2019

Metelinen, Sami (2018), ”Suomen Nato-jäsenyyden kannatus on pysynyt likimain ennallaan”, EVA.28.11.2018.Luettu3.4.2019

<https://www.eva.fi/blog/2018/11/28/suomen-nato-jasenyyden-kannatus-on-pysynyt-likimain-ennallaan/>

MTV Uutiset (2018), ”Sipilä ja Medvedev pitävät yhteisinfon – onko Airiston Helmen venäläiskytköksistä puhuttu?”. 26.9.2018. Luettu 1.7.2019

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/live-klo-16-paaministerit-sipila-ja-medvedev-pitavat-yhteisinfon-onko-airiston-helmen-venalaisytkoksista-puhuttu/7089098#gs.aj5soi>

Palan, Ronen (2000), ”A world of their making: an evaluation of the constructivist critique in International Relations”, Review of International Studies, vol. 26, pp. 575-598

Pesu, Matti (2018), ”Miksi Suomessa ei luoteta Ruotsiin”, Ulkopolitist. 25.4.2018. Luettu 2.7.2019

<https://www.ulkopolitist.fi/2018/04/25/miksi-suomessa-ei-luoteta-ruotsiin/>

Raik, Kristi & Aaltola, Mika & Pynnöniemi, Katri & Salenius-Pasternak, Charly (2015), ”Pushed Together by External Forces? – The Foreign and Security Policies of Estonia and Finland in the Context of the Ukraine Crisis”, FIIA Briefing paper 167. Luettu 13.2.2019

Raivio, Petri (2018), ”Suurharjoitus tuo Suomen naapuriin 50 000 Nato-sotilasta: Sotilasliitto haluaa näyttää yhteisen puolustuksen voimaa”, Yle, 25.10.2018. Luettu 3.4.2019
< <https://yle.fi/uutiset/3-10474025> >

Salonius-Pasternak, Charly (2018), “*Ambiguity and Stability in the Baltic Sea Region – Defense Cooperation Between Finland and Sweden Increases Both*”, FIIA Briefing Paper 241. Luettu 14.2.2019

Salonius-Pasternak, Charly (2015), “*Pushed together by external forces*”, FIIA Briefing Paper 167. Luettu 3.7.2019

Statens Offentliga Utredningar (2016), “*Säkerhet i en Ny Tid*”, SOU 2016:57. Luettu 14.2.2019

Svenska Dagbladet (2017), ”*FN antar globalt förbud mot kärnvapen*”, 7.7.2017. Luettu 20.7.2019

<https://www.svd.se/fn-antar-globalt-forbud-mot-karnvapen>

SVT (2017), ”*Sverige köper amerikanskt luftvärnssystem för miljarder*”. SVT, 7.11.2017. Luettu 14.1.2020

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sverige-koper-amerikanskt-luftvarnssystem-for-miljarder>

SLMK (2016), ”*Historiskt FN-beslut: förbud mot kärnvapen förhandlas 2017*”, 28.10.2016. Luettu 14.7.2019

<https://slmk.org/nyheter-press/pressmeddelande-historiskt-fn-beslut-forbud-mot-karnvapen-forhandlas-2017/>

<https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2017/07/170707-EoV-Sweden.pdf>

Gummesson, Jonas (2017), ”*Hultqvist: Möte med USA en säkerhetspolitisk signal*”, Svenska Dagbladet 07.11.2017. Luettu 1.7.2019. <<https://www.svd.se/hultqvist-motet-med-usa-en-sakerhetspolitisk-signal>>

Utrikesdepartementet (2002), ”*Fred och säkerhet – säkerhetspolitiska utredningen*”, SOU 2002:108. Luettu 14.2.2019

Valtioneuvoston Kanslia (2016), “*Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko*”, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 07/2016. Luettu 6.3.2019

Weber, Cynthia (2001), “*International Relations Theory: A Critical Introduction*” 2nd ed. Oxon: Routledge, pp.59-77.

Wendt, Alexander (1995), “*Constructing International Politics*”, International Security, Vol. 20, No. 1, pp. 71-8. Luettu 13.03.2018

Wendt, Alexander (1992), ”Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics, International Organization, Vol. 46, No. 2 (Spring, 1992), pp. 391-425. Luettu 27.4.2020

Liitteet

Dagens Nyheter:

Militäroperationen i Pargas är en varning till Sverige

Peter Wolodarski

30.8.2018

Dramatiken i Åbolands skärgård är en varning också till Sverige. Aningslösheten efter det kalla kriget har gjort vårt öppna samhälle särskilt sårbart.

Tänk dig en känd plats i Stockholms skärgård. Tänk Vaxholm, Dalarö eller Stavsnäs. Tänk ett samhälle som befinner sig långt bortom storpolitik och storstadsfrågor, där det som brukar framkalla oro är om grannen får tillstånd att bygga en fem meter lång brygga. Eller om kommunen ger bygglov till bostadsprojekt som präglas av betong snarare än snickarglädje.

Så en dag gör ett okänt bolag entré i idyllen. Det agerar inte som normala företag i skärgården, utan har helt andra ambitioner. Tomter och fastigheter köps upp i stor skala, ungefär som om det handlade om bärplockning med maskin. Allt ser ut att följa regelboken, men ändå är det något som skaver för lokalbefolkningen.

Öppenheten som präglar skärgårdssamhället ersätts av *gated communities*, stängda enklaver, som sticker ut i ett land med allemansrätt. Övervakningskameror, vägbommar, diken som markerar gränser, ja, till och med nybyggda helikopterplattor (!) - allt detta reser frågor. Vad är det för galet som pågår? Vem är det som ska ta helikoptern till skärgårdsstugan?

Lokala politiker anar oråd men kommunen har svårt att dra en gräns. Bolagets ansökningar om bygglov är juridiskt vattentäta. När byggnadsnämnden till slut säger nej går ärendet vidare till domstol, som ger grönt ljus. Besluten fattas enligt devisen: vi måste följa praxis, vi måste upprätthålla lagen.

Samtidigt är allt som sker så avvikande, så konstigt. I de påkostade fastigheterna gapar det dessutom ofta tomt, noterar skärgårdsborna.

Beskrivningen ovan kan låta som en fantasi. I den finländska skärgårdsstaden Pargas, strax utanför Åbo, är detta verklighet. Men det slutar inte här.

I förra veckan förvandlades de mystiska lokala massuppköpen av skärgårdstomter till en dramatisk finländsk huvudnyhet.

DN:s Moskvakorrespondent Anna-Lena Laurén är uppvuxen i Pargas. När jag kontaktar henne vittnar hon om ett lokalsamhälle som hamnat i storpolitikens vindöga.

Det som inträffade förra lördagen var att över 400 personer från Centralkriminalpolisen, sjöbevakningen och försvarsmakten slog till i Pargas i en gemensam operation. I flera dygn rådde flygförbud över området.

”Beväpnade elitpoliserna i kommandomössor smyger omkring i kohagarna på Ålön. Längre ut i skären transporteras poliserna i jättelika gummibåtar med 300-hästars motorer. Målet för operationerna är de ’mysiga grannarna’, närmare bestämt ryskägda Airiston Helmi. Polisen stormar samtidigt alla deras sjutton fastigheter. Dagens nya verklighet har kommit till byn”, sammanfattar Anna-Lena Laurén.

Människorna i den åboländska skärgården är överraskade av myndigheternas beslutsamhet, men samtidigt lättade. Äntligen agerar statsmakten, äntligen har någon förstått att det är något som inte stämmer.

Under det koordinerade tillslaget hittar polisen bland annat tre miljoner euro i kontanter. En ekobrottsutredning sätts igång, två personer häktas.

Men detta är ingen vanlig utredning om ekonomisk brottslighet. President Sauli Niinistö berättar att Finlands utrikespolitiska ledning var väl förberedd på operationen i Pargas, som om det hörde till vardagen att presidenten får information om misstänkt penningtvätt och bulvanaffärer.

Niinistö talar om tre separata frågor: en stor brottsutredning, ryska fastighetsköp som behöver regleras och bulvanlagstiftning med hål – det senare ett bekant problem också i Sverige, vilket DN:s Mattias Carlsson visade i sin granskning förra året av ”Baronerna från Èze”.

Ingen begär att en finländsk president med en 1340 kilometer lång gräns mot Ryssland ska tala klarspråk om allt han vet. Sanningen är att de frågor Niinistö tar upp är allt annat än

separata. De bildar en helhet som måste betraktas ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Och det är precis detta som de finländska myndigheterna till slut visat att de förstår, även om de inte säger det rakt ut.

Att enskilda ryssar köper stugor i Åbolands skärgård är en sak. Men den systematik som blivit känd den senaste veckan har föga med turism och rekreation att göra. Utvecklingen väcker allvarliga frågor.

Och med tanke på hur Ryssland opererat på senare år, där så kallad [hybridkrigföring](#) blivit en integrerad del av landets utrikespolitik, har Finland starka skäl att agera, även om mycket fortfarande är oklart.

Om det kan hända i Pargas, kan det också hända på öarna utanför exempelvis Stockholm?

Efter det kalla kriget tog Västeuropa semester från historien. I Norden monterades försvarsmakterna i varierande utsträckning ned, gamla [skyddsregler upphävdes](#), få trodde att det kunde vara ett problem med utländskt ägande i skärgården. Vad gör det om en rysk medborgare uppför en bastu på någon ö utanför Pargas?

Eller för att ta ett svenskt exempel: Vad gör det om Kremlkontrollerade [Nordstream](#) står för hamnuppgraderingar och andra ”förbättringar” längs den svenska kusten?

Problemet är att det inte handlar om ordinära bastubyggen. Vad dramatiken i den åboländska skärgården illustrerar är vad som kan hända när ett lands myndigheter arbetar i stuprör, utan närmare kontakt med varandra. Där löften om stora pengar blir lockbeten för enskilda att säga ja. Och när klassiska säkerhetspolitiska frågeställningar pensioneras och prioriteras ned, därför att vi föreställer oss att krig och kriser bara bryter ut långt borta.

Plötsligt en dag är områden som försvarsmakten under det kalla kriget höll ögonen på, intagna av rysskontrollerade bulvanföretag som strösslar miljoner på att bygga ett nät av baser i skärgården.

Om det kan hända i Pargas, kan det också hända på öarna utanför exempelvis Stockholm? Svenska politiker och myndigheter kan inte längre ignorera den frågan.

Patriotism leder till Nato

Publicerad 9.11.2017

Sveriges försvar är fullt av luckor, och bristen på modernt luftvärn är en av de allvarligaste. Att regeringen nu har bestämt sig för det amerikanska systemet Patriot är därför ett viktigt steg framåt. Alla de fyra borgerliga partierna stöder beslutet, vilket också är bra.

Patriot har en räckvidd på 16 mil och klarar att skjuta ned ballistiska missiler, som ryska Iskander som finns i Kaliningrad och kan nå Gotland och Stockholm. En första luftvärnsbataljon ska börja få varorna 2020, den andra 2025. Prislappen är 12 miljarder kronor gånger två.

Patriot har många fördelar. Det har visat klass i verklig strid, och har köpts av ett dussintal länder inklusive Östersjögrannar som Tyskland och Polen. Den fransk-italienska konkurrenten var billigare men inte färdigutvecklad. EU-producerat vore nog trevligt, men erfarenheten av europeiska helikoptrar säger att det inte alltid är pålitligt.

Den politiska signalen är att vi lutar oss mot USA, att det bilaterala militära samarbetet är betydelsefullt. Och detta är försvarsminister Peter Hultqvists (S) livlina.

Svensk säkerhetspolitik har ett antal spretande delar. Trygghet byggs tillsammans med andra länder. Vi har gått in i ett partnerskap med Nato och i EU. Riksdagens solidaritetsförklaring från 2009 säger att vi ska bistå våra vänner i Europa och Norden i en kris, och att vi förväntar oss samma tjänst tillbaka. Det finns ett värdlandsavtal som ska underlätta för Nato att stödja oss, och storövningen Aurora har genomförts med Natoländer i höst.

Socialdemokraterna har ändå reflexmässigt sagt nej till medlemskap i Nato, eftersom de fruktar en besvärlig debatt i partiet. I stället har Peter Hultqvist drivit på för ett slags miniallians mellan Sverige, Finland och USA. Det får dock inte kallas allians, eftersom Sverige påstås vara ”alliansfritt”. Valet av Donald Trump till president har inte förändrat försvarsministerns ambitioner.

På tisdagen hölls ett möte i Helsingfors mellan Hultqvist, Finlands försvarsminister och deras amerikanska kollega James Mattis. Han utgör en tung motvikt till Trumps virriga utrikespolitik, eftersom han förstår och värdesätter USA:s traditionella bundsförvanter. Och han har Östersjön på sin radar.

Ryssland har skrivit om dagordningen med sin kraftiga upprustning och sitt aggressiva agerande. Efter förövningen i Georgien 2008 följde annekteringen av Krim och det militära överfallet på Ukraina 2014. President Vladimir Putin har övergett den europeiska säkerhetsordningen och anser sig numera ha rätt att ändra gränser med våld. Därmed har Sveriges läge blivit farligare.

EU:s försvarssamarbete är i sin linda, och mycket talar för att det blir kvar där. Det är Nato som har säkrat medlemmarnas fred sedan andra världskriget. Att Sverige kan göra allt med alliansen utom att vara medlem, samtidigt som dess ryggrad USA är vår bästa vän, är bakvänt. Enklast och mest transparent vore att gå med i Nato. Därmed skulle landet också få de ömsesidiga försvarsgarantierna, som USA trots allt inte ger Sverige.

Ett problem i relationen till både USA och Nato är att utrikesminister Margot Wallström (S) driver en linje som varken går ihop med försvarspolitikerna eller med verkligheten. Hon vill skriva på den konvention om kärnvapenförbud som har tagits fram inom FN:s ram. Ingen Natomedlem och ingen annan i Norden är intresserad. USA, men även till exempel Frankrike och Tyskland, har varnat för att det svenska partnerskapet med Nato är i riskzonen.

Wallström har hävdats att inga samarbeten påverkas, vilket är uppenbart felaktigt. Det är dessutom utopiskt att tro att konventionen skulle ha någon effekt på Nordkorea, Kina – eller Ryssland. USA får hålla kärnvapenparaplyet över Europa, inklusive Sverige, ett tag till.

Patriot räcker inte som skydd. I grunden skulle Sverige behöva ett mer heltäckande luftvärn för att försvara landet mot mer än missiler. Samtidigt hörs varningar om att Patriot blir en pengaslukare som dränerar armén och marinen på nödvändiga tillskott.

Och det är sant att kronorna inte räcker. Försvarsuppgörelsen 2015 saknade åtskilliga miljarder för att politikernas beställningar skulle kunna betalas. I augusti tillförde regeringen, M och C ytterligare resurser, men fortfarande inte i paritet med det faktiska priset. Försvarsbudgeten ligger kvar på miserabla 1 procent av BNP.

Natos mål till 2024 på 2 procent är rimligt. Där borde även Sverige landa. Luftvärn kostar, liksom annat som skapar en trovärdig försvarsförmåga.

Att Sverige kan göra allt med Nato utom att vara medlem, samtidigt som alliansens ryggrad USA är vår bästa vän, är bakvänt

Gunnar Jonsson: Rysslands övning Zapad skrämmer mer än Aurora - DN.SE

29.8.2017

Aurora 17, som inleds om drygt en vecka, är den största militärövningen i landet på ett kvartssekel. Knappt 20 000 svenska soldater deltar, därtill ett par tusen utländska. Eftersom majoriteten av dem är amerikaner larmar försvars- och Natofiender om hur farligt allting är. Betydligt mer oro borde Zapad 17 väcka, den övning Ryssland håller nästan samtidigt.

Den europeiska säkerhetsorganisationen OSSE föreskriver att utländska observatörer ska bjudas in till övningar med mer än 13 000 man. Ryssarna insisterar alltid på att få komma när Nato drillar. Så hur många påstår de ska delta i Zapad? Knappt 13 000. Det verkliga antalet blir över 100 000 soldater. Vad Ryssland gör är att hålla parallella manövrer och hävda att de inte hänger ihop, allt för att slippa insyn.

Zapad 2013 blev en generalrepetition inför Rysslands annektering av Krim och militära överfall på Ukraina.

Medan Aurora handlar om att försvara, bland annat Gotland, har Zapad i närtid använts i andra syften. 2009 års upplaga innehöll ett simulerat kärnvapenanfall mot Warszawa. 2013 blev en

generalrepetition inför Rysslands annektering av Krim och militära överfall på Ukraina. Nu vankas både blixtriksövning och hybridvarianter.

En stor del av Zapad försiggår i Belarus, vilket ger blandade känslor. Diktatorn Alexander Lukasjenko är allierad med Vladimir Putin, men vill slippa fasta militärbaser på sin mark. Risken med Zapad är att några tiotusentals ryska soldater helt enkelt blir kvar i landet. Den belarusiske presidenten har för sin del inviterat utländska åskådare, som en liten försiktighetsåtgärd.

Putin talar alltid om Natos provokationer. Men det var trots allt Ryssland som raserade säkerhetsordningen i Europa genom att flytta gränser med våld, i Ukraina. Den västliga alliansens rimliga slutsats har varit att i någon mån stärka försvaret av sina medlemsländer. Fyra bataljoner har stationerats i Baltikum och Polen. USA skickar några hundra fallskärmsjägare under Zapad. Mer än snubbeltråd är det naturligtvis inte.

Ukraina och Syrien drar redan stora resurser, så Putin har knappast råd med nya äventyr just nu. Men transparens krävs av den som vill bygga förtroende och stabilitet. Den som är ute efter motsatsen stänger dörrarna.

Gunnar Jonsson: Ryssland borde väcka drömmaren

Publicerad 14.6.2017

Att kärnvapen är farligt har världen begripit åtminstone sedan Hiroshima. Det betyder inte att utopin om att avskaffa dem slår in i första taget.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) visar i en rapport refererad i onsdagens DN hur kärnvapen blir en allt viktigare del av den ryska militära doktrinen. Medan den strategiska varianten ses som garanten för landets oberoende, har antalet taktiska kärnvapen avsedda för begränsade slagfält öka kraftigt. Och president Putin lovar inte att avstå från att använda dem, tvärtom dyker de upp i både övningar och aggressiv antivästlig retorik.

Den försämring av Sveriges säkerhetspolitiska läge som har skett handlar om Ryssland, vilket alla borde veta som har hört talas om Ukraina.

Antikärnvapenaktivister ser märkligt nog USA som den stora faran. Det varnas för både försvarssamarbetet med amerikanerna och, gud förbjude, medlemskap i Nato. Men i den mån vi behöver oro oss kommer hotet från en stor granne med geopolitiska ambitioner. Den försämring av Sveriges säkerhetspolitiska läge som har skett handlar om Ryssland, vilket alla borde veta som har hört talas om Ukraina.

På torsdagen återupptas en FN-konferens i New York, där syftet är att nå ett avtal om globalt förbud mot kärnvapen. Sverige är med bland de runt 120 deltagarländerna. Det är dessvärre ett naivt initiativ med vissa risker. Mötet kommer inte att skrota några atombomber, men kan flytta fokus från ickespridningsavtalet NPT. Visst vilar detta på dubbelmoral, men det har trots allt fungerat som broms.

De fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet är inte i färd med att släppa vare sig veto eller kärnvapen. Indien och Pakistan blir inte vänner i brådrasket. Nordkorea har atombomberna som livförsäkring. Israel tänker inte sluta att se sin existens ifrågasatt. Vem skulle tvinga någon av dem att göra sig av med sin arsenal?

FOI drar vissa slutsatser för svensk del. Den militära motståndskraften måste förbättras, och det är nödvändigt att planera för hur befolkningen kan skyddas mot atomvapen. Totalförsvaret måste byggas upp igen.

Och kanske ska Sverige fundera på hur klokt det är att driva kärnvapenförbud när våra kalkyler vilar på hjälp från USA och Nato. Vi kan naturligtvis säga nej till allt bistånd i en krissituation. Den som skulle bli gladast är Putin.

Vår utrikespolitik styr vi själva, Lavrov - DN.SE

Uppdaterad 21.2.2017

Sveriges kritik mot Ryssland är inte "russofobi" utan enkla krav på att regimen uppför sig anständigt.

Alla som varit i en dysfunktionell relation vet att ibland är huvudsaken inte vad man pratar om utan att man alls börjar prata.

Det är ingen hemlighet att relationen mellan Stockholm och Moskva, liksom relationen mellan Ryssland och väst generellt, länge har varit ytterst sval. "Rysk diplomati går ofta ut på en blandning av charm och hot", skrev DN:s Rysslandskorrespondent Anna-Lena Laurén i [tisdagens tidning](#). Hon beskrev hur landets utrikesminister Sergej Lavrov i sin diplomati kan pendla mellan utskällningar och slängkyssar, vilket låter farligt likt en beskrivning på hur det är att leva nära en psykopat.

Den ryska diplomatin syftar till att göra motparten osäker. Samma sak gäller utrikespolitiken i stort. Hybridkrig, ryktesspridning, fejknyheter, hackerarméer, "små gröna män" och provokativa militärövningar är metoder som landets grannar har tvingats hantera de senaste åren. Moskva har konsekvent pumpat ut falska och självmotsägande uppgifter för att skapa just osäkerhet.

Intrycket som ska skapas är att den västliga, demokratiska samhällsordningen – byggd på globalisering och frihet – är föråldrad. I dess ställe ska komma en modell där världen indelas i tydliga intressesfärer. De länder som hamnar i den "ryska" sfären ska själva inte kunna styra sitt öde, i synnerhet inte utrikespolitiken. Den som står i vägen bombas till underkastelse.

Att metoden varit framgångsrik visas av att Ryssland kunnat ockupera Krim, att man fortfarande helt kontrollerar intensiteten i krigföringen i östra Ukraina och att Kreml nu i hög grad styr över Syriens öde.

Men att Ryssland på avgörande plan lämnat den civiliserade världsordningen betyder inte att världen ska sluta tala med Kreml. Det var på tiden att de svenska och ryska relationerna togs ut ur fryboxen i och med utrikesministern Margot Wallströms [möte med sin kollega Lavrov](#). Vi är som grannar alltför beroende av varandra för att inte samtala på högsta nivå.

Däremot var det nödvändigt av Wallström att betona att Sverige och EU talar med samma röst. Ryssland vill splittra unionen och sköta relationerna bilateralt med enstaka länder, en relation

där Moskva alltid kommer att vara den starkare parten. I sådana sammanhang är EU outhärligt, i synnerhet för ett land som står utanför Nato.

Att det finns politiker och opinionsbildare i väst som accepterar Putins världsbild är ömkligt.

Att Sverige och Finland inte är med i alliansen uppskattas av Lavrov och hans chef. Det "stärker säkerheten i hela regionen", sade den ryske utrikesministern. Det var välbehövligt att Margot Wallström slog fast att det är Sverige, och bara Sverige, som väljer vår säkerhetspolitiska linje. Att hon kategoriskt fortsätter att hålla Natodörren stängd är inte oväntat men beklagligt. Speciellt som det enda alternativet i dag är ett ensidigt beroende av militär hjälp från ett alltmer oberäkneligt Washington.

Vad gäller Ukraina var det viktigt att Sverige inte backade en tum och att Wallström än en gång markerade stöd för EU:s linje. Det ryska överfallet och annekteringen av Krim är fullständigt oacceptabla. "Oenighet i utrikespolitiken borde inte hindra oss från att samarbeta inom handeln och humanitära frågor, eller hindra kontakt mellan människor", sade Sergej Lavrov, och det har han delvis rätt i. Omvänt får samarbetet inte hindra omvärlden från att ständigt påminna om och protestera mot de ryska aggressionerna.

Den ryske utrikesministern tycker om att tala om "russofobi", som om nedfrysningen av relationerna beror på en generell västlig rädsla för ryssar. Det är ett medvetet försök att förvirra och avleda. Relationerna var efter Sovjetunionens fall goda och vänskapliga. Det som förändrade detta var förstås inget plötsligt utbrott av rysskräck utan en ny, naket aggressiv attityd från Moskva, med anfällen på först Georgien, därefter Ukraina.

Det finns inget västerländskt militärt hot mot Ryssland. Tanken att Nato oprovocerat skulle angripa ryskt territorium är absurd. "Hotet" består i att länder i rysk närhet uttryckt önskemål att närma sig väst. Denna vilja till autonomi kan inte Kreml tåla, det ska förhindras till varje pris. Att det finns politiker och opinionsbildare i väst som accepterar Putins världsbild är ömkligt.

Utvecklingen under Vladimir Putin har tagit en katastrofal riktning. Det drabbar inte minst ryska oppositionella och människorättsaktivister. Desto viktigare att Margot Wallström under sitt besök träffade företrädare för det ryska civilsamhället. Dessa modiga demokratikämpar behöver allt internationellt stöd.

Peter Wolodarski: Här är de obekväma sanningarna Löfven borde ta upp

Publicerad 8.1.2017

Här har du ditt tal, Löfven.

Det senaste kvartsseklets försvarspolitik är ett historiskt misslyckande. Det är bråttom att skapa ett nytt skydd för Sverige.

I dag invigningstalar Stefan Löfven vid Folk och försvars årliga konferens i Sälen. Nedan följer ett förslag till vad han borde säga.

Tack för inbjudan att öppna denna konferens. Just i denna tid känns det särskilt angeläget att vara här.

Jag tänkte använda talartiden till att säga några obekväma sanningar om vårt läge. Det är förmodligen lättare för mig som är förhållandevis ny i politiken. Jag valdes in i riksdagen 2014 och tillträdde som statsminister samma höst. Jag har inte varit med och fattat de långsiktiga beslut som format dagens försvar.

Carl Bildt sade på sin tid som statsminister att ett misslyckande ska kallas för ett misslyckande. Låt mig vara tydlig med att jag betraktar den svenska försvarspolitik under det senaste kvartsseklet som ett misslyckande.

När Sovjetunionen löstes upp och kalla kriget tog slut var det logiskt att göra om det gamla invasionsförsvaret. Ryssland tycktes vara på väg att vävas in i den västliga gemenskapen. Det tidigare hotet minskade dramatiskt.

Men Sverige gick alldeles för långt i nedrustningen. För 15 år sedan började det komma varningssignaler om att läget inte var så ljust som många trodde på 1990-talet. Rysslands demokratiexperiment kom av sig. Kreml satte sedermera igång en lång och kraftfull upprustning.

Ändå valde Sverige att hålla fast vid nedmonteringen av vårt totalförsvar, med allt vad det innebar i form av förlorad kompetens, beredskap och förmåga.

Många av besluten fattades utan en djupare analys av konsekvenserna. Det är rätt chockerande att i efterhand försöka rekapitulera vad som hände. Mobiliseringssystemet togs bort utan debatt. Värnplikten avskaffades utan att något annat fanns färdigt. Och vi drog i gång resurskrävande vapenprojekt av industripolitiska skäl, inte med tanke på vad försvaret behövde.

Slöseriet har varit omfattande. I flera fall har materiel inte ens använts.

Jag kan förstå optimismen på 1990-talet. Men att kasta allt det gamla överbord? Vi behöver inte gå längre än till vårt grannland Finland, för att se att det fanns länder som inte gjorde som Sverige.

Nu befinner vi oss i ett säkerhetspolitiskt mycket mer osäkert och potentiellt farligt landskap. Förändringen har inte kommit som en blixtnedslag från klar himmel. Den har skett gradvis sedan millennieskiftet.

Vi var länge ovilliga eller oförmögna att reagera på utvecklingen. Först med det senaste försvarsbeslutet 2015 inträffade ett visst skifte, men det kom fem i tolv och var alltför begränsat. Sedan dess har 2016 passerat, ett år som rymde många oväntade och dåliga nyheter.

Först kom folkomröstningen i Storbritannien om att lämna EU. Det var ett dramatiskt beslut, som fått hela det europeiska samarbetet att skaka. Sverige är som ett litet och öppet land extremt beroende av samverkan med andra demokratier. Om EU fortsätter att försvagas är det mycket illa. Den antidemokratiska utvecklingen i Ungern och Polen är ett otäckt tecken i tiden. Väljs Marine Le Pen till fransk president senare i vår kan det som till nyligen framstod som otänkbart faktiskt inträffa – att EU rämningar.

Under 2016 valdes också Donald Trump som ny president i USA. Den 20 januari tas därmed Vita huset över av en person som inte bara återkommande prisat Vladimir Putin. Han har också ifrågasatt den kollektiva försvarsgarantin inom Nato.

Att splittra Europas stater och undergräva deras politiska system har tyvärr blivit Moskvas sätt att försöka hävda sig. Det är sorgligt. EU är inget hot mot Moskva.

Våra baltiska vänner är med rätta mycket bekymrade. De inser att det kan bli krig med Ryssland, om Moskva tror sig kunna fortsätta sin aggressionsstrategi från Ukraina ostraffat. Särskilt om USA:s president är mer intresserad av att inleda en tête-à-tête med Putin än att vårda

Pax Americana och hela det västliga samarbetet, som vi varit direkt beroende av under efterkrigstiden.

Ryssland vill gärna se sig som en stormakt. Men landets ekonomi är ungefär lika stor som BNP i Sverige, Norge, Danmark och Finland tillsammans. Jämfört med EU:s samlade ekonomi är Ryssland litet.

Att splittra Europas stater och undergräva deras politiska system har tyvärr blivit Moskvas sätt att försöka hävda sig. Det är sorgligt. EU är inget hot mot Moskva. Norden är inget problem för Ryssland. Vi vill samarbeta så mycket som möjligt, med det förutsätter att Kreml åter respekterar folkrätt och upphör att söndra andra länder.

Om Ryssland bara vill ha fredliga relationer med omvärlden, varför ägnar man sig då åt dataintrång, spridning av falska nyheter och finansiering av högnationalistiska partier i Europa?

Det framstår mest av allt som en modern version av vad Sovjetunionen ägnade sig åt under kalla krigets värre dagar.

Utvecklingen är inte ödesbunden. Men försvarspolitik kan aldrig handla om önsketänkande. Vi måste vara realistiska.

Vad betyder det?

För det första – vi har inte tid att prata om att det saknas pengar till redan fattade försvarsbeslut. I vårbudgeten korrigerar vi alla sådana misstag, så att försvaret kan öva, införskaffa materiel och fylla sina vakanser. Jag skäms över att det blivit så här.

För det andra – vi bjuder in till nya blocköverskridande samtal. Vänsterpartiet ingår ej. Inte heller Sverigedemokraterna, eftersom delar av partiet har tvivelaktiga kopplingar till Putins regim och därmed är att betrakta som en säkerhetsrisk.

Sverige behöver inom några år avsätta 2 procent av BNP till försvaret. Det är ungefär en fördubbling mot dagens nivå, och samma målsättning som våra grannländer i EU och Nato redan uppnått eller nu strävar mot. En så kraftig ökning skulle inte enbart värna vårt eget land, vårt fria statsskick och våra grundläggande värderingar. Det skulle också solidariskt med

Sveriges nordiska och baltiska grannar trygga gemensam säkerhet, fred och frihet i norra Europa.

Vårt nationella försvar får aldrig bli gisslan för gamla partipolitiska lösningar. Vi måste alltså snabbt höja tröskeln för att angripa Sverige. Och vi måste göra det i nära samarbete med andra demokratier i vår del av världen, vilket medför att Sverige i likhet med Finland håller dörren till Nato öppen.

Tack för att ni lyssnat!

Helsingin sanomat:

Venäjän-suhteisiin tarvitaan myös pääministerien taso

27.9.2018

Suomi ja Venäjä ovat naapureita mutta yhteiskuntina ja toimintatavoiltaan monin tavoin erilaisia. Se aiheuttaa jännitteitä suhteisiin.

Venäjän pääministerin Dmitri Medvedevin keskiviikkoinen käynti Suomessa osui kiinnostavaan ajankohtaan. Turunmaan saaristossa viime viikonloppuna keskusrikospoliisin johdolla tehty operaatio sai monet suomalaiset miettimään suhteita Venäjään uudesta näkökulmasta.

Spekulaatioiden vyöry jäi kuitenkin pääministerien tapaamisessa sivuosaan. Vaikka rahanpesuepäilyillä on monta yhtymäkohtaa venäläisiin tai venäläistaustaisiin toimijoihin, julkisuuteen ei ole kerrottu mitään sellaista, joka linkittäisi Venäjän valtion mukaan.

Medvedev ja häntä isännöinyt pääministeri Juha Sipilä (kesk) pystyivätkin puhumaan sitä runsaammin maiden taloussuhteista, Suomen meneillään olevasta puheenjohtajuudesta Arktisessa neuvostossa ja tulevasta EU-puheenjohtajakaudesta. On monia kysymyksiä, joissa mailla on samansuuntaisia tavoitteita.

Kansainvälisten teemojen käsittelyssä erot nousevat helpommin pintaan. Venäjän toimet Krimillä ja Itä-Ukrainassa ovat vuosia olleet Venäjälle paha painolasti suhteissa länteen ja siten myös Suomeen.

Krimin miehityksen jälkeisenä aikana Suomen linjan osaksi on vakiintunut tarkka pitäytyminen EU:n yhteisellä linjalla mutta samalla yhteyksien pitäminen itänaapuriin myös korkealla tasolla.

Suomi ja Venäjä ovat naapureita ja siksi tärkeitä toisilleen. Maat ovat kuitenkin hyvin erilaisia, mikä aiheuttaa suhteisiin jännitteitä.

Suomen pitää turvallisuuspolitiikassa varautua Venäjän arvaamattomuuteen, mutta samaan aikaan joillakin muilla aloilla yhteistyö on hyvinkin pitkälle menevää, kuten Fennovoiman ydinvoimalahanke osoittaa.

Rajanaapurien kansalaiset ja yritykset ovat nykyisin aivan toisella tavalla keskenään vuorovaikutuksessa kuin Neuvostoliiton aikaan. Siksikin on Suomen kannalta hyvä, että myös pääministerit ovat mukana korkean tason poliittisessa vuoropuhelussa. Silloin keskusteluissa voidaan käsitellä lukuisia politiikan lohkoja.

Samalla toteutuu myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisen yhteistyövelvoite, kun suhteita Venäjään hoitavat sekä presidentti että pääministeri. Kumpaakin tarvitaan.

Kolumni: Suomi on maailman ainoa maa, joka sanoo, että sillä on ”Nato-optio” – oikeasti Nato-ikkunaa muurataan kiinni

Kari Huhta

7.11.2017

Suomi on maailman ainoa maa, joka sanoo, että sillä on ”Nato-optio”. Sillä Suomi tarkoittaa voivansa liittyä puolustusliitto Natoon käytännössä omalla ilmoituksellaan. Toki jäsenyyden ehdot pitäisi neuvotella ja sitten vahvistaa kaikissa Nato-maissa, mutta kun liittymismahdollisuutta kutsutaan optioksi, lopputuloksesta ei jää epäilystä.

Ruotsikin varmasti katsoo voivansa niin päättäessään liittyä Natoon samalla tavalla mutta pitää asiaa niin selvänä, ettei erillistä Nato-optiota tarvitse edes kirjata minnekään.

Suomen Nato-optiolla onkin ollut aivan omanlainen Suomen politiikkaan ja sijaintiin liittyvä käyttönsä.

Kotimaisessa keskustelussa optiolla on vaimennettu eipäs–juupas-väittelyä Nato-jäsenyydestä. Jäsenyyden kannattajat myöntävät, ettei se taitaisi nyt onnistua. Vastustajat myöntävät, ettei Suomen kannata omalla päätöksellään rajoittaa turvallisuutensa vaihtoehtoja.

Ulospäin optio on ilmoitus Natolle, että Suomi pitää puolustuksensa jäsenyyskunnossa, ja ilmoitus Venäjälle, että Suomen turvallisuuden heikentäminen johtaa Suomen Nato-jäsenyyteen.

Tämä kaikki toimii sillä edellytyksellä, että Nato-optio on uskottava. Tällä hetkellä se ei ole kovin uskottava.

Hieman nurinkurisesti Suomen Nato-option uskottavuus on heikentynyt samalla, kun puolustusyhteistyö erityisesti Yhdysvaltojen ja Ruotsin kanssa on tiivistynyt. Tiivistymisestä saadaan näyttöä Yhdysvaltojen puolustusministerin James Mattisin tavatessa Suomen johtoa ja muiden maiden ministereitä Helsingissä maanantaina ja tänään tiistaina.

Railakkainta Nato-väittelyä käytiin viime viikolla HS:n mielipidesivuilla kahden eläkkeellä olevan entisen Moskovan-lähettilään Hannu Himasen ja René Nybergin välillä. Nyberg kivahti Nato-jäsenyyttä kannattavalle Himaselle, että jäsenyys ”johtaisi välirikoon Venäjän kanssa, johon meidän ei todellakaan ole syytä itseämme ajaa”.

Suomen ulkopolitiikkaa ei linjata eläkeläisten väittelyssä, mutta Nybergin näkemys nousee varmasti esille presidenttiehdokkaiden keskusteluissa, ja sille löytyy tukea myös eduskunnasta.

Jos Venäjälle annetaan tällainen veto-oikeus Suomen liittoutumiseen, kannattaa Nato-option toistaminen lopettaa.

Ilmoitus mahdollisesta Nato-jäsenyydestä on toimiessaan pelote Venäjän vaikutusyrityksiä vastaan. Epäuskottavana se toimii päinvastoin houkuttimena.

Kirjoittaja on ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimittaja.

Kolumni: Kiihkein Venäjän syyttely voi olla Venäjälle hyödyksi – pelon lietsonta voi johtaa meitä harhaan

Laura Halminen

18.9.2017

Suomi äänestää seuraavasta presidentistä noin neljän kuukauden kuluttua. Sauli Niinistö on tietenkin ennakkosuosikki.

Viime aikoina vaalit ovat kuitenkin saaneet erikoisia sivumerkityksiä.

Keväällä Ranskassa maahanmuuttovastainen Marine Le Pen lainasi rahaa kampanjaansa Venäjältä ja vaalivoittaja Emmanuel Macronin kampanjan sähköposteja vuodettiin julki. Yhdysvalloissa Hillary Clintonin kampanjaviestintää hakkeroitiin, eikä Clinton voittanut vaaleja. Voittajan hyväksi askarreltiin valeuutisia, somemainontaa, mielenosoituksia. Näistä vippaskonsteista epäillään Vladimir Putinin hallintoa.

Myös Suomessa moni odottaa nyt, miten Venäjän vaikutus nousee syksyn mittaan esiin vaalikampanjoissa.

Merja Kyllönen (vas) profiloituu Naton vastaisena ehdokkaana. Laura Huhtasaari (ps) vaatii rajoja kiinni ja muistuttaa muutenkin Ranskan Marine Le Peniä. Matti Vanhasen (kesk) taustatiimissä vaikuttaa taantumukselliseksi väitetyn Suomen geopoliittisen seuran perustajajäseniä. Paavo Väyrynen ajaa köröttää Paasikiven–Kekkosen linjaa.

Näiden ehdokkaiden on jo esitetty ”resonoivan Venäjän narratiivia”. Suomeksi tämä tarkoittaa, että heidän edustamansa teemat ovat Venäjän kannalta hyödyllisiä ja että ehdokkaat ovat omaksuneet nuo teemat ominaan.

Venäjän vaikuttamispyrkimysten havaitseminen on tärkeää. Mutta se voi olla meille myös haitaksi, jos havaintoja tarjotaan yliannostus ilman riittäviä näyttöjä. Kertoakin havainnoista toki pitää. Kunhan puhuu totta, liioittelematta.

Mitä enemmän syyttemme Venäjää Suomen sisäisestä hajaannuksesta esimerkiksi maahanmuuttopolitiikassa, sitä väkevämmältä ja uhkaavammalta Venäjä meistä vaikuttaa. Mitä

innokkaammin uskomme, että sotaharjoituksillaan Venäjä petaa suursotaa, sitä heikommin huomaamme, mitä harjoituksen taustalla saattaa tapahtua.

Suomen sisäiset asiat kiinnostavat Venäjän hallintoa varmasti, ja Venäjälle sen naapurimaan epävarmuus ja hämmentyneisyys sopii oikein hyvin. Pysyypä kurissa ja nuhteessa.

Tuskin kukaan nyt vakavissaan uskoo, että niin monet presidenttiehdokkaat ajaisivat naapurimaan etuja Suomen ohi tai että sota syttyisi tuota pikaa. Me olemme vastuussa myös niistä mielikuvista, joita luomme, sekä siitä, mitä niistä mielikuvista voi seurata.

Suomi pehmentää Putinin vierailua Punkaharjun maisemilla, mutta Venäjän presidentti suhtautuu pehmeään valtaan kuten kansalaisjärjestöihin – vihamielisesti

26.7.2017

Vladimir Putin siteeraa Saksan 1800-luvun suurta valtiojohtajaa Otto von Bismarckia sanomalla, etteivät häntä kiinnosta aiomukset vaan voimavarat, kirjoittaa toimittaja Kari Huhta kolumnissaan.

Ennakoarvioissa Venäjän presidentin Vladimir Putinin vierailusta Suomeen on keskitytty kuvailemaan tunnelmia.

Punkaharjun kansallisromanttiset maisemat ja venäläistä tunnetta tihkuva oopperaesitys Olavinlinnassa luovat historiantäyteiset ja suorastaan lyyriset puitteet satavuotiaan itsenäisen Suomen presidentin Sauli Niinistön ja Suomen entisen hallitsijavaltion johtajan Putinin tapaamiselle huomenna torstaina.

Kun valtiojohtajat tapaavat, puitteiden tarkka suunnittelu kuuluu asiaan. Sillä pyritään varmistamaan, että isäntämaan etuja edistetään neuvotteluissa mahdollisimman hyvin. Niin asiaa lienee harkittu presidentin kansliassa myös tällä kertaa. Rauhallinen ja juhlava tunnelma voi olla eduksi kaupalle ja turismille.

Tunnelmaan keskittyvä julkisuus ja odotukset ovat kuitenkin Putinin kohdalla helposti liioiteltuja kahdesta syystä.

Yksi syy näkyy, kun nostaa katseen Saimaalta Suomenlahdelle.

Näkyviin tulevat Venäjän ja Kiinan sotalaivojen kovapanosammunnat Itämerellä. Ne eivät mullista Itämeren ja Suomenlahden turvallisuustilannetta, eikä sitä tee myöskään Venäjän laivastopäivän juhlallisuuksiin osallistuva valtava vanhentuva sukellusvene. Ne muistuttavat vain, että Itämeren turvallisuustilanne on entuudestaan kireä.

Jännitteet voimistuvat entisestään elokuussa, kun Venäjä aloittaa läntisen sotilasalueensa suuret sotaharjoitukset samoihin aikoihin Ruotsin järjestämien länsimaiden harjoitusten kanssa.

Toinen syy karttaa tunteilua on se, ettei pehmeä valta ole Putinin vahvuuksia.

Kova valta on hänen lajinsa sekä kansallisessa että kansainvälisessä toiminnassa. Putin suhtautuu pehmeään valtaan kuten kansalaisjärjestöihin – vihamielisesti. Hän siteeraa Saksan 1800-luvun suurta valtiojohtajaa Otto von Bismarckia sanomalla, etteivät häntä kiinnosta aikomukset vaan voimavarat.

Yhdistävä piirre Putinissa ja Yhdysvaltain presidentissä Donald Trumpissa on se, että hyvin harvoilla asioilla on itsessään arvoa heille. Kyse on vallankäytön välineistä, olipa kohteena sitten Venäjän oppositio tai Ukraina ja Syyria. Tai Suomi.

Suomen hallituksen Venäjän-tuntijoille tässä ei ole mitään uutta, mutta Putinin vierailua seurattessa kannattaa karttaa hurmiota järvimmäisemistä. Tärkeämpää on se, että Suomen asema myös puolustuksessaan länteen verkottuneena maana on Putinille niin selvä, ettei täällä kannata kokeilla uusia vallan välineitä.

EHKÄ

23.7.2017

Pääkirjoitus: Merkillinen välikohtaus Itämerellä ihmetyttää – se liittyy Venäjän lisääntyneeseen uhoon

Julkaistu: 23.7.2017

Itämerellä sattui toukokuussa merkillinen välikohtaus, joka on huolestuttava esimerkki siitä, miten erikoisiksi Venäjän ja lännen välit ovat käyneet.

Yhdysvaltojen lipun alla kulkevan ro-ro-rahtialuksen Green Ridgen epäillään joutuneen Venäjän laivaston häiritsemäksi, kun alus oli kuljettamassa amerikkalaisia sotilasajoneuvoja Liettuan Klaipėdan satamaan.

Green Ridgen lastina olleet ajoneuvot oli tarkoitettu Baltiassa ja Puolassa järjestettyyn Yhdysvaltojen vetämään kansainväliseen Sabre Strike -sotaharjoitukseen, johon myös Suomi osallistui.

Amerikkalainen ajatushautomo Atlantic Council [on selvittänyt](#) eri lähteistä, mitä Itämerellä tapahtui 24. toukokuuta. Lähteinä on käytetty muun muassa Green Ridgen miehistön kertomuksia.

Amerikkalaislaiva sai aamulla tuntemattomalta alukselta radiosanoman, jossa väitettiin, että Green Ridge oli Venäjän aluevesillä. Tuntematon alus ilmoitti olevansa venäläinen sotalaiva.

Green Ridgen ja tuntemattoman aluksen välille sukeutui noin tunnin kestänyt omituinen radiokeskustelu, jonka aikana venäläisenä sotalaivana esiintynyt alus esitti joukon erikoisia väitteitä. Se muun muassa väitti toistuvasti, että se oli löytänyt Green Ridgeltä pudonneen kontin merestä kellumasta ja että amerikkalaisalus kuljetti joukkotuhoaseita. Lisäksi tuntematon alus väitti Green Ridgen peräsimen vahingoittuneen ja tarjoutui saattamaan Green Ridgen satamaan.

Amerikkalaismiehistö otti kuvan lähistölle tulleesta tuntemattomasta aluksesta. Kuvien perusteella kyseessä oli venäläinen Alpinist-luokan tiedustelualus.

Tunti radiokeskustelun päättymisen jälkeen Green Ridgen yli lensi kahdesti musta tunnukseton helikopteri.

Rahtialuksen lähestyessä Klaipėdaa aluksen miehistö raportoi nähneensä kaksi venäläiseksi epäiltyä sotalaivaa, jotka vaikuttivat seuraavan amerikkalaisia.

Toukokuuiselle välikohtaukselle on vaikea keksiä mitään muuta selitystä kuin että se on osa Venäjän lisääntyntä uhoa Itämerellä. Muistissa on, miten venäläiset hävittäjät ovat lentäneet tunnistuslennoillaan todistetusti vaarallisen lähellä läntisiä lentokoneita.

29.1.2017

Uusi epävarmuus vaikuttaa Suomeen

Trumpin aiheuttama epävarmuus vaikuttaa jo muiden maiden toimintaan. Venäjän horjutushankkeille syntyy uutta tilaa myös Suomessa.

Viime vuosina Suomi on muiden länsimaiden tavoin pyrkinyt torjumaan Venäjän aiheuttamaa epävarmuutta. Siihen pitää reagoida yhä, mutta nyt joudutaan sopeutumaan myös Yhdysvaltojen uuden johdon toiminnan aiheuttamaan epävarmuuteen.

Vaikeassa asetelmassa Suomelta edellytetään nopeaa reagointikykyä, selkeyttä ja pitemmän aikavälin näkemystä turvallisuudesta. Suomen lähtökohdat eivät ole huonot, mutta uusia vaikeuksia on hyvin mahdollisesti edessä.

Itämeren alueella ei ole tapahtunut Donald Trumpin presidenttikaudella – runsaan viikon aikana – ainakaan julki tulleiden tietojen mukaan mitään oleellisesti aiemmasta poikkeavaa.

Trumpin astuessa virkaansa viikko sitten perjantaina Yhdysvaltojen armeijan prikaati valmistautui levittäytymään Baltian ja itäisen Euroopan Nato-maihin. Yhdysvaltojen ja muiden Nato-maiden yhteisten pataljoonien ”jatkuva läsnäolo” itäisillä alueilla on Barack Obaman hallituksen hyväksymä päätös. Sen muuttaminen olisi radikaali käänne Yhdysvaltojen sitoutumisessa Euroopan puolustukseen ja heijastuisi myös Suomen asemaan.

Mikään ei ainakaan vielä viittaa siihen, että Trumpin hallitus valmistelisi joukkojen vetämistä. Yhdysvaltojen linja voi selkiintyä helmikuun puolivälissä, kun muiden muassa puolustusministeri James Mattis on määrä osallistua sekä Naton puolustusministerikokoukseen että Münchenin vuosittaiseen turvallisuuskonferenssiin.

Mattis on toistuvasti korostanut sitoutumistaan atlanttiseen puolustusyhteistyöhön. Hän ei

kuitenkaan pysty vaikuttamaan epävarmuuteen, jota Trump muulla toiminnallaan aiheuttaa.

On vielä epäselvää, mitkä Trumpin ulostulot ovat näytösluonteisia ja millä niistä on todellista sisältöä. Tähänastiset purkaukset ja julistukset riittävät kuitenkin aiheuttamaan vakavaa epävarmuutta Yhdysvaltojen tulevasta toiminnasta. Epävarmuus vaikuttaa muiden maiden toimintaan jo ennen kuin Yhdysvaltojen politiikalla on uutta sisältöä.

Euroopassa voimistunut epävarmuus antaa Venäjälle uutta tilaa pyrkimyksille heikentää EU:n ja Naton yhtenäisyyttä. Sellaiset yritykset ovat olleet pysyvä piirre Venäjän viime vuosien politiikassa.

Venäjä todennäköisesti käynnistää uusia horjutushankkeita ja tehostaa aiempia, eikä Suomella ole erityissuojaa.

Suomi tarvitsee epävarmoina aikoina mahdollisimman vakaan kansainvälisen aseman ja strategian sen säilyttämiseksi. Sitoumusten pitää olla selkeitä niissä viiteryhmissä, joihin Suomi kuuluu. Ensimmäisten joukossa ovat EU, Pohjoismaat ja länsimaat yleisemmin.

Mainos (Teksti jatkuu alla)

Mainos päättyy

Trumpin kauden käynnistyessä Yhdysvaltojen osuus Suomen kansainvälisessä - puolustusyhteistyössä on ratkaiseva ja voi myös pysyä sellaisena. Mikäli yhteys muuttuu tai Suomen paljon puhuttu Nato-optio menettää uskottavuutensa, Suomi on edelleen osa Länsi-Eurooppaa.

Irrotettuina Suomen kansainvälisistä yhteyksistä Suomen ja Venäjän kahdenkeskiset suhteet muuttuvat voimavarasta rasitteeksi. Hieman dramatisoiden voi sanoa, että nyt haetaan laumasta erkaantuneita hitaita yksilöitä.

Selkeys ei tarkoita matalaa profiilia ja reaktiivisuutta vaan johdonmukaisuutta.

Suomen ja Ruotsin uhat ovat yhteiset

10.1.2017

Kolmen vuorokauden keskustelu Ruotsin turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta Sälénissä ei enää kata koko vuoden tarvetta. Tänä vuonna uusi keskusteluteema on vaalien häirintä.

Ruotsin pääministeri Stefan Löfven vastasi Sälénin turvallisuuskonferenssissa sunnuntaina kysymyksiin turvallisuushista ja vaalien häirintäyrityksistä.

Aiemmin Ruotsissa käytiin laajaa puolustuspoliittista keskustelua kolme päivää vuodessa. Turvallisuus- ja puolustuslinjaukset vuorostaan tehtiin viideksi vuodeksi kerrallaan. Nyt aiemman kaltainen keskustelu ei enää riitä, ja suunnittelujakso on liian pitkä.

Ruotsin vuosittainen puolustuskeskustelu on käyty perinteisesti Taalainmaalla Sälénissä sijaitsevassa tunturihotellissa. Osallistujina on poliitikkoja, kansalaisjärjestöjen edustajia, puolustusteollisuuden johtajia ja toimittajia. Menneinä vuosina keskustelu päättyi kolmantena päivänä, kun kaikki lähtivät kotiin.

Tänä vuonna väittely Ruotsin puoluksesta ja turvallisuudesta oli täydessä käynnissä jo ennen kuin vaikuttajat saapuivat sunnuntaina Säléniin. Keskustelu jatkuu sen jälkeen, kun konferenssi päättyy tänään tiistaina.

Arviot uusista turvallisuushista tekevät puolustuskeskustelusta jatkuvaa myös Ruotsissa. Keskustelua on hyvä seurata Suomessa, koska uhkakuvien taustalla on pääosin yhteisiä huolia. Puolustuksen voimavarojen riittävyyden rinnalle on noussut huoli ulkopuolisista vaikutusyrityksistä vaaleihin. Ne ovat yksi informaatio-osodan ilmiö.

Pääministeri ja sosiaalidemokraattien puoluejohtaja Stefan Löfven vetosi sunnuntaina Sälénissä tuloksetta perinteisen turvallisuuspoliittisen yksimielisyyden puolesta.

Puolustuksen suurten linjojen taakse haetaan Ruotsissa edelleen laajaa poliittista tukea, mutta hallituksen uuden turvallisuusstrategian pääkohtien luettelu ei enää riittänyt varsinkaan oppositiossa olevien porvaripuolueiden edustajille.

Sälénissä julkistettu strategia arvioi turvallisuutta laajana käsitteenä, hieman samaan tapaan

kuin sosiaalidemokraattien laatimissa teksteissä myös Suomessa. Uhkien joukossa ovat sotilastoimien ja informaatiovaikuttamisen lisäksi muun muassa superbakteerit.

Löfveniltä ja hallitukselta vaadittiin kuitenkin konkreettisia hankkeita ja voimavaroja nimenomaan sotilaallisten uhkien torjumiseksi.

Löfven joutui antamaan jonkin verran periksi arvostelijoilleen. Dagens Nyheterin mukaan Ruotsin vähemmistöhallitusta johtavat demarit käynnistivät keskustelut kolmen porvaripuolueen kanssa mahdollisista ylimääräisistä lisäkorotuksista puolustusmäärärahoihin.

Edellisen viisivuotisen puolustus päätöksen yhteydessä puolueet sopivat jo, että määrärahoja korotetaan yhteensä noin miljardin euron arvosta vuoteen 2020 mennessä. Toisin sanoen seuraavaa päätöstä puolustuksen rahoituksesta aiennetaan nyt mahdollisesti kolmella vuodella.

Vaikutusyritykset vaaleihin vuorostaan nousivat Sälenissä keskustelujen ja uutisoinnin päteemojen joukkoon, koska aihe on Ruotsissakin melko uusi.

Löfvenin mukaan vaalit Ruotsissa voivat olla häirintäyritysten kohteina samaan tapaan kuin Yhdysvaltain presidentinvaalit olivat marraskuussa. Hän viittasi Yhdysvaltain tiedustelu- ja poliisiviranomaisten ilmoitukseen, että Venäjä pyrki vaikuttamaan presidentinvaaleihin tietomurroilla ja valeuutisilla.

Vastaavia varoituksia on aiemmin esitetty Saksassa ja Ranskassa. Varoituksilla on merkitystä keskustelussa, jossa Venäjä pyrkii leimaamaan syytteet vaalien häirinnästä naurettaviksi ja saanee Trumpin ohella tukea myös Yhdysvaltoja vieroksuvalta eurooppalaiselta vasemmistolta.

Suomi ei ole mahdollisissa häirintäyrityksissä ulkopuolinen yhtään sen enempää kuin Ruotsi. Häirinnän kohteena olisi demokratian ydin.